

FAŞİZMİN OYUNUNA GELMEYELİM

HALKLAR KARDEŞTİR!..

DEVİRİMCİLER VARSA ÇÖZÜM DE VARDIR

Konjonktürel nedenlerin de etkisiyle, sorunları çeşitlenerek büyüyen devrimciler için, **içeriği doğru doldurulmuş bir dergi**, belki de hiç bu denli önemli olmamıştı. Çünkü artık salt alışkanlıklarla yol almak adeta olanaksız hale geldi. Yol alabilmenin zorunlu koşulu, halkın olduğu gibi devrimcilerin de önüne çıkan sorunların yanıtlanmasıdır.

Bilinçsizliğe olduğu kadar kafa karışıklığına da yatırım yapan ve manipülasyon araçlarını zenginleştirerek çoğaltan sistem, en azından şimdilik, kitleleri yedekleyerek istediği istikamete yönlendirmeyi başarıyor. Ve bu başarıdan aldığı cesaretle, kendi hukukunu da yok sayan türden saldırıları daha kolay (dirençsiz) gerçekleştiriyor.

Son olarak, yazı işleri müdürümüz **Fehmi Kılıç**'a peş peşe verilen hapis cezaları; İzmir'de dergi okurlarımızın medya eşliğinde üretilen spekülasyon iddialarla gözaltına alınması; halka ve örgütlü güçlerine yönelik saldırıların bize dönük olması. Saldırıları, DTP'nin kapatılma isteğiyle hedefe konulmasından zamlara, muhalif güçlere sokak ortasında şiddet uygulamaktan **grevdeki emekçileri boy hedefi yapmaya** kadar hemen her alanda boyutlanmış durumda.

Sorunların çözüm öznelerinden biri olarak **Devrimci Hareket** örgütlülüğünün tek aracı tabii ki **dergi** değildir. Ne var ki bilinçlerin karartıldığı, ilgilerin yanlış sorularla yanlış cevaplara yönlendirildiği bu koşullarda Devrimci Hareket'in gerçekler üzerine tuttuğu fenerin önemi giderek artıyor.

"Sınır ötesi" cinneti devam ederken ABD'nin 5 Kasım'daki müdahalesiyle Türkiyeli egemenlerin birdenbire makas değiştirmesi; Baykal'dan Kanaltürk'e, Tayip Erdoğan'dan Genelkurmay'a kadar hemen her kesimin Kuzey Irak'ı bombalanacak değil "ilgilenilecek" bir alan olarak görmeye başlaması ve aralarındaki çelişmeleri dahi bir süreliğine erteleme, **sürecin çok şeye gebe olduğunu** gösteriyor. **Büyük Ortadoğu Projesi çerçevesinde Kürt sorununun ABD tercihleri dahilinde gündeme getirilmesi yeni bir olgu değildir.** Ortak çıkarlar temelinde halkların gönüllü birliğini gözetilen **demokratik bir çözüm** olmadığı sürece, bu türden müdahale ve dayatmalar çeşitli biçimlerde devam edecektir.

Süreç devrimcileri göreve çağırıyor. Halklar arası mesafeyi büyüten milliyetçiliğin de tüm burjuva tercih ve çözümlerin de panzehiri devrimciliktir. Dönemsel sorunlar, güçsüzlük görüntüsü kimseyi devrimci çözümlerden umut kesmeye yöneltmemelidir. **Unutulmamalıdır ki devrimciler varsa çözüm de vardır.**

Sevgiyle kalın...

İÇİNDEKİLER

Gündem (Suçlu Kim)

1-4

Solda Ortak Hareket İçin Ön Notlar

5-13

Sol Tartışıyor Mu

14-18

Seçim Süreci

19-29

12 Eylül

30

Mortgage, Kriz Ekonomi

31-32

Ekonomi Sohbetleri

33-35

Ya Barbarlık Ya Sosyalizm

(Küresel Isınma)

36-42

Doğru Yerden Öğrenelim

43-48

Devrimci Hareket Yurtdışı

49-50

Üreten Biziz...

51-52

Anayasa Taslağı

53-54

Açıklama

55-56

Mine Bademci Kültür Merkezi

57

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı **DEVİRİMCİ HAREKET**

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Fehmi Kılıç**

Yayın Türü: Yaygın

Adres: K. Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok. No:4 K:4 Beyoğlu-İstanbul

Tel: 0212 249 38 75 **Faks:** 0212 249 38 74

Web: <http://www.devrimcihareket.net>

E-posta: devrimci@yahoo.com web@devrimcihareket.net

Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0060572-5

Euro Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0028274-9

Ege Temsilciliği: Şehit Fethi Bey Cad. No:13 K:2 (Eski Eshot İşhanı)
Konak-İzmir

Tel: 0232 441 98 19 **E-posta:** izmir_devrimci_hareket@yahoo.com

Avrupa İrtibat

Almanya (Turkey Information Center) Tel: 0049 176 251 72 451

Belçika Tel: 0032 473 80 65 66

Fransa Tel: 0033 618 93 94 34

Hollanda Tel: 0031 624 47 76 76

İngiltere Tel: 0044 781 63 666 35

İsviçre Tel: 0041 764 73 41 01

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık (Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi
C Blok 215-216 Topkapı-İstanbul)

SUÇLU KİM?

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 12 Kasım 2007'de Yapılan Açıklamadır

Ortadoğu'yu bir enerji ve hammadde deposu olarak gören ve bölgede askeri varlığını tahkim ederek menzile içine giren güçlere karşı saldırı konumundaki ABD, girdiği çıkar ilişkilerinin hemen hepsinde, "işbirlikçisi"nin taleplerine gerçekte kendi çıkarları çerçevesinde yaklaşmıştır. Bu K. Irak'taki Kürt yönetimi için de Türkiye'nin talepleri için de geçerlidir.

Türkiye'nin "Amerikan Irakı"nda irade kullanma girişimi, **60 yılı aşkın süredir yeni sömürgecilik içinde sınırlanmış bir ülke** olduğunu unutanlarca, boyundan büyük amaçlarla ilişkilendirildi. Onaylanan tezkereye rağmen Genelkurmay Başkanı'nın "5 Kasım'ın sonucunu bekliyoruz" demesi, bir gerçekliğin dışavurumuydu. Nitekim ABD'den dönen ve "Hamdolsun, istediğimizi aldık" diyen Erdoğan'ın hamdettiği şey, medyanın günlerce manşetten verdiği amaçlardan uzak, **görüntüyü kurtarmaya** dönük bir manevraydı. Sel gitmiş kum kalmıştı. Zaten yıllarca sınırda veya belirli oranlarda Irak tarafında olan askeri varlığa muhtemelen sınırlı oranlarda hareket şansı da verilerek gerilme şimdilik aşılabilecek; geriye ise, estirilen şoven dalganın halkların değerleri ve kader birliğine bağlı **ortak hareket refleksini** zayıf düşüren etkisi kalacaktır.

K. Irak, D.Güreş'in "50 bin askerle girdik yine sonuç alamadık" dediği coğrafyadır. Bu süreçte de gelişmeleri doğru değerlendiren hiç kimse iddia edilen türde bir hareket veya sonuç beklemiyordu. Sonuçta yine, **sermaye çevreleri farklı araç ve yöntemlerle karşı karşıya gelmiş**, gerek içeride gerekse dışarıda kamuoyu desteği ve meşruiyet için, PKK eylemleri gerekçe edilmiş, şoven dalganın yükseltilmesinde bir kaldıraç olarak kullanılmıştır. Ne

var ki **milliyetçilik, bir bumerang gibi dönüp sahibini vuracak türden tehlikeli bir silahtır**. Nitekim Genelkurmay'ın büyük oranda AKP'yi köşeye sıkıştırmak için kamçılacağı ve AKP'nin de katılmak durumunda kaldığı şoven dalga, milliyetçiliği ve ABD karşıtlığını öyle bir seviyeye taşıdı ki, taraflar bu kez yatıştırıcı hamlede ortaklaşmak zorunda kaldı. ABD'ye giden heyette bir orgeneralin bulunması, görüşme sonrasında Baykal'dan Kanaltürk'e, AKP'den emekli generalere kadar geniş yelpazede uzlaşma/yumuşama eğilimlerine rastlanması, birbirini Kürt sorunu üzerinden sıkıştırma atraksiyonlarının şimdilik doyuma ulaştığını ve **ABD'nin tercihleri çerçevesinde bir uzlaşmanın** sağlandığını gösteriyor.

Cumhuriyet mitinglerinden sonra çeşitli biçimlerde izlediğimiz sermaye çatışmasının bundan sonra da yeni araçlarla (AB, vb olgular üzerinden) karşımıza çıkması beklenmelidir.

Biz, belirli oranlarda gerilimi düşmüş de olsa, sürecin milliyetçi histeriyi kamçılamanın yanına ayna tutmayı, muhtemel tekrarları önleme kaygısıyla öncelikli bir sorun olarak gördük.

Egemenlerin son zamanlarda istedikleri politik sonuçları elde etmek için kitlelere rol verme ve onları yedekleme tercihinin daha sık başvurduğu; bunun, **linçlerden** büyük ölçekli gösterilere kadar çeşitli biçimler aldığı; kontrgerilla eylemlerinin de bu yöntemi güçlendirir biçimde tasarlandığı görülüyor. Aslında bu yöntemlerin hemen hiçbiri öz itibarıyla yeni değildir. Linç de provokasyonla yönlendirme de kitlelerin tepkilerini istismar ederek onları sisteme yedeklemek de geçmişte çeşitli biçimde denenmiş, egemenlerin deneyim arşivinde yer alan pra-

tiklerdir. Örneğin Bulgaristan'da 1925 yılında devletin devrimci örgütlenmelere karşı **Sredna Gora** dolaylarında aldığı önlemler, egemenlerin gerektiğinde kendi koydukları yasaları nasıl hiçe saydıklarının örneklerinde sadece biridir.

"Sofya'daki birinci ve altıncı alaylar, yirmiyedinci piyade alayı, birkaç resmi polis birliği ve bunları takviye etmek için sivil polisler gönderilmiş. Bunlara ek olarak, hükümet, lümpen unsurlardan, adi suçlulardan ve her türlü deklase olmuş insanlardan, oluşmuş çapulcu gruplarını da toplayıp gönderiyordu. Yani organize askeri birlikler ve polis birliklerinden başka, hükümet, bu yasaüstü ve kontrgerilla adını verdiği soyguncu çetelerini de göndererek tüm Sredna Gora bölgesinde terör havası estirmeye başlamıştı. Bir zamanların yabancı işgalcilerinden de daha gaddar olan bu katil sürüleri, sadece tek adam kalmaksızın bütün çeteyi değil, onlara yataklık yapan ve yardım eden herkesi de öbür dünyaya göndereceklerini söyleyerek etrafa korku salıyorlardı." (Tsola Dragoyçeva, Yenilgiden Zafere, S: 112)

Yukarıda da belirttiğimiz gibi ne **milliyetçilik** ne de **ırkçılık** dünyada yeni değildir. Avrupa'da yabancı düşmanlığı, ABD'de siyahlara yönelik öldürme özgürlüğü yıllardır bilinen örneklerdendir. Son olarak bir ıslahevinde siyah derili bir çocuğu döverek öldürmekten yargılanan 7'si polis sekiz kişi ırkçı mahkeme jürisi tarafından 90 dakika içinde suçsuz bulundu. Ailenin avukatının mahkemeden sonraki "Köpeği öldürürseniz hapse girersiniz, ama küçük siyah bir çocuğu öldürürseniz bir şey olmaz" biçimindeki sözleri ABD'de ırkçılığın boyutuna işaret ediyordu. Türkiye de bu konuda kabarık bir sicile sahiptir. Ne var

Arabesk müzik dinleyen, futbol maçlarında takımı için tezahüratı ölüm tonunda yapan, ama yenilgi halinde aynı takımın oyuncularına öldüresiye saldıran; kolay vuran, kolay kıran, sevgisiz, başarıya aç, düşüncelerinden çok güdüleriyle hareket eden kolay yönlendirilebilir insan, haksız rejimlerin tercih ettiği insandır. Bu insan, faşizm için sosyal taban, egemen politikalar için bir çeşit dolgu maddesidir. Gerçekte mutsuz, kendine güvensiz ve zayıftır. Uzun vadeli yaşamsal planları yoktur. Bu nedenle duyduğu ruhsal açlığın doyurulması için, metafizik olgular, akıl açısından bir hayli fakir ritüeller bile yeterlidir. Kendi sesiyle kendini ajite eden, adeta yaydığı kokunun esiri olan, galeyana gelmeye hazır bu kitle tabii ki suçsuz değildir. Burada gerçek suçlu, onu bu duruma getiren sistem olsa da onun bu halini yargılamak, olumsuzlayıp yadsımak ve değişimini istemek doğru ve gereklidir.

ki olguların arka planının, dolayısıyla da müsebbiplerinin görülebilmesi, yaşandığı tarihsel bağlamdan koparılmadan ve sokaktaki görüntüyle yetinmeden değerlendirme yapmayı gerektiriyor. Bu konuda yapılan değerlendirmelerin ağacı öne çıkarıp ormanı ıskalar duruma düşmemesi, **mücadele ve hedefler** açısından önemlidir. Örneğin, 15 yıl yayılmış sıcak çatışma döneminde dahi bugünküne benzer linçlerin olmadığından hareketle sorunu bütünüyle güne dair nedenlerle açıklamak, bütünlüklü değerlendirme yapabilme şansını zayıflatır. Uluslar arası sermayenin küresel saldırılarının **ulusal çerçevede önlem ve refleksleri** tetiklediği doğrudur. Ne var ki Türkiye'de 6-7 Eylül 1955'te olduğu gibi geçmişte çok daha büyük çaplı linçlerin yaşanmış olması, konjonktürel nedenlerden öte **provokatif iradenin** rolünün belirleyici olduğunu gösteriyor.

George Orwell'in, "1984"-ünde olduğu gibi toplumun sürekli olarak başka toplumlarla savaşta olduğu yalanıyla manipüle edilmesine benzer şekilde ülkemizde de hemen her dönem iç ve dış düşman olgusu

üzerinden yönlendirme yapılmıştır.

Türkiye'de bir süredir sokaklarda estirilen şovenist histerinin gerçek müsebbipleriyle, yönvericileriyle yakın ilişki ve çıkar örtüşmesi içinde bulunan Mehmet Ali Birand 29.10.07 tarihli Milliyet'teki makalesinde "Bazen günlük olayların heyecanına kapılıyoruz ve işin perde arkasındaki gelişmeleri göremiyoruz" dedikten sonra görünürde PKK ile sürdürülen kavganın arka planını değerlendiriyor.

"TV ekranlarında izlediğimiz çatışma sahnelerinde, tüm kavganın PKK ile olduğu sanılıyor. Doğrudur, dış görünüşte kavga PKK ile ilgili. Ancak, işin bir perde arkası var ki, olayın o yönünü sadece işin uzmanları izliyorlar."

(...)

"Kuzey Irak'ın bağımsızlık niyetlerine engel olunmak isteniyor. PKK bunun için en önemli gerekçe. Türk Silahlı Kuvvetleri, PKK terörünü şu veya bu şekilde kontrol altında tutabileceğini, Kuzey Irak'ın bir defa bağımsızlığa kavuşması halindeyse her şeyin kontrolden çıkacağını öngörüyor."

Kuzey Irak'ın cazibe merkezi olmaktan çıkarılmasının imkansızlaşacağına inanıyor. Üstelik Ankara, PKK Kuzey Irak'tan atılsa dahi Türkiye'deki suikastlarının bitmeyeceğini de bildiği için, Kuzey Irak bağımsızlığına, PKK'dan daha çok önem veriyor..."

İşte M. Ali Birand'ın değişimiyle dış görünüşte PKK ile ilgili olan ve gerçekte sınır ötesinden çok sınır içini bombalama ve taciz olarak yaşanan kavganın burjuva medya tarafından fanatik futbol taraftarlarına rahmet okutacak bir edayla sunulması, aklı devre dışı bırakan histeriyi kamçılama, medyanın tekelci niteliği (sınıfsal duruşu) gereği anlaşılır bir durumdur. Asıl anlaşılması güç olan, sol kimlikle gelişmeleri yanlış okuyan ve sonuçta (niyetten bağımsız da olsa) söz ve eylemiyle milliyetçi histerinin debisine güç katan kesimlerin tutumudur.

ÖDP'den aktarıyoruz:

"PKK'nın saldırılarını sürdürmesinin hiç bir meşru nedeni olmadığını ve silah bırakması gerektiğini bir kez daha söylüyoruz."

PKK saldırılarının, TBMM zeminindeki barışçıl çözüm fırsatını sabote ettiğini düşünüyoruz. Bu fırsatın heba edilmesi ihtimalinden kaygılıyız." Ufuk Uras ÖDP Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili 22 Ekim 2007)

PKK'nin bugünkü duruşunun ve eylem çizgisinin Kürt halkının demokratik taleplerine ne denli hizmet ettiği ayrı bir tartışma konusudur. PKK bu açıdan eleştirilebilir. Ne var ki yukarıdaki gibi eylemlerinin "hiç bir meşru nedeni olmadığını" söylemek bu ülkede bir Kürt sorunu olduğunu da yadsımaktır. Benzer şekilde silah denince sadece PKK'nin elindekini görmek ve salt onun bırakılmasını talep etmek, kavganın iki taraflı olduğunu, silahın da bu kavganın enstrümanlarından biri olduğu gerçeğini ıskalamaktır. "TBMM zeminindeki barışçıl çözüm fırsatı" olduğu iddiası ise, sınıfların niteliğinden devletin yapısına kadar konuyla ilintili hemen her olgunun yanlış değerlendirildiğinin göstergesidir.

Gelişmeleri "PKK'nin ülkeyi Ortadoğu'ya çekme girişimi" ola-

rak değerlendiren **Halkevleri** de sadece yanlış okuma yapmış olmakla kalmıyor aynı zamanda ancak bir burjuva gazetede rastlanabilecek şekilde akıldışı bir amacı PKK'ye atfetmiş oluyor.

Milliyetçi histeriyi yönlendiren egemen koronun anahtar kelimesinin "terör" olduğuna bakmaksızın aynı zaman dilimi içinde PKK'yi hedefine almış terör açıklamaları yapmak, söz konusu koroyu besleyen bir işlev görür. Bu durum, **TKP** için de **TTB** için de geçerlidir.

MAŞA DA ONU TUTAN EL DE SUÇLUDUR

Arabesk müzik dinleyen, futbol maçlarında takımı için tezahüratı ölüm tonunda yapan, ama yenilgi halinde aynı takımın oyuncularına öldüresiye saldıran; kolay vuran, kolay kıran, sevgisiz, başarıya aç, düşüncelerinden çok güdülelikle hareket eden kolay yönlendirilebilir insan, haksız rejimlerin tercih ettiği insandır. Bu insan, faşizm için sosyal taban, egemen politikalar için bir çeşit dolgu maddesidir. Gerçekte mutsuz, kendine güvensiz ve zayıftır. Uzun vadeli yaşamsal planları yoktur. Bu nedenle duyduğu ruhsal açlığın doyurulması için, metafizik olgular, akıl açısından bir hayli fakir ritüeller bile yeterlidir. Kendi sesiyle kendini ajite eden, adeta yaydığı kokunun esiri olan, galeyana gelmeye hazır bu kitle tabii ki **suçsuz** değildir. Burada gerçek suçlu, onu bu duruma getiren sistem olsa da onun bu halini yargılamak, olumsuzlayıp yadsımak ve değişimini istemek doğru ve gereklidir.

Sistem sahipleri konjonktürel kimi durumlarda söz konusu lümpen kesimden şikayetçi olsa da bu genellikle geçicidir. Sömürünün haksızlığı, haksızlığın baskıyı beraberinde getirmesi, egemen çevreler arasındaki çelişmelerde kolay yönlendirilebilen bir kitleye ihtiyaç duyulması ve nihayetinde **yalanın** burjuva siyaset zemininin vazgeçilmez bileşeni olması, egemenlerin her dönem, **popüler kültürle gelişimi sınırlanmış** insana ihtiyaç duyularını beraberinde getiriyor.

Alman faşizminin Milli Eğitim ve Propaganda Bakanı Göbels-

in "yalan söyleyin, mutlaka inanan çıkar" sözleri, ezenlerin yönetirken bilime veya doğrulara ne denli uzak durduğunu gösteren bir veridir.

İnsanlar içi karararak tek renge bürünmüş, güruhlar halinde, koşullandıkları hedeflere saldırırken ve dolayısıyla insanlığını yitirirken, gelişmeleri edilgin bir konumda izleyen hangimiz insan kalabiliyoruz? Bu durum, Theodor W. Adorno'ya atfedilen "Auschwitz'den sonra şiir yazılamaz" yargısını veya "hepimiz katiliz" diyen Jean Paul Sartre'i anımsatıyor.

OHAL'leri, JİTEM'leri, kirli savaşın gereği akıl sınırlarını zorlayan vahşeti, Susurluk fosseptiğinden ortalığa saçılanları unutup cumhuriyet mitinglerinde haki renkli iradenin arkasında saf tutan hangimizin **hafıza sağlığından** söz edilebilir?

Bugüne dek sistemin hemen her şamarını yemiş, asker doğduğuna ve üstün bir ırktan olduğuna inanan erkeğin egemenliğine yaşamının hemen her karesinde maruz kal-

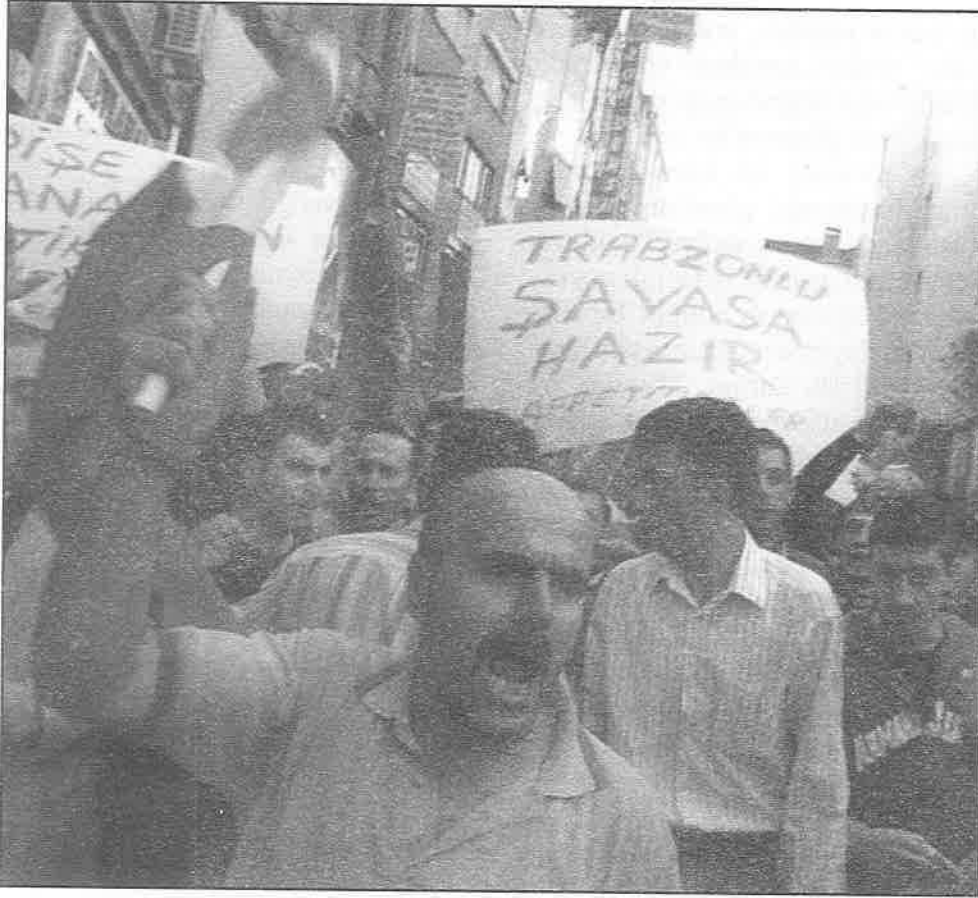
mış kadınlarımız, "bizi de askere götürün" diye slogan atıyorsa; bu akıl tutulmasının ve basiret bağlanmasının tek sorumlusu onlar olabilir mi?

Ortaöğrenim yaşında çocuklar, sokağa taşan "kırmızı-beyaz" cinnete bir oyun edasıyla katılıp bir anlamda **çocukluğunu yitirirken**; bu gelişmelerden kimin sorumlu olduğuna kafa yormazsak; daha vahim tekrarlar gözü yummuş olmaz mıyız?

Yasayla zapturapt altına alınan, dinle afyonlanan ve böylece ücretli köleliğe rıza gösterir hale getirilen emekçilerin önemli bir kısmı; din istismarına güç veriyor ve yeni baskı yasalarının çıkarılması niyetine güç katıyorsa; bu durumu, emekçilerin eğitim ve kültür düzeyleriyle gerekçelemek ne denli doğru olur?

Gerçek suçluyu ve dolayısıyla sorunun kaynağını göstermek için, maşa konumundakileri, infazcılarını suçsuz olarak gören bir bakış açısı vardır. Bizler de örneğin halka karşı linç eyleminde bulunan kesim-

Sonuçta yine, sermaye çevreleri farklı araç ve yöntemlerle karşı karşıya gelmiş, gerek içerde gerekse dışarıda kamuoyu desteği ve meşruiyet için, PKK eylemleri gerekçe edilmiş, şoven dalganın yükseltilmesinde bir kaldıraç olarak kullanılmıştır. Ne var ki milliyetçilik, bir bumerang gibi dönüp sahibini vuracak türden tehlikeli bir silahtır. Nitekim Genelkurmay'ın büyük oranda AKP'yi köşeye sıkıştırmak için kamçıladığı ve AKP'nin de katılmak durumunda kaldığı şoven dalga, milliyetçiliği ve ABD karşıtlığını öyle bir seviyeye taşıdı ki, taraflar bu kez yatıştırıcı hamlede ortaklaşmak zorunda kaldı. ABD'ye giden heyette bir orgeneralin bulunması, görüşme sonrasında Baykal'dan Kanaltürk'e, AKP'den emekli generallere kadar geniş yelpazede uzlaşma/yumuşama eğilimlerine rastlanması, birbirini Kürt sorunu üzerinden sıkıştırma atraksiyonlarının şimdilik doyuma ulaştığını ve ABD'nin tercihleri çerçevesinde bir uzlaşmanın sağlandığını gösteriyor.

leri suçsuz görmesek de gerçek suçlunun sokaklarda değil yönlendirici adreslerde aranması gerektiğini düşünüyoruz. Devletin etkili ve yetkili kademelerinde yer alan ve halka karşı etkinlik itibarıyla CV'leri bir hayli kabarık olan kesimlerin öz geçmişi, milliyetçi histerinin kökenini dolayısıyla da suçluyu ele veren verilerle doludur.

Birinci Yeniden Paylaşım Savaşı sırasında fiziki olarak tasfiye edilen Ermenilerden sonra, "rejimin bekası" için azınlıkların, özellikle de Kürtlerin hedefe konduğu biliniyor.

1930'lu yıllarda tonunu da saldırganlığını da arttıran milliyetçilik, "Güneş Dil Teorisi" ve "Türk Tarih Tezi" ile ırkçı karakterine teorik temeller de kazandırdı. Türklerin en üstün ırk olduğu, resmi ideolojinin ayrılmaz bir parçası haline geldi. Bu resmi duruş çerçevesinde başbakan İsmet İnönü, 1930 yılında Ağrı İsyanı için "Bu ülkede sadece Türk ulusu etnik ve ırksal haklar talep etme hakkına sahiptir. Başka hiç kimsenin böyle bir hakkı yoktur" demiş; ayaklanma bastırıldıktan sonra da Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, "Bu iki ırkın savaşıdır, ne ilktir ne de son olacaktır" mesajını vermiştir. Bu, aynı zaman-

da gelecekte bu çerçevede gelişecek hak taleplerine karşı resmi duruşun nasıl olacağını tarifiydi. Bakan'ın "saf Türkler" dışındakilere yakışık gördüğü konum ise, kafatasçılığa varan ırkçılığın neden tesadüf olmasının göstergelerinden biridir.

"Türk bu ülkenin yegâne efendisi, yegâne sahibidir. Saf Türk soyundan olmayanların bu memlekette bir tek hakları vardır; hizmetçi olma hakkı, köle olma hakkı. Dost ve düşman ve hatta bu dağlar bu hakikati böyle bilsin."

MİLLİYETÇİLİĞİN EZİLEN ULUSA DA BİR YARARI YOKTUR

Kapitalizmin emperyalizm aşamasıyla beraber ilerici niteliğini bütünüyle yitiren burjuvazi için milliyetçiliğin de işlevi değişmiştir. Mahir Çayan bu durumu, "burjuvazi 'vatan, millet bayrağını' geminin bordosundan aşağıya attı." biçiminde ifade eder. Yine bu dönem için "sermayenin vatanı yoktur" sözü uluslar arası tekelerin çıkarlarının ortaklaşmasını tanımlar. Bu dönemde milliyetçilik ırkçılığa daha çok yakınlaşmıştır. Emperyalist paylaşım savaşları dahil çeşitli dönemlerde demagojik amaçlarla kullanılan milliyetçilik, şoven bir içe-

rik kazanmış, özellikle de ezen ulus milliyetçiliği olarak karşımıza çıkmıştır.

Ezilen ulus milliyetçiliğinin, ezen ulus milliyetçiliği ile aynı kefeye konulamayacağından hareketle örneğin Kürt milliyetçiliği kimi çevrelerce hoşgörülebiliyor. Gerçekte ise bugün artık, ezen ulus milliyetçiliği ile aynı kefeye konmasa da milliyetçiliğin ezilen ulusa da bir yararı yoktur.

Milliyetçiliğin halklar arasında ayırım koyan niteliği yerine emekçilerin kardeşliğinin öne çıkarılması, proleter devrimin niteliği gereği de bir zorunluluktur. Marks, yaklaşık 160 yıl önce "halklar arasındaki ulusal farklılıklar" için "her geçen gün biraz daha yok oluyor." demiş ve "proletaryanın egemenliği ile daha çabuk yok olacağı" öngörüsünde bulunmuştu.

"İşçilerin vatanı yoktur. Onlardan sahip olmadıkları bir şeyi alamayız. Proletarya, herşeyden önce, siyasal gücü ele geçirmek, ulusun önder sınıfı durumuna gelmek, bizzat ulusu oluşturmak zorunda olduğuna göre, kendisi, bu ölçüde, ulusaldır, ama sözcüğün burjuva anlamında değil. Halklar arasındaki ulusal farklılıklar ve karşıtlıklar, burjuvazinin gelişmesi ile, ticaret özgürlüğü ile, dünya pazarı ile, üretim biçimindeki ve buna tekabül eden yaşam koşullarındaki tekdüzelik ile her geçen gün biraz daha yok oluyor. Proletaryanın egemenliği, bunları daha da çabuk yokedecektir. Eylem birliği, en azından önde gelen uygar ülkelerinki, proletaryanın kurtuluşunun ilk koşullarından biridir.

Kişinin bir başkası tarafından sömürülmesine son verildiği ölçüde, bir ulusun bir başkası tarafından sömürülmesine de son verilmiş olacaktır. Ulus içindeki sınıflar arası karşıtlığın kalkması ölçüsünde bir ulusun bir başkasına düşmanlığı da son bulacaktır." (Komünist Manifesto)

***MİLLİYETÇİ HİSTERİ İNSANDIŞILAŞTIRIR!**

***LİNÇ FAŞİZMİN KÜLTÜRÜDÜR!**

***FAŞİZMİN OYUNUNA GELMEYELİM HALKLAR KARDEŞTİR!**

SOLDA ORTAK HAREKET ZEMİNİ İÇİN ÖN NOTLAR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 18 Kasım 2007'de Yapılan Açıklamadır

Emperyalizmle bütünleşmiş Türkiyeli egemenleri ifade eden **oligarşi** tanımını günümüz koşulları içinde güncelleyecek olursak, kapsamının oldukça daraldığını görürüz. Özellikle küresel sermayenin saldırılarıyla birlikte, egemen sınıf ve katmanların bileşiminde önemli değişiklikler yaşandı. Bir bütün halinde tekeller sürece ayak uydurmakta güçlük çekerken, büyük çoğunluğunun konumu sarsılmış, ya tümüyle ekonomiden çekilmiş ya da sermayesinin büyük bir kısmını küresel hakimiyet halindeki tekellere kaptırarak eski güç ve konumunu kaybetmiştir.

Küresel saldırının Türkiye'deki uygulayıcı ayağı konumundaki işbirlikçi AKP iktidarı döneminde, bir taraftan emperyalist sermayenin beklentileri yerine getirilirken, diğer taraftan ülke içinde organik bağlardan çıkar ilişkilensine kadar çeşitli biçimlerde AKP'ye yakın duran sermaye kesimine devletin kaynakları yok pahasına peşkeş çekilerek veya söz konusu kesimler doğrudan finanse edilerek, saldırı karşısında direnebilmesi, ayakta kalabilmesi sağlandı. Sürece bu şekilde direnebilen sınırlı sayıda ki tekel dışında, mülkiyet yapısı değişmeyen hemen hiçbir şirket kalmadı.

Ekonomik yapıda halen devam etmekte olan bu değişimin siyasal düzeydeki yansımalarına bakıldığında, özellikle AKP'nin genelde globalleşme süreci özelde AB dayatmaları ile birlikte bir inisiyatif kazandığı görülüyor. Yine AKP üzerinden, sanki ekonomi rayına oturmuş, uluslar arası sermaye ile bir denge kurulmuş gibi gösteriliyor. Bu sürecin yoksulluk ve işsizliği arttıran, orta sınıfların neredeyse yok olmasını beraberinde getiren ve büyük çaplı mülkiyet değişimini

sağlayan sonuçlarının yanında, üzerinde özel olarak durulması gereken bir gelişmeye tanık olunuyor. Emperyalizmle kurulan ilişkiler sonucu sahip oldukları güç ve imkanların yanında devletin en üst kademelerinde etkili ve yetkili kesimlerle (asker dahil) girmiş oldukları çok özel ilişkilere dayanarak egemenliklerini sürdüren tekel grupları da hızla tasfiye ve yok olma sürecine girdi. Ve devam eden süreçte söz konusu kesimler, sokağa taşan ve çatışmayı göze alan radikal duruşun **bileşenlerinden biri** olarak sahnede yer aldı.

Daha önce de belirttiğimiz gibi yaklaşık yüz yıllık geçmişi olan bir hesaplaşmaya öncülük eden AKP, konjonktürel gereklilikler çerçevesinde arkasına AB ve ABD desteğini almakta güçlük çekmedi. Sovyetler Birliği'nin varlığı ve sosyalizm tehdidi koşullarında Kafkaslar ve Ortadoğu'daki çıkarları çerçevesinde genelde milliyetçiliği, özelde Türk-İslam sentezi eksenli duruşu destekleyen ABD, Sovyetlerin çözülmesi sonrasında milliyetçiliği bir ayakbağı olarak görmeye başladı ve ordunun geleneksel Kemalist yapısından ulus devletin bütününe kadar hemen her argümanı tartışmaya açtı. AB'nin nitelikleri ile de örtüşen bu tartışma ve yeniden şekillenme süreci AKP iktidarı döneminde en net karşılığını buldu.

Bu süreçte hem ordunun hem de devletin değişik kademelerindeki etkili ve yetkili kesimlerin inisiyatifinde bir yıpranma/aşınma gözlemlendi. Dikkat edilirse Genelkurmay belirli bir süre boyunca çeşitli açıklamalarla devletin içindeki diğer kurumları göreve çağırılmış ancak o kesimlerden ciddi bir atılım gelmemiştir. İşte tam da bu noktada, ordu içindeki etkili ve yetkili kesimlerin kendisinin doğrudan doğruya uzantısı olabilecek bir siyasal

yapılanmayı örgütlemenin aracı olarak **cumhuriyet mitingleri** devreye sokuldu.

O süreçte Genelkurmay'ın bir anlamda tribünlere oynayarak adeta bir parti genel başkanı gibi sık sık yaptığı açıklamalara bakılırsa, yaygın biçimde "terör"den söz ediyor olsa da gerçekte rahatsızlık duyulan asıl mesele, ulus devletin niteliklerinin ve üniter yapısının açıkça sorgulanıyor olmasıydı.

Mitingler halkın önemli bir kesiminde şok etkisi yapmış, solun adeta devre dışı kaldığı bir dönemde, AKP'nin uygulamaları, global saldırılar, vb. karşısında farklı bir alternatifin varlığı olarak görülmüş, önderliğine ve hangi planın bir parçası olduğuna bakılmadan bir umut bir moral kaynağı olarak karşılanmıştır. Soruna salt bu çerçevede bakanlar için seçim sonuçları umut kırılmasına ve özgüven yitimine sebep oldu. Bu noktada güven-güvensizlik olgusundan öte sürecin iktisadi arka planının anlaşılması, seçim sonuçlarını doğru okumayı da mevcut çatışmanın varlığını ve neden sürdüreceğini görmeyi de kolaylaştıracaktır.

Bilindiği gibi ulus devlet, tarihsel olarak burjuvazi ile gündeme gelen bir olgudur. Bu bağlamda ulus devleti, belirli sınırlar içindeki bir pazardan, onu da burjuvaziden ayrı düşünmemek gerekiyor. Küresel sermayenin saldırıları burjuvazinin belirli bir kesimi için yok olmak anlamına geliyor. Yabancı sermaye geçmişten farklı olarak artık sadece finansal alana değil, üretken alana da giriyor. Yılda yaklaşık 20-25 milyar dolarlık bir sermaye girişinden söz ediliyor. Bu sermaye, yeni bir yatırım yapmak yerine, zaten borç içerisinde olan zor ayakta duran ve 5 yıldır **döviz kurundan kaynaklanan nedenlerle** yıpratılmış olan

Borsada el değiştiren hisseler sebebiyle, henüz ülkedeki emperyalist sermaye oranı yeterince görülemeyebiliyor. Veya kağıt üzerindeki hisse oranları üzerinden değerlendirme yapılabiliyor. Gerçekte ise, örneğin ulusal nitelikler atfedilen İş Bankası'nın bile hisselerinin tamamına yakını borsadadır. Bunların da %70-75'i yabancuların denetimindedir. Bu durum artık hemen her sektörde yaşanmaktadır. Bu gelişmeler tabii ki hakim sermayenin ulusal niteliği üzerinden bir tartışma için değil, mücadeleye zorlanan kesimlerdeki çoğalma ve ittifak genişlemesi açısından değerlendirilmelidir. Sonuçta bu mücadele toplumun tepeden tırnağa demokratikleştirilmesi mücadelesidir.

yerli şirketleri yok pahasına satın alarak bu şekilde üretken alanlara giriyor. Ve sonuçta Türkiye'de ulusal pazar için daha önceki dönemde üretim yapan, bu süreç içerisinde şekillenmiş ve büyük bir kısmı oligarşi içi kapsamda yer alan sermaye grupları hızla tasfiye süreci içerisine giriyor.

Bugün borsada işlem gören şirketlerin %71'inin mülkiyeti yabancı sermayenin eline geçmiş durumda. Milliyetçiliği, ulusal sınırlar çerçevesinde burjuvazinin pazar sorunundan kaynaklanan bir olgu olarak görürsek, burjuvazisi olmayan bir ulus devletin olamayacağını da görürüz. İşte askerin gündeme getirdiği ulus devlet, bir anlamda ulusal pazar anlamına geliyor.

Emperyalist odakların Türkiye üzerindeki hesap ve etkilerinin gözlenebileceği alanlardan biri de borsadır. Dünyada yaşanan herhangi bir ekonomik sarsıntının Türkiye'ye yansımaları engellemek için yabancı sermaye borsaya büyük alımlarla müdahale ediyor. Borsa, yarım saat içerisinde önce çöküyor, sonra toparlanıyor. Adeta hava yastıkları bağlanarak o batacak geminin yüzdürülmesi sağlanıyor. Bunda emperyalist sermayenin Türkiye'ye dair beklentilerinin, diğer bir ifadeyle Türkiye'deki hemen her birikim, kaynak ve zenginliğin hiçbir dirençle karşılaşmadan talan edilmesine

dair hesaplarının doğrudan rolü vardır. Bu süreç, tabii ki AKP'yle başlamadı. Özellikle Kemal Derviş döneminde IMF politikalarının en uç noktada uygulanması yönünde adımlar atıldı. AKP, bir anlamda bu uygulamaların devamı olarak, partileşme sürecinden itibaren emperyalizmle bütünleşme içinde olmuş ve gerek programı gerekse uygulamaları emperyalist politikalar çerçevesinde biçimlenmiştir. Bu gelişmeler bütünlüklü olarak okunabildiği oranda, cumhuriyet mitingleri ve bir parçası oldukları çelişmeler doğru biçimde kavranabilir. O süreçte düşünülen yanılgılardan biri, Türkiye'deki ilişki ve çelişkilerin kavranmadığı, bu gerçekliğin mitingler sayesinde ortaya çıktığı biçimindedir. Gerçekte ise küresel saldırının etkileri ve muhtemel sonuçları pek çok çalışmaya konu olmuş, çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. **Devrimci Hareket** arşivi de bu açıdan zengin bir içeriğe sahiptir.

Dergimizin çeşitli sayılarında işçi kesiminden köylülüğe kadar toplumun büyük bir kesiminde bir radikalleşme yaşanacağını, devrimcilerin bu kesimlerin muhalefetini mutlaka örgütlemeleri gerektiğini, aksi takdirde söz konusu kesimlerin egemen güçlerce yedeklenebileceğini yazmıştık. Ne var ki objektif koşulların uygunluğuna rağmen subjektif koşullar oluşturulamamış,

gerçekleri görebilmek, gereğini yerine getirebilmeye yeterli olamamış ve sonuçta cumhuriyet mitinglerinde ve sonrasında gözlediğimiz yedeklenme hali ortaya çıkmıştır.

Toplumdaki bu **tepki birikmesi** ve gerilimin önceden görülmesi gibi **müdahale** ve **önderlik** koşullarının yaratılması da mümkündür. Ne var ki solda geniş bir yelpazede, bu tür sorunların tartışılması yerine ya AB, globalleşme, vb olguların içinden **olumluluk damıtma** çabasına girilmiş ya da yapay gündemlerle vakit tüketilmiştir.

NE YAPMALI?

Bugün gelinen aşamada yapılması gerekenin ne olduğuna cevap verebilmek için, öncelikle solun kendisi için tarihsel görev sayılabilecek adımları neden atmadığı, yük almaktan kaçındığı ve siyasal olarak önderlik ederek kitlelerle bütünleşebilme koşullarını zorlamak yerine, neden **günü kurtarma gibi kısa menzilli hedeflerle yetindiği değerlendirilmelidir.**

Bu noktaya net bir yanıt bulunamadan, bundan sonrası için yapılacak çözümler eksik olacaktır. Konu, son 15-20 yıllık zaman dilimi içinde irdelendiğinde, mevcut sosyalist deneyimlerin çözülmüş olması, karşımıza en etkili gelişme olarak çıkar. Çözümü takip eden süreçte, ideolojik anlamda alternatif bir dünya fikrinin, farklı bir dünya beklentisinin sekteye uğraması, karartılması gibi bir sorunla karşılaştık. Ve ne yazık ki bu sorun, sadece toplum içerisinde bilinç düzeyi geri olan kesimlerde değil, sendikal alandan siyasal alana kadar emekçilerin mücadelesine önderlik etmiş pek çok devrimci demokrat kişide de bir bilinç sarsılmasına yol açtı. Örgütlenerek sonuç alınabileceğine, geleceği kapsayan tasarımlarla gidişatın değiştirilebileceğine olan inanç giderek zayıf düşürüldü; devrimci düşünceye olan güven azaldı. Bu durum alternatif/muhalef yaşam alanlarını daraltırken, sistem içinde kendine şu veya bu oranda yer açma arayışları arttı; bireysel kazanımlar için mücadele, kolektif kazanımlar için mücadelenin yerini aldı.

Bu süreçte **değişim** kavramı, çözümlenin hemen her biçimi için bir **sığınak**, bir **gerekçe** olarak görüldü. Bir döneme damgasını vurmuş devrimci kadroların düzen içinde kendilerine tutunma noktaları arar hale gelmeleri elbette ki birdenbire olmadı. Ama bu sürecin uzun ve zorlu olduğu da söylenemez. **Eğer bir dönemin devrimcilerinin önemli bir kesimi dünyayı değiştirme hedefinin yerine küçük ve şahsi kazanımları ikame eder hale gelmiş, açık veya örtük biçimde pişmanlık yaygınlaşmışsa, tükenmenin kimyası bünyeyi ele geçirmiş demektir.**

Devrimcilikte yaşanan bu **geri dönüş** süreci, kimilerince bilinçli olarak, evrensel bir olgu olarak gösterilmek istenmiş, mevcut sosyalist örneklerin çözülmesi, adeta her şeyin sonuymuş gibi yansıtılarak, bugüne kadarki teorik ve pratik birikimlerle arada bir kopma yaratılmak istenmiştir. Ancak bu süreçte, Latin Amerika dahil, çeşitli ülkelerde bunun tersini kanıtlayacak gelişmeler yaşandı. Yeni sentezlerle sistemin karşısında bir biçimde ayakta kalabilen devrimci dinamikler gelişti. Bu da yaşananların evrensel değil, **devrimcilerin subjektif konumlarından kaynaklanan** ülkemize has gelişmeler olduğunun göstergesi oldu. Bunda AB'nin demokratikleşme projesi olarak görülmesinin de rolü yadsınamaz.

Önümüzdeki süreçte bu tıkanma aşılacağına inanılmadığı sürece, yani ideolojik olarak kapitalizmin çelişmelerinin arttığı her ortamda, her koşulda onların topluma dayatmış olduğu her tercihin alternatifleri üretilerek ideolojik anlamda onun bir adım önüne geçilemediği sürece, solun tekrar bir ilgi odağı olması mümkün değildir.

Bu genel bir doğrudur; sınıflar mücadelesi çok keskin biçimlerde sürüyorsa, militanca mücadeleyi en iyi verebilen kesimler ön plana çıkar. Devrimcilerin en iyi yaptığı şeylerden birisi de budur. Devrimciler bu militan mücadeleyle 12 Eylül öncesinde anti-faşist mücadelenin en ön saflarında yer almış, THKP-C döneminde de hayatın hemen her alanına önder-

lik etmiş, köylü mitinglerinden şehir örgütlenmesine ve gençliğin mücadelesine kadar her alanda mücadelenin bizatihi içinde yer alarak kitlelerin önderliğini başarabilmişti. Ama günümüzde bu tarzda, ileri boyutlarda süren bir sınıflar mücadelesi yok. Bunun yerine, bizatihi emperyalizm tarafından yukarıdan aşağıya geliştirilen, sol ideolojinin ve onun dayanaklarının ortadan kaldırılması, bilinçlerin karartılması süreci var. Öyleyse bugün yapılması gereken, **devrimci ideolojiyi** bugünün koşullarında yeniden üreterek burjuvazinin her alandaki saldırısını göğüsleyecek tarzda onun karşısına dikebilmektir. Bu başarısızlığına rağmen, solun toplum içerisinde yeniden bir çekim odağı haline gelmesi mümkün görünmüyor.

Kapitalizme karşı alternatif sunulmadığı anlatılabildiği oranda alternatiflere ilgi artacak ve devrimciler için kendini/projelerini anlatma koşulu doğacaktır. Bugün konjonktürel de olsa, kapitalizmin kimi üstünlüklerle varlık gösteriyor veya en azından zayıflıklarını, handikaplarını gizleyebiliyor olması, alternatif adımlara toplumun ilgisini arttırmayı güçleştiriyor. Bu sorun gerçekte salt devrimcilerin değil, sistemden rahatsızlık duyan toplumun büyük bir kesiminin sorunudur. Ancak, sorun çözme konusundaki **yöntemsizlik** ve imkanları bir-

leştirilmeyi güçleştiren **örgütsüzlük** sebebiyle mesele **devrimcilerin kendi sorunu** olarak görülebiliyor. Bugün sistemin sorunlarına dair üretimde bulunan bir üniversite hocasından bir araştırmacı gazeteciye kadar sistem pek çok alanda sorgulanmakta ve araştırmanın tutarlılığı, bilimselliği oranında doğru sonuçlara varılabilmektedir. İşte bugün bu birbirinden kopuk imkanların aynı havuzda toplanması ve doğru kanallara akıtılarak sistemin karşısında maddi bir güce dönüşebilmesi, **devrimcilerin önderliğini** gerektiriyor. Değişik siyasal yapıların kendi yayın organlarında dar çerçevede kendi kitlelerine sorunları açıklamaları/kavratmaları, bugünkü tıkanmanın aşılması için yeterli olmuyor.

Bugün çeşitli nedenlerle devrimci çatıların altına milyonları toplamak güçtür. Ancak örgütsel ilişki içinde olmasa da halkın milyonlar halinde devrimcilere inandırılması, devrimcilerin açıkladığı gerçeklere kulak kabartması mümkündür. Bu sorun, hiçbir yapının muaf olmadığı, devrimciler için genel bir sorundur; dolayısıyla çözümünü de tek bir yapının güç ve imkanlarını aşacak denli kapsamlıdır.

Seçimde hangi partiye oy vermiş olursa olsun halkın hemen tümünün sisteme dönük bir rahatsızlığı, memnuniyetsizliği vardır.

Emperyalist tekellerin ellerindeki abluka imkânının, hiçbir ülkeye, onlara rağmen ayakta kalma şansı vermediği, dolayısıyla devrim olsa dahi bunun söz konusu abluka imkanları sebebiyle ayakta kalma şansının yok denecek kadar az olduğu biçimindeki kanaat hiçbir dönem olmadığı denli yaygındır. Hatta bunun giderek devrim amacından vazgeçme eğilimlerine güç verdiği de biliniyor. Gerçekte ise gelişmeler, bu iddia ve tanımların aksine, uluslararası düzeyde tekeli burjuvazinin gelişim düzeyi ne olursa olsun bunun dışında bir ekonominin varlığını sürdürebilme koşulları olduğunu gösteriyor. Bunun yeterli koşulu, bu amaçla hareket eden bir siyasi iktidarın varlığıdır.

Tekrar eden sorunlar ve süreklileşen çözümsüzlük halleri giderek çaresizliği, umut ve inanç yitimini arttırmakta, kronikleşen yoksunluklar tepki yerine ya teslimiyeti ya da kişisel kurtuluşun uhrevi veya spekülasyona dayalı biçimini öne çıkarılmaktadır. Bu durum devrimcilerin karşısındaki engelleri çoğaltmakta, mücadele alan ve yöntemlerini çeşitlendirmektedir.

İnsanların düşünme kalıplarına yerleşen ve akılların çelmelenme olasılığını arttıran kapitalist zehrin etkisini azaltmak, genel çerçevede bir ideolojik söylemle sağlanmıyor. Toplumun ekonomik ve siyasal süreçten zarar gören bütün kesimlerinin taleplerinin bir biçimde şekillendiği bir ideolojik yapılanma oluşturulmadan devrimci düşüncelerin kitlelerle kucaklaşması mümkün görünmüyor.

Hemen her yapının birlikten, cepheden, imkanların birleştirilmesinden söz ettiği mevcut koşullarda, lafzın icraatın önüne geçmediği bir tutarlılık ve mütevazılık hali, temenni edilen ortaklaşmanın asgari koşuludur.

Bilindiği gibi **cephe**, belli bir süreçte ortak çıkarları olan farklı sınıf ve tabakaların kendi örgütlenmeleri aracılığıyla yer alabileceği örgütlenmeler olarak tanımlanır. Ne var ki bu tanım doğru yerde doğru tutum almak için yeterli değildir. Örneğin, "*benim ideolojik kimliğim tüm sınıfları yansıtıyor dolayısıyla benim tek başına olmam bile cephe-dir*" diyen de çıkabilir. Bu tür iddialar, parti programında bütün sınıf ve katmanların çıkarlarının gözetildiği varsayımına dayandırılıyor olsa da sonucu değiştirmiyor. Ne yazık ki bugün hala açık veya örtük biçimde bu duruşa sahip olan, güç ve imkânlarını buna göre konumlandırıp program yapan devrimci özneler çoğunluktadır.

Devrimde sınıfların nasıl mevzileneneceğini, kâğıt üzerinde şemalandırmak, sadece teorik bir varsayım anlamında önemlidir; ancak kitlelerle bütünleşmek bu denli kolay olmuyor. Bugün genel anlamda IMF politikaları, globalleşme, vb. politikalarından zarar gören bütün kesimleri kucaklayacak bir program-

dan söz etmek de yetmez. İşçi sınıfını, köylülüğü orta ve küçük burjuvaziye, hatta böyle bir platformda yer almak istiyorsa, mevcut sınıflar içerisinde pazar mücadelesi verebilecek olan kimi burjuva katmanların taleplerini bile içerebilecek alabildiğine geniş çerçevede bir program gerekiyor. **Yani bu program, demokratik devrim programının bilinen genel çerçevesine oranla farklılıklar içerebilir.** Biz, demokratik devrimden söz ederken, kimi sosyalist uygulamaları da içeren, toplumun demokratikleşmesinin yanında bölüşümle, paylaşım ile ilgili sorunları da çözen bir program tanımını yapıyorduk. Ama bugün karşılaştığımız görevler bunu belirli oranlarda daraltırken, ittifakta yer alabilecek kesimleri alabildiğine genişletmiş durumda. Bunda oligarşinin kapsamının çok fazla daralmış olmasının doğrudan rolü vardır.

12 Eylül sonrasında da oligarşinin içinde yer almış olan sınıf ve katmanlardan büyük bir kısmının giderek tasfiye olduğunu, ittifakın, tekeli burjuvazinin bir kesimine kadar daraldığını söylemiştik. Ama bugün geline aşamada oligarşinin kapsamı doğrudan doğruya emperyalist tekellerle bütünleşen çok sınırlı sayıdaki tekele kadar daralmış durumdadır. Üstelik hala el değiştirmemiş gibi görünen işletmeler için bile artık ulusal pazar içinde bir insiyatiften söz etmek zordur. Borsada el değiştiren hisseler sebebiyle, henüz ülkedeki emperyalist sermaye oranı yeterince görülemeyebiliyor. Veya kâğıt üzerindeki hisse oranları üzerinden değerlendirme yapılabiliyor. Gerçekte ise, örneğin ulusal nitelikler atfedilen İş Bankası'nın bile hisselerinin tamamına yakını borsadadır. Bunların da %70-75'i yabancıların denetimindedir. Bu durum artık hemen her sektörde yaşanmaktadır. Bu gelişmeler tabii ki hakim sermayenin ulusal niteliği üzerinden bir tartışma için değil, mücadeleye zorlanan kesimlerdeki çoğalma ve ittifak genişlemesi açısından değerlendirilmelidir. Sonuçta bu mücadeleye **toplumun tepeden tırnağa demokratikleştirilmesi** mücadelesidir. İkincisi, bu mücadeleyi en kolay başarıya ulaştırabilmenin yolu,

en geniş cephesel birliği yaratabilmekten geçiyor. **Program**, ne kadar geniş kitleleri kucaklayabilirse, başarı şansı o denli yüksek olur. Bunun da koşullarından biri, solun toplumda tekrar bir çekim merkezi oluşturması, yaptığı değerlendirmelerle ve çözüm önerileriyle dikkate alınır olmasıdır. Bugün eğer AKP'nin talan politikası çok basit mantık oyunları veya doğrudan yalanlarla halkta olumlu izler bırakabiliyorsa veya tecrübeli bir gazeteci meclis eski başkanı ile girdiği tartışmada, haklı olduğu halde, kendini haksız duruma düşürüyorsa; bu, akıl oranındaki genel düşüş sebebiyledir. Bunun da birincil nedeni **toplumdaki sol yoksunluktur.**

Devrimciler bir taraftan pratiğin yüklediği sorumlulukları yerine getirirken diğer taraftan entelektüel bilginin kaynaklarına ulaşmalı ve çevre sorunundan ekonomiye veya politik meselelere kadar her konuda yaptığı değerlendirmelerle kitlelerin nezdinde bir çözüm öznesi olarak görülmelidir.

Marksistler için entelektüel bilgi başlı başına bir amaç değildir. Ne var ki bilgi edinmeyi önüne amaç olarak koyan entelektüel çaba, gelişiminin belli bir evresinde Marksizm'in gelişimini yaratmıştır. Marksizm'in bilim olarak doğuşunda entelektüel bilgiden yararlanılmıştır.

Devrimciler bugün de entelektüel bilgiyi üreten kesimlerle, özellikle akademik düzeyde entelektüel bilgiyi üretebilecek, sentezleyebilecek ve aktarabilecek kişi ve yapılarla diyalog içinde olmalıdır. Geçmiş dönemde bütün entelektüel aydınlar solun çevresinde bulunmaya ve devrimci görünmeye çaba gösterirdi. Çünkü devrimciler ideolojik anlamda bir hegemonya kurmuş, hepsine önderlik edebiliyordu. Bugün benzer bir süreç yaratılmadan devrimcilerin toplumun ileri unsurlarına önderlik edebilme şansı zayıftır.

Bu nedenle bugün **öncelikli sorun**, toplum içindeki ileri unsurların bilgi birikimleriyle birlikte saf-lara kazanılmasıdır.

İkincisi, başarı için başarıya inanç şarttır. Kitleler mutlaka

dayatılan anti-yaşamın dışında insana yakışır bir yaşamın mümkün olduğuna, Marks'ın "insanlık öncesi son toplum biçimi" diye tanımladığı kapitalizmin kader olmadığına ve alternatifinin olduğuna ikna olmalı, inanmalıdır. Bunu sağlayacak olan devrimcilerdir. Ne var ki bugün devrimciler arasında bile globalleşmenin dışında kalarak bağımsız bir ekonominin oluşturulamayacağını düşünenler var. "Gelişen teknolojinin, yeni üretim tekniklerinin, vb. ulaştırmış olduğu boyuta bakıldığında artık emperyalist tekellerin karşısında emperyalist tekellere dayanmadan ekonomik anlamda bir varlığı, ülkeyi, toplumu yaratmak mümkün mü?" sorusu devrimcilerin de gündemindedir.

Benzer şekilde, "Küba ya da Kore gibi sosyalizmin bir model olarak popüler olduğu dönemlerde ekonominin altyapısını oluşturmuş olan ülkeler bugün bu kadar bocalarken, Venezüella gibi bir-iki ülkenin de sahip olduğu olağanüstü kaynaklar nedeniyle popülist bir şekilde başarı göstermiş olması, diğer ülkeler için de bir model olarak alınabilir mi?" biçimindeki sorularla karşılaşılıyor.

Bu sorular tabii ki sorulmalı; tartışılmalı ve yanıt aranmalı; ancak bunlar yapılırken sistem övgüsü yapar veya karamsarlık/çözumsuzlük eker duruma düşülmemelidir.

Yukarıdaki soru, "Ekonomik bağımsızlık olmadan siyasal bağımsızlık olmayacağına göre globalleşmenin ve sermayenin merkezileşmesinin boyutu düşünüldüğünde bu denetimin dışında yeni bir ekonomik yapı dolayısıyla siyasal bir yapı mümkün müdür?" diye de sorulabilir.

Anımsanacak olursa, 3. Bunalım Dönemi'ne özgü gelişmeler tanımlanırken, artık teknolojinin üretimi ve sermayenin ihracı uluslararası tekellerin denetiminde ve bu tekeller doğrudan doğruya üretim sürecinde işbirlikçileri aracılığıyla hayatın her alanına müdahale ediyor deniliyordu; pazarın neredeyse paylaşımının tamamlandığı bunların denetiminin dışında bölge kalmadığı düşünülüyordu. Bu olgu son 15-20 yılda daha da gelişti. Bu

Demokratik bir program, IMF karşıtlığını NATO karşıtlığıyla, ABD karşıtlığını AB karşıtlığıyla, emperyalizmin tarımı çökerten politikalarına karşı duruşu özelleştirmelere karşı duruşla birleştirebildiği oranda kitlelerin gücünü arkasına alabilecek ve Kürt sorunu dahil demokratikleşmenin tüm sorunlarını birleşik mücadelenin hedefi olarak benimsetebilecektir.

Emekçileri yalnızlaştırmak, her sorunu dar anlamdaki muhataplarının problemi olarak gösterip yalıtılmak egemenlerin taktiğidir. Böylece ortaklaşarak sorunları bir devrimle kökten çözmeye şansı bulunan kitleler parçalanmış, imkanlar bölünmüş ve devrim olanaksız hale gelmiş olur. Bu tuzağın panzehiri, çevre sorunundan kadın sorununa, Kürt sorunundan sömürü sorununa ve emperyalist tahakküme kadar tüm sorunların çözümünün birleşik mücadeleden geçtiğinin bilinciyle hareket etmektir.

gelişimle birlikte bir farklılık da ortaya çıktı. Daha önce üretimin altyapısını oluşturmak, teknoloji üretmek, teknolojiye sahip olmak sadece büyük tekel gruplarının elindeydi. Oldukça büyük masraflarla üretilen teknolojilerin, sadece kendileri tarafından kullanılmasıyla oluşan teknolojik üstünlük, diğer burjuva katmanlara ve ülkelere karşı bir baskı unsuru olarak kullanılabiliyordu. Ne var ki globalleşmeyle birlikte gündeme gelen gelişmeler farklı bir kapı aralamış gibi görünüyor.

Dikkat edersek son 20 yıl içerisinde teknolojinin, ulaşımın, haberleşmenin gelişmesi, mikroteknolojinin giderek daha da yaygınlaşması, üretim yapılan mekanların hacimlerinin küçülmesine yol açmış, dolayısıyla artık çok büyük miktardaki sermayenin üretim yapmak için zorunlu olması ortadan kalkmıştır. Örneğin bugün Türkiye'de herhangi bir konuda üretim yapmak isteyen bir firma o konudaki en ileri teknolojiye sahip olan dünyadaki firmalarla çok kolay ilişki kurabiliyor, o teknolojiyi ülkeye taşıyabiliyor ve eğer pazar ilişkisine güveniyorsa, çok büyük yatırımlara

gerek kalmadan ileri teknolojiyi gerektiren bir üretim altyapısını kurabiliyor. Bu bütün dünya için geçerlidir. Artık teknoloji, iletişimin de gelişmesiyle ulaşılamayacak bir sır olmaktan çıkmıştır. Çok sınırlı sayıdaki askeri teknolojilerin dışında, artık dünyanın herhangi bir ülkesinde üniversitelerde çığır açan teknolojik buluşlarla ilgileniliyor. Bu artık teknolojinin üretilmesinin neredeyse büyük tekel gruplarının denetiminin dışına çıktığını gösteriyor. Bunun dışında, sermaye ihracında doğrudan doğruya sınırlı sayıdaki tekel grubunun denetiminde bulunan büyük sermayenin dünyadaki bütün üretim araçlarının mülkiyetini kendisinde toplayarak ve denetimi eline geçirerek sahip olma eğilimi vardı. Sermaye, ileri düzeyde merkezileşmişti. Ama özellikle son 10 yıldır bir gelişme daha yaşandı. Örneğin 2002 yılında dünyada bir yılda üretilen ürünleri iki defa satın almaya yetecek bir kredi kapasitesinin oluştuğundan bahsediliyordu. Yani 1900'lü yılların sonlarına doğru 80'lerde 90'larda dünyada bir nakit sıkıntısından bahsedilirken ve nakit sıkıntısını tekeller üretim a-

şamasında baskı aracı olarak kullanırken 21.yüzyıla girişle birlikte aşırı bir kredi köpüğünün oluştuğu görüldü. Bugün dünyadaki tüm ürünleri 7 kez satın alabilecek bir kredi köpüğünün oluştuğundan ve bunun uluslar arası para piyasalarında yüzergezer halde bulunduğundan söz ediliyor.

Bu boyutta kredi köpüğünün oluşması dünyada her an için ekonominin batmasına, ticaretin çökmesine sebep olabilir. **İşte bu noktada, dünyadaki bütün ürünleri 7 kat satın alabilecek bir kredi kapasitesi, bir finans kaynağı varsa, tekelci burjuvazi elindeki parayı kredi olarak verebileceği yer arayacak demektir.** Daha önce satın alabilecek üretim aracı ararken artık tekelci burjuvazi kredi verebileceği yer arar hale geldi. Ve böylece her ülkenin dünyada istediği koşullarda kredi bulma şansı ortaya çıktı. Tek sorun vaat edilen sürede geri ödeme güvencesidir. Şu anda güvenilirlikte en üst sınırdaki ülkelerde kredi faizi yıllık %1'e kadar düşmüş durumda. Ama Türkiye gibi risk altında olan ülkelerde bu oran %20'ler düzeyinde. Öyleyse bugün artık gelecek açısından çevresine güven veren her ülke **finansman ve teknoloji** konusundaki kısıtlamaları aşabilir. Tekelci burjuvazi için artık bu iki olgu, egemenlik için yeterli bir araç olmaktan çıkmıştır. ABD'nin de Japonya'nın da bugün yaşamakta olduğu ekonomik sarsıntı, büyük oranda bundan kaynaklanıyor. Örneğin Vietnam ekonomisi, %11-12'lik bir büyümeyle 10-15 sene sonra Almanya'nın düzeyindeki bir ekonomik büyüme kapasitesine ulaşmayı hedefliyor. Tüm bu gelişmeler sonucunda, **bugün artık bir ülkenin emperyalist tekellerle ekonomik anlamda ilişkilerini kendi istediği çerçeveye oturtarak ayakta kalabilme şansı giderek artmaktadır.**

Emperyalist tekellerin elle- rindeki abluka imkânının, hiçbir ülkeye, onlara rağmen ayakta kalma şansı vermediği, dolayısıyla devrim olsa dahi bunun söz konusu abluka imkanları sebebiyle ayakta kalma şansının yok denecek kadar az olduğu biçimindeki kanaat hiçbir dönem olmadığı denli yaygındır. Hatta bu-

nun giderek devrim amacından vazgeçme eğilimlerine güç verdiği de biliniyor. Gerçekte ise gelişmeler, bu iddia ve tanımların aksine, uluslararası düzeyde tekelci burjuvazinin gelişim düzeyi ne olursa olsun bunun dışında bir ekonominin varlığını sürdürebilme koşulları olduğunu gösteriyor. Bunun yeterli koşulu, **bu amaçla hareket eden bir siyasi iktidarın varlığıdır.**

Kısacası bugün emperyalizmin tüm gücüne rağmen, geniş emekçi yığınlara dayalı olan bir siyasi iktidar farklı bir ekonomik modeli toplumda kurabilir, bunun altyapısını oluşturabilir ve her koşulda dünyadaki ticaret dengeleri içerisinde varlığını koruyabilir. Belki İran, Küba, Kore, vb. ülkelerde yıllarca yapıldığı gibi tecrit etme gayreti öne çıkabilir; ama bu tür sınırlamaların, söz konusu ülkelerde bile giderek delinmekte/aşınmakta olduğu biliniyor.

Globalleşmenin, emekçiler açısından daha çok sömürü, daha çok mülksüzleşme sonucunu doğurması, siyasi iktidarın, burjuvazinin elinde olmasıyla doğrudan ilintilidir. Bunun yeni sömürge ülkelerdeki biçimlenmesi, siyasi iktidarlara bütünlüktedir. Eğer bu bütünlüğe ortadan kaldırılabilirse, emekçi yığınların söz ve karar sahibi olduğu bir yönetim oluşturulabilirse, bu iktidar aracılığıyla aşağıdan yukarıya daha farklı bir ekonominin yapılandırılması mümkündür. Bunun için kendi yağıyla kavrulan kapalı bir ekonominin olması şart değildir. **Bugünkü bilimsel, teknolojik gelişmeler, yoğun sömürü olanaklarını sağladığı gibi tam tersi olan politikaların da önünü açmıştır.**

Biz bilimsel, teknolojik gelişmelere karşı değiliz; sorun teknolojiyi hangi sınıfın kullandığındadır. Tekelci burjuvazi teknolojiyi, sömürüyü arttırmanın bir aracı olarak kullanıyor; emekçi sınıflar ise tersine, bilimsel ve teknolojik gelişmeyi, dolayısıyla üretim araçlarının gelişimini farklı bir ekonomik modelin ayakta tutulabilmesi için kullanabilir. Bunun olanakları vardır. **Yeter ki emekçiler kendi siyasal iktidarını oluşturabilsin.** Bugün bunun önündeki en büyük engel, böyle bir alter-

natifin gerçekleştirilebileceğine dair yaşanan inanç yitimidir.

Emperyalistlerin ekonomik, siyasi ve askeri açıdan ulaştıkları güce rağmen yenilmez olmadıklarına, kapitalizmin dayattığı ölçüler dışında bir yaşam biçiminin mümkün olduğuna emekçi sınıfların inandırılması, bu konuda bugüne dek yaratılan olumsuz imajın silinmesi, devrimci önderliklerle kitleler arasındaki mesafeyi küçültecek, sahip olunan ideolojik duruşa güç katacak ve politik hedefleri kitlelerin nezdinde soyut bir söylem olmaktan çıkaracaktır. **Sosyalist deneyimlerin çözülmüş olmasına dayalı yapıtıcı propagandanın aşılması yine somut ve inandırıcı hamlelerle olacaktır.**

TEKELLERİN DENETİMİNİ KIRMAK HALKA DAYALI İKTİDARLARIN ÖNCELİKLİ HEDEFİ OLMALIDIR

Gerek yarın ki iktidar hedefleri gerekse bugünden yarına **basamak niteliğindeki hedefler** için yapılan programların içeriği genel boyutlarıyla birbirine benzer. Ancak bugünkü koşullarda mevcut güç dengeleri, moral değerler ve çelişmelerin aldığı boyut devrimcilerin program içeriğinde genellemelerle yetinmemesi gerektiğine işaret ediyor.

Tekellerin dünya ölçeğindeki hâkimiyeti, halka dayalı iktidarlara için, **tekelle denetimlerinin ortadan kaldırılmasını** öncelikli bir hedef haline getirmiştir. Bugün artık devrimini yapmamış ülkelerde bile Dünya Bankası ve IMF ile tüm ilişkilerin kesilebildiğini görüyoruz. Zaten dünyanın hemen her ülkesinde bankacılık sisteminin elinde oldukça yüklü miktarda kredi kaynakları bulunuyor. Bu nedenle, AB ve ABD tekellerinin egemen olduğu ekonomik siyasi kurumlarla ilişkilerin yürütülmesi bir zorunluluk değildir.

Halk iktidarında ayrıca, yabancı tekellerin **ulusal kaynaklar üzerindeki denetimleri** de bütünüyle, tazminatsız olarak kaldırılmalıdır. Bu kaynaklara insanların gelecekte birçok yönüyle ihtiyacı olacaktır. Bu öngörü ile hareket

edildiğinde bugün ilişkinin bir bütün halinde kesilmesi sağlanamasa dahi, tekellere karşı mücadelede mesafe katedilebilir, ki bu geleceği kazanma mücadelesinde önemli bir basamaktır.

KAPİTALİZME KARŞI DURULMADAN ANTIEMPERYALİST OLUNAMAZ

Günümüzde konjonktürel nedenlerin de etkisiyle kapsama alanını büyüten **milliyetçiliğin** basamak olarak kullandığı olgulardan biri de toplumun emperyalist uygulamalardan duyduğu rahatsızlık olmuştur. Sanayiden tarıma, sosyal ve kültürel alanlardan siyasi zemine kadar emperyalizmin müdahaleci elini daha çok hissettirdiği ve toplumun tepeden tırnağa bir tahribatla muhatap edildiği koşullarda büyüyen öfke, istismar edici yönlendirmeler sebebiyle milliyetçi duruşları besleyebilmiş veya Cumhuriyet mitinglerinin bir çözüm zemini olarak görülmesi sebebiyle o alana akmıştır.

Tek tek incelendiğinde görülecektir ki Genelkurmay'dan CHP'ye, İP'ten ADD'ye ve MHP'ye kadar küreselleşmenin sonuçlarından rahatsızlık duyduğunu söylediği halde düzen içinde duran, sistemin tahkim edilmesinde rol oynayan yani kapitalizmle bir sorunu olmayan hiçbir yapı antiemperyalist değildir. **Emperyalizmin alternatifi, sömürünün şeklini veya öznesini değiştirmek değil, bir bütün halinde ortadan kaldırmaktır.** Kapitalizmin egemen sınıflarına dayanan siyasal güçler dışsal kimi müdahalelere karşı dursa dahi bu, sömürünün kim olacağı veya paylaşımın oranı ile ilintili olur. Sonuçta halklar lehine bir şey değişmez. Bu nedenle gerçekte çok büyük bir kesimi kapsama potansiyeli bulunan antiemperyalizmin doğru tanımlanması, tepkinin sonuç alıcı zeminlerde örgütlü bir güce dönüşmesine imkan tanıyacaktır.

Demokratik bir program, IMF karşıtlığını NATO karşıtlığıyla, ABD karşıtlığını AB karşıtlığıyla, emperyalizmin tarımı çöktürten politikalarına karşı duruşu

şu özelleştirmelere karşı duruşla birleştirebildiği oranda kitlelerin gücünü arkasına alabilecek ve Kürt sorunu dahil demokratikleşmenin tüm sorunlarını birleşik mücadelenin hedefi olarak benimsetebilecektir.

Emekçileri yalnızlaştırmak, her sorunu dar anlamdaki muhataplarının problemi olarak gösterip yalıtılmak egemenlerin taktiğidir. Böylece ortaklaşarak sorunları bir devrimle kökten çözme şansı bulunan kitleler parçalanmış, imkanlar bölünmüş ve devrim olanaksız hale gelmiş olur. Bu tuzağın panzehiri, çevre sorunundan kadın sorununa, Kürt sorunundan sömürü sorununa ve emperyalist tahakküme kadar tüm sorunların çözümünün birleşik mücadeleden geçtiğinin bilinciyle hareket etmektir.

ÇEVRE SORUNLARIYLA BAŞETMENİN KOŞULU NEDENLERİNİ DOĞRU TANIMLAMAKTIR

Pek çok sorunda olduğu gibi çevre sorununda da mesele sistemden kopuk biçimde değerlendirilip

“insan hatası” sınırlılığında ele alırsa, tepkinin kişiselleşmesi ve mücadelenin hedefsiz kalması büyük bir olasılıktır. Bu nedenle halka dayalı bir iktidarın önünde, çevreyle ilgili sorunların kaynağının kapitalizm olduğunu, dolayısıyla da **kapitalizmin içerisinde bu sorunun çözülemeyeceğini**, kapitalizmin doğasının buna uygun olmadığını anlatmak ve tekellere doğayı kirletme konusunda verilmiş tüm ayrıcalıkları kaldırmak biçiminde bir görev olacaktır.

Emperyalist tekellere, ülkenin kaynakları üzerinde, ortak iş yapma veya yatırım tarzında dahi olsa, ayrıcalıklar verilecekse, mutlaka çevrenin ve doğanın korunmasına ilişkin kalıcı yaptırımlar konulmalıdır. Bunun koşullarından biri de kapitalist işleyişin dışına çıkmaktır.

Dergimizin bu sayısında “Ya Barbarlık Ya Sosyalizm” bölümünde de belirttiğimiz gibi **küresel ısınma** dahil egemen kaynaklarca önümüze konan hemen her çevre sorunu, gerçekte çevreyi gözetmeye değil, tekellerin çevre duyarlılığını istismar ederek sömürülerini artırma-

Hemen her yapının birliktelikten, cepheden, imkanların birleştirilmesinden söz ettiği mevcut koşullarda, lafzın icraatın önüne geçmediği bir tutarlılık ve mütevazılık hali, temenni edilen ortaklaşmanın asgari koşuludur.

Bilindiği gibi cephe, belli bir süreçte ortak çıkarları olan farklı sınıf ve tabakaların kendi örgütlenmeleri aracılığıyla yer alabileceği örgütlenmeler olarak tanımlanır. Ne var ki bu tanım doğru yerde doğru tutum almak için yeterli değildir. Örneğin, “benim ideolojik kimliğim tüm sınıfları yansıtıyor dolayısıyla benim tek başına olmam bile cephedir” diyen de çıkabilir. Bu tür iddialar, parti programında bütün sınıf ve katmanların çıkarlarının gözetildiği varsayımına dayandırılıyor olsa da sonucu değiştirmiyor. Ne yazık ki bugün hala açık veya örtük biçimde bu duruşa sahip olan, güç ve imkânlarını buna göre konumlandırıp program yapan devrimci özneler çoğunluktadır.

Bugün çeşitli nedenlerle devrimci çatıların altına milyonları toplamak güçtür. Ancak örgütsel ilişki içinde olmasa da halkın milyonlar halinde devrimcilere inanması, devrimcilerin açıkladığı gerçeklere kulak kabartması mümkündür. Bu sorun, hiçbir yapının muaf olmadığı, devrimciler için genel bir sorundur; dolayısıyla çözümünü de tek bir yapının güç ve imkanlarını aşacak denli kapsamlıdır.

sına hizmet ediyor. Bunun için öncelikle çevre sorunlarının nedenleri, doğru saptanmalı ve ne tekellerin ne de dar "çevreci" algılayışın sınırlarına hapsolmeden konu demokratik bir programın kapsamı içinde ele alınmalıdır.

TEKNOLOJİ DE, TARIMDA MAKİNELİ ÜRETİM DE EMPERYALİZMİ ALTERNATİFSİZ KILMIYOR

Bugün artık teknolojiye ulaşmak her ne kadar önemli bir ayrıcalık olmaktan çıkmış ise de **teknoloji, bağımsız olmanın önemli araçlarından birisidir.** Bu alandaki birikimlerin korunması ve geliştirilmesi için üretimin içinde olmak şarttır. Bir üretim alanının ülke dışına kaydırılmış olması ya da üretimden vazgeçilmiş olması, o alanda teknoloji üretimini de imkansız hale getireceği için, toplumun ihtiyaç duyduğu her alandaki üretimin oldukça büyük bir bölümünün ülke sınırları içinde yapılması, özenle gözetilmesi gereken bir olgudur. Bu alanda yabancılara verilmiş olan bütün ayrıcalıklar ortadan kaldırılmalı, amaçlanan politikalara, sosyal uygulamalara uygun tarzda yeni bir

yapılanma geliştirilmelidir. Bu, devletin doğrudan kontrolünde olabileceği gibi o alanda üretim yapan küçük ve orta üreticilerin kontrollü anonim şirket (yani devletin denetleyici olduğu anonim şirket) statüsüyle yönlendirilmesi biçiminde de olabilir.

Toprak mülkiyeti veya tarımda makineli üretim konusunda da tekellerin rekabet edilemez olduğu söylenen güç ve dayatmaları karşısında alternatif bir duruşun olduğu gösterilmelidir. Topraklar insanların binlerce yıl yaşam alanı olacaksa, bugün özellikle devletin elinde bulunan alanların özelleştirilmesi durdurulmalıdır; zorunlu hallerde ancak belli süreler için kiraya verilmelidir.

Kapitalizmin uygulamalarıyla kendi sonunu dolayısıyla alternatifini hazırladığı bilinir. Örneğin bugüne dek 10 binlerce dönüm arazi üzerinde üretim yapan tekellerle köylünün 15-20 dönüm arazide yapacağı üretimle rekabet etme şansı olmadığı biliniyor, söyleniyordu. Ama gelişmeler bu gerçekliği de değiştirmeye başladı. Makineli tarımın çok yaygın şekilde gelişmesi pek çok işi de makineyle yapılabilir hale getirdi. Toprağın işlenmesi, zararlılara karşı mücadele (gerek ot mücadelesi, gerekse parazitlere karşı mücadele), ürünün hasadı, vb. işlemlerin tamamının makineyle yapılması ekolojik tarım imkanını sınırladı. Örneğin, 10 binlerce dönüm arazi içerisinde bir yerdeki parazitleri, kurtçuk keselerini tek tek elle toplayarak imha etmek mümkün değil; ama 5 dönümlük bir arazide her sabah dolaşarak ağacın dalında oluşan kurtçuğun kesesini koparıp yakmak yani hiçbir zararlı maddeyi kullanmadan alternatif tarımcılık yapmak mümkün. Son zamanlarda kimi tekel gruplarının 5 dönümden fazla olmayan ve bir aile tarafından işletilebilecek tarlalarda **ekolojik tarımı** teşvik ettiği görülüyor.

Bu açıdan bakıldığında ülkemizdeki parçalı toprak mülkiyeti, sözü edilen türden ekolojik tarıma, yani suni gübre, zararlı kimyasal maddeler kullanmadan daha yüksek karlılık oranı ile üretim yapmaya uygun koşullar sunuyor. Bu alanda-

ki pratikler, büyük işletmeler tarzındaki tarımsal üretimi zorlar noktaya geldi. Aile işletmesinin, küçük üretimin yapıldığı yerlerde, hayvancılık da yapılarak ayakta kalma koşulu güçlendirilebilir. Teknolojinin paylaşımından araç-gereç sorunlarına ve alım satımdaki problemlere kadar muhtemel sorunları aşmak için üreticilerin daha etkin olduğu üretim kooperatifleri, tüketim kooperatifleri, vb oluşturulabilir.

Bugüne kadar uygulanan zirai mücadele tekniklerinin/yöntemlerinin insan sağlığına olumsuz etkileri her geçen gün ortaya çıkıyor. Görünen o ki 5-10 yıl sonra, şu anda kullanılan birçok zirai mücadele yöntemi kullanılmayacak ve tümüyle doğal yöntemlere, insan gücüne dayalı yöntemlere geçilecektir. Ne var ki ekolojik alanda da tekel tehdidi söz konusu. Tekeller bugün kimi ürünlerin sertifikasını alarak ekolojik tarım yapıyor. Böylece o alanda kullanılacak tohum ve fidandan gübreye kadar her şeyi kendi denetiminde tutuyor. İşte devlet bu alanda da AR-GE çalışmalarını kendisi yaratarak yani ıslah edilmiş türleri kendisi geliştirerek tekellerin bu konudaki egemenliğini kırabilir.

Ülkemizde 1940'lardan itibaren yaygın olarak kullanılan ve bugün pek çoğu kapatılmış olan devlet üretme çiftlikleri konusundaki deneyim, çağdaş bir anlayışla ele alınıp güncellenerek tarım kesiminin sorunlarının aşılmasında kullanılabilir. Kısacası toprak mülkiyetindeki parçalı yapıyı bir dezavantaja değil, avantaja dönüştürecek üretim teknikleri, yöntemleri geliştirilebilir ve tarımdaki sorunlar aşılabılır. Ne var ki esnaf kesiminin karşı karşıya olduğu sorunlar daha zorlu görünüyor. Çünkü marketler çok daha düşük kar hadleri ile satış yapabilmekte ve esnafa rekabet şansı bırakmamaktadır. Bunun için esnaf kesimi, kooperatifleşmeye yönlendirilebilir. Türkiye'de bu alanda başarısız örneklerin olması, yöntemi bütünüyle reddetme sebebi olmamalıdır. Çünkü devlet genellikle kooperatif mülkiyetini sadece sermayenin, merkezileştirmenin bir aracı olarak kullanmış sonra da buradaki sermayeyi batırarak kurum-

laşmaya el koymuştur. Ama halka dayalı bir iktidarda bu türden kooperatif mülkiyetindeki işletmelerin başarı şansı arttırılabilir; devletin de bir biçimde yer aldığı anonim şirketler statüsüyle onlara da bir çözüm getirilebilir.

Emek verimliliğinin artması sonucu tarım kesiminde oluşabilecek işgücü fazlasının kentlere göçü, kentsel ve çevresel sorunları arttırabilir. Bunu önlemek için, iş gücü fazlası tarımsal ürünün işlenmesine dayalı bir sanayi kesiminde değerlendirilmeli ya da kentlerden ülkenin farklı bölgelerine, var olan doğal hammaddenin kullanımına yönelik tarzda bir sanayileşme ulaştırılarak nüfusun artan işgücünün bulunduğu yerde istihdam edilmesine yönelik bir politika uygulanmalıdır.

**SERMAYENİN
BELİRLEYİCİLİĞİ DE
KÖLELİK DE KADER
DEĞİLDİR
İŞ YAŞAMI İNSANCA
NİTELİKLERLE
DÜZENLENEBİLİR**

İş yaşamının demokratikleştirilmesine dair **kamulaştırma** gibi genel çözümler dışında daha somut ve uygulanabilir önermeler getirmek, inandırıcılık açısından da önemlidir. Sömürüye son vermek için **üretim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaştırılması** zorunlu koşuldur. Ne var ki bu alandaki deneyimler kimi adımların zamana yayılarak atılmasının daha doğru olduğunu göstermiştir. Devrimci bir iktidarın nasıl vakit kaybetmeden hayata geçirmesi gereken önlemler varsa, aceleye getirmemesi gereken düzenlemeler de vardır.

İş yaşamında ilk yapılması gereken, emekçilerin örgütlenme özgürlüğünün önündeki her türlü kısıtlamanın ortadan kaldırılmasıdır. **Lokavt yasaklanmalı, grev** ise bir hak olarak güvenceye alınmalıdır.

Kamulaştırmanın yapılamadığı işletmelerde her yıl sermayenin belli bir kısmının çalışanlara aktarılması gündeme getirilebilir. Sermaye artırımında çalışanların mülkiyetinde ilk etapta önemli bir değişiklik olmuyorsa bile, her sermaye artırımında çalışanların toplu sözleşme

ile belirlenecek belli bir oranda sermayeye katılmaları onları tasarrufa teşvik edecek ve fabrikanın mülkiyetinde çalışanların payı giderek artacaktır. Bu, belli bir sürece yayılabilir.

İlk fırsatta tasfiye edilmesi gereken olgulardan biri de yabancı sermayenin sahip olduğu ayrıcalıklardır. Ne var ki bazı üretim kollarında yabancı sermayenin, şu veya bu oranda yer alması gerekebilir. Bu, teknoloji transferi sebebiyle olabileceği gibi üretilen ürünleri başka ülkelere pazarlamada kolaylık tanıyacağı için de olabilir. Böyle durumlarda yabancı sermayenin **ticari yaşam içinde yer alışı mutlaka katı kurallara bağlanmalı**, egemen devletin sınırları içerisinde iş yapan bir ticari kuruluş olarak ele alınmalıdır.

İş yaşamındaki öncelikli sorun, mülkiyetten çok, işçi sınıfının, borç içinde yaşayan emekçilerin çalışma koşullarının ve örgütlenme

haklarının önündeki bütün sınırlamaların kaldırılmasıdır. Bu bir kez sağlandıktan sonra, çalışma yaşamı sürekli olarak çalışanın lehine bir değişim grafiği izleyecektir. Bunun yanında, işçi sadece üreten değil, aynı zamanda işyerinde yönetime katılan konumda olmalı, söz ve karar hakkı güvenceye alınmalıdır. Bunun koşullarından biri de demokratik yöntemle seçilen ve işçiler tarafından istendiğinde geri çağrılabilen konseyler oluşturulması, işçi temsilcilerinin işyeri yönetiminde mutlaka yer almasıdır.

Ayrıca, **siyasal yaşamın demokratikleştirilmesinin** güvencelerinden biri olarak, işçi örgütlenmeleri federasyon ve konfederasyonlar tarzında siyasal yapılar içerisinde doğrudan ya da kendi temsilcileri aracılığıyla yer alabilmelidir. Böyle bir uygulama siyasal yaşamdaki bürokratikleşmenin önlenmesini lafızdan çıkarıp maddi bir olgu haline getirecektir.

Bu noktaya net bir yanıt bulunamadan, bundan sonrası için yapılacak çözümler eksik kalacaktır. Konu, son 15-20 yıllık zaman dilimi içinde irdelendiğinde, mevcut sosyalist deneyimlerin çözülmüş olması, karşımıza en etkili gelişme olarak çıkar. Çözülmeyi takip eden süreçte, ideolojik anlamda alternatif bir dünya fikrinin, farklı bir dünya beklentisinin sekteye uğraması, karartılması gibi bir sorunla karşılaştık. Ve ne yazık ki bu sorun, sadece toplum içersinde bilinç düzeyi geri olan kesimlerde değil, sendikal alandan siyasal alana kadar emekçilerin mücadelesine önderlik etmiş pek çok devrimci demokrat kişide de bir bilinç sarsılmasına yol açtı. Örgütlenerek sonuç alınabileceğine, geleceği kapsayan tasarımlarla gidişatın değiştirilebileceğine olan inanç giderek zayıf düşürüldü; devrimci düşünceye olan güven azaldı. Bu durum alternatif/muhalif yaşam alanlarını daraltırken, sistem içinde kendine şu veya bu oranda yer açma arayışları arttı; bireysel kazanımlar için mücadele, kolektif kazanımlar için mücadelenin yerini aldı.

BUGÜN SOL ADINA TARTIŞILACAK VE ÇÖZÜM ÜRETİLECEKSE BUNU DA DEVRİMCİ YAŞAMIN İÇİNDE OLAN VE SORUNLARINI YAŞAYARAK ÖĞRENEN KESİMLER YAPACAKTIR

2007 Temmuz seçimlerinde öne çıkan olgulardan biri de **bağımsız adaylık** olmuştur. Bu DTP açısından anlaşılır bir durumdur. Ne var ki bu kulvarı yenilenmenin ve devrimci siyaset tarzının zorunlu istikameti gibi yansıtan, dolayısıyla **teşhir** için değil **yarış** için o alanı kabullenen sol kesimler için aynı şeyi söyleyemeyiz.

Devrimciler, içinde oldukları bir yarışta kendilerini yenilmiş saymazlar; 22 Temmuz'da bir yenilgiden söz edilecekse; bu, kendini o yarışın öznesi olarak benimsetmiş ve propaganda argümanlarını buna göre seçmiş yapılar için geçerlidir.

DTP, bu seçimde sanki çalışma yapmaktan çok, emin olduğu sonuçların sandıktan çıkması için vakit geçiriyor gibiydi. Nitekim sonuçlar kimi yerlerde bu denli kendinden emin olmaması gerektiğini gösterdi. Aslında bu çalışma tarzı, kimi nüans farklılıklarıyla, kendini solda tanımlayan diğer bağımsız adaylar için de geçerliydi. Sanki çalışmaya dair bir **güvensizlik**, çalışarak bir şeylerin değiştirilemeyeceği biçiminde bir **kadercilik** vardı. Seçimlerden sol adına sonuç çıkarılıp 22 Temmuz sonrasına taşınacaksa, özellikle işin bu boyutu incelenmeye değerdir.

Önüne devrim gibi büyük hedefler koyan solun seçimleri bu denli önemsemesi, büyük hedeflerin gölgesinde küçük kazanımlara razı olunduğunun göstergesidir. Konan hedeflerden yapılan çalışmalara ve verilen mesajlara kadar seçime dair tercih edilen duruşun her karesinde burjuva izlere, öykünmecî bir tarza rastlamak mümkündür. Buna "farklı olmak" gibi bir kaygı da eklenince, ortaya devrimci gelenek ve

kazanımların hemen tümünü reddeden, örgüt yerine bireyi öne çıkaran gerçekte ufuksuz ve yönemsiz bir duruş, duygusallıkla devrimciliği karıştıran yönemsiz bir **red** hareketi çıkmaktadır. Bu tür duruşların, bir dönem örgütlü olmuş eski devrimcilerin ilgisini çekmesinin nedeni, söz konusu kişi veya çevrelerdeki **hedef, inanç ve tahammül** daralmasıdır.

Ödenen bedellerin yıpratıcılığından yorgunluğa ve kişisel dayanma imkanlarının düşmesine kadar çeşitli nedenlerle, dünün devrimcileri bugün siyaset pratiğe daha sınırlı düzeyde katılabilir. Bu normaldir. Normal olmayan ve bugün devrimci birikim ve olanaklara zarar veren duruş, öznel nedenlerle yaşanan kişisel geri çekilmeye meşruiyet kazandırmak için genel geçer devrimci normları bile **tartışma** konusu etmektedir.

Devrimciler tabii ki kitlelerle daha yaygın ilişkiler içerisinde olmayı önemser ve bunu gözetken adımlar atar; ancak bu, sistemin yöntemlerine kendi yöntemlerinden daha fazla itibar eden özgüven yoksunu adımlarla olmaz.

Seçim sonrasında bugün, sol tartışacak ve önünü açacak çözümler üretmeyi kendine görev edinecekse, bunun yolu ne seçim sonuçlarını ölçü almak ne de **liberal sol temennileri** yenilenmenin düsturu olarak benimsemek olmamalıdır.

Bugün sol, büyük oranda ya kendi ev ödevleri ile meşgul, ya da liberal solcuların kendi ihtiyacı olan önermeleri bir keşif gibi kabul edip onlarla vakit geçirir haldedir. Bilinir ki hangi türden olursa olsun **öznel**lik, kişinin devrimciliği sindirme/içselleştirme oranını eleverir. Ahmet İnsel'in "22 Temmuz seçim-

leri, Türkiye solu açısından bir devrin kapandığı, yeni bir devrin başladığı bir dönem olacak" demiş olması nasıl kendi subjektivizminin ürünüyse ve gerçeklik karşısında bir anlam ifade etmiyorsa, Baskın Oran'ın AB'yi "demokrasi projesi" olarak görmesi emperyalist bir oluşumu demokratik kılmıyor.

Solun kendi içinde bütünlüklü hareket eden, bir birine yapıcı yaklaşan, eleştiride bile özenli davranan bir seçiciliğe ihtiyaç duyduğu bir zamanda Ahmet İnsel, Baskın Oran gibi gerçekte salt kendi ihtiyaçları olan bir duruş noktasından sola hoyratça eleştiriler getiren kişilerin bırakalım kıymete bindirilmemesini, solun sorunları için danışılacak akıllar arasında görülmesi bile bir sorundur. Aşağıdaki ifadede görüldüğü gibi sadece bugünü değil dün bugüne uzanan birikimi de **edebi mızraklarının** hedefi haline getiren bu türden insanların, eleştirdikleri tarihsel süreçlerde fiilen bulunmamış olmaları da dikkate alınması gereken bir olgudur.

A.İnsel'in, "*Özellikle 1970'leri mitleştirerek etraflarında iyi kötü bir kadro oluşturmayı alışkanlık haline getirenler açısından, yeni dönem artık emekliliklerinin başlangıç tarihi olacak. Böyle bir gelişme, Türkiye'de sol hareketlerin bir nostalji kulübü veya art arda gelen başarısızlıklarda erdem arayan bir keşişhane olmaktan kurtulmaları için elzemdir.*" değerlendirmesi, Baskın Oran'ın örgütsüzlüğe övgüleri veya "*Marksizm'e evet, Leninizm'e hayır.*" biçimindeki akla ziyan değerlendirmeleri bugün eğer ilgi görüyor veya içerdiği **sol akıl** eksikliği görülemiyorsa, dönemin **algıyı** da **birikimi** de aşağı çeken niteliği sebebiyledir.

Adeta bir modaya dönen biçimiyle kimi gazetelerde "sol tartışıyor" başlıklı yazı dizileri seçim sonrasında da yayınlanmaya başladı. Yapılan içeriksiz, boş tartışmalar, **Michelangelo Antonioni'nin** Hollywood için yaptığı, "Hollywood, hiçbir yerde olup hiç kimseyle, hiçbir şey hakkında konuşmak gibi" değerlendirmesini anımsatıyor Sol tabii ki tartışacak ama **tartışma** gibi **yenilenme** de kendini solun bir bileni sayan birkaç liberalin tekelinde değil. Duran saatin bile günde iki kez doğruyu söylemesi gibi Ahmet İnsel de örneğin "ÖDP'de de yolun sonuna gelindiği açık biçimde ortaya çıktı" cümlesiyle bir gerçeğe işaret etmiş oluyor; ama çözüm önerileri, sonu görünen yoldan daha ileri değil. Kısacası bugün tartışılacak ve çözüm üretilecekse, bunu da devrimci yaşamın içinde olan ve sorunlarını yaşayarak öğrenen kesimler yapacaktır.

Özelikle 22 Temmuz sonrasında yoğunlaşan ve büyük oranda, organize edenlerin ihtiyaçları çerçevesinde yürüyen tartışmalara bir yenisi daha eklendi. ÖDP'de Ufuk Uras'ın kongre ve seçim sürecindeki tutumunu hedefine koyan ve 1250 imza ile kendini duyuran bir kesim "ÖDP'ye Sahip Çıkma" çağrısında bulundu. Bir bütün halinde sorunlu çağrıda konumuz gereği dikkatimizi çeken boyut, yine öznellik yoğunluklu bir saflaşmanın gündeme gelmiş olmasıdır.

Solda genelde yansıyan kavrayış sorunu ve teorik yetersizlik, çağrı metninde çok boyutlu olarak göze çarpıyor. Birincisi, kurucularının tümünün, ama özellikle siyasal bilgilenemeyi Devrimci Yol zemininde yaşamış olanların başlangıçta ortaklaştığı "ÖDP'nin devrime önderlik edecek bir siyasal yapı değil bir kitle partisi olduğu" fikri terk edilmiş ve ÖDP, tartışmaların da devrimci fikir ve eylemin de odağına oturtulmuştur.

"Önümüzdeki dönemde solun içerisinde bulunduğu güçsüzleşmenin örgütsel ve politik eleştirisini gerçekleştirerek, yeni bir yol haritası çıkarma zorunluluğu ortadadır. Böyle bir haritanın taslağının 11 yıllık ÖDP fikriyatı zemininde bu-

lunduğuna da inanmaktayız." diyecek denli iddialı olan, ama hedefindeki/ufkundaki darlığı "Bu gün ÖDP dışında özellikle CHP'nin sağ/milliyetçi bir çizgiye savrulması karşısında solda ciddi bir boşluğun doğduğu bilinmektedir." ifadesiyle eleveren bu çevrenin, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da "CHP'nin bıraktığı boşluğu" dahi doldurmaktan aciz bir süreç izleyeceğini ve yapıcı değil tüketici rol oynayacağını uzun uzun yazıp tartışmaya gerek görmüyoruz.

Ne yazık ki diğer örneklerinde de görüldüğü gibi bu tür yenilenme atraksiyonlarının hemen hepsi aşmayı varsaydığı zeminin gerisine düşmekte ve sonuçta "sol bile sayılmayacak" duruşuna rağmen faturası sola/devrimcilere kesilmektedir.

DEVRİMCİLERİN BUGÜN AYAKLARINA DOLANAN EN KALIN BAĞ KÜÇÜK BURJUVA NİTELİKLERDİR

Bilinir ki küçük burjuva kişilik özellikleri içinde en çarpıcılarından biri **öznelliktir**. Küçük burjuva, bildiği ve bilimselliğine inandığı doğruları bile çıkar/yarar ilişkileri gereği eğip büker, koşulları veya bir başka nedeni öne sürerek **değişimden** söz eder. Kolay yer değiştirir, kolay adapte olur ve her durumda "radikal"dir.

Önüne devrim gibi büyük hedefler koyan solun seçimleri bu denli önemsemesi, büyük hedeflerin gölgesinde küçük kazanımlara razı olunduğunun göstergesidir. Konan hedeflerden yapılan çalışmalara ve verilen mesajlara kadar seçime dair tercih edilen duruşun her karesinde burjuva izlere, öykünmeci bir tarza rastlamak mümkündür. Buna "farklı olmak" gibi bir kaygı da eklenince, ortaya devrimci gelenek ve kazanımların hemen tümünü reddeden, örgüt yerine bireyi öne çıkaran gerçekte ufuksuz ve yöntemsiz bir duruş, duygusallıkla devrimciliği karıştıran yöntemsiz bir red hareketi çıkmaktadır. Bu tür duruşların, bir dönem örgütlü olmuş eski devrimcilerin ilgisini çekmesinin nedeni, söz konusu kişi veya çevrelerdeki hedef, inanç ve tahammül daralmasıdır.

Yaşı gereği, '70'li yıllardaki mücadele değerlerinin pratik yaşam içerisindeki karşılıklarına tanık olmamış kesimlerin anlamakta en çok zorlandıkları sonuç, bilinen tüm devrimci yapıların ideolojik-politik varlığında/yapılaşmasında belirleyici olan kadroların, bugün istisnalar dışında hemen hepsinin söz konusu değerleri hedefine koymuş ve geçersizliğini kanıtlamayı kendine vazife edinmiş olmasıdır.

1991'de "şartlı salıverme" sonrasında '70'li yılların önderlerinin hemen hepsinin dışarı çıkmasına rağmen mücadelenin ivmesinin artacak yere azalması, **değerlerde ısrar yerine değişim** adı altında tasfiyenin hız kazanması, buna uygun örgütsel formların öne çıkması bir tesadüf değildi; zaten onları "şartlı salanlar", böyle olacağını bildikleri için saldıklarını ilerde açıkça söyleyeceklerdi. Bu nedenle biz, **1991 anlaşılmadan bugünün anlaşılamayacağını**; '70'li yıllardan bugüne uzanan değişim grafiğinde '90'lı yılların özel bir yeri olduğunu düşünüyoruz.

Tasfiyeciliğin dünkü utanç savunucuları bugün daha cüretkâr ve daha "meşru"lar. Çünkü artık solun düşünsel dünyasında temenni ettikleri yıkımı gerçekleştirmiş durumdadılar. Hala yıkılmayan **direnc**

Solun kendi içinde bütünlüklü hareket eden, bir birine yapıcı yaklaşan, eleştiride bile özenli davranan bir seçiciliğe ihtiyaç duyduğu bir zamanda Ahmet İnel, Baskın Oran gibi gerçekte salt kendi ihtiyaçları olan bir duruş noktasından sola hoyratça eleştiriler getiren kişilerin bırakalım kıymete bindirilmesini, solun sorunları için danışılacak akıllar arasında görülmesi bile bir sorundur. Aşağıdaki ifadede görüldüğü gibi sadece bugünü değil dünden bugüne uzanan birikimi de edebi mızraklarının hedefi haline getiren bu türden insanların, eleştirdikleri tarihsel süreçlerde fiilen bulunmamış olmaları da dikkate alınması gereken bir olgudur.

noktaları da ezber kabul edilmiş ve seçimde bozulmak üzere, Ahmet İnel yönetmenliğinde, Baskın Oran oyunculuğunda hedefe konmuştur.

Her adımında adeta "kasti faul" yapan Baskın Oran'ın, Avrupa sermayesinden veya Türkiyeli AB muhiplerinden aldığı desteği anlamak zor değil; aslında bu sorun da değil. Sorun olan ve bizi kaygılandıran, bu yelkenin şişirilmesinde iyi niyetli kimi kesimlerin rol almış olmasıdır. Bunun kaynağında deyim yerindeyse Baskın Oran'ı okuma

hatası yatıyor.

Başarıya olan inancın yitirildiği, solun azla yetinmeye koşullandığı bir tarihsel kesitte, "hiç yoktan iyidir", "çalışacak başka yer yok", "oyum boşa gitmesin", vb diyerek o zemine destek veren ve gerçekte okuma hatası içinde olan bir kesim oldu. Bu nedenle biz daha önce değinmiş olsak da bu konudaki okuma probleminin aşılması veya en azından anlaşılması için bir çeşit okuma kılavuzuna ihtiyaç olduğuna düşünürüz.

BASKIN ORAN OKUMA KLAVUZU

Baskın Oran, Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı olması vesilesiyle, 27 Nisan 2007'de AGOS'ta yazdığı yazıya da tekrar yer vererek 2 Eylül'de Radikal İki'de memnuniyetini ifade etmek üzere, "Şükür, 1905 yılına ulaştık" başlıklı bir yazı yazdı. Demokrasiden burjuva demokrasisini anlayan, ama Türkiye'de neden devrimsiz burjuva anlamda da olsa demokrasi olamayacağını anlamayan, "RTE'nin CB adaylığını zararlı ve çok akıldışı" gören, ama "Abdullah Gül'ün CB adayı ilan edilmesinden" memnuniyet duyan, kendisinin iki adayı "Abdullah Şener ve Abdullah Gül" arasında "daha aykırı bir tip olduğu için" birincisini tercih eden Baskın Oran, "Gül, RTE'nin dümen suyunda hareket eder de tarafsız olamazsa" diye çok kaygılanıyor.

Aslında, hiçbir zaman örgütlü devrimci zeminde bulunmamış, Marksizm'e de doğru pencereden bakmadığı kolayca görülebilen Baskın Oran'ın sorunu kişiselleştirmesi ve Gül ile Erdoğan arasında bu denli büyük farklar çizmesi değil, onun bu sınıfsal yaklaşım yoksunu "nevî şahsına münhasır" fikirlerinin önemsenmesi ve bir çıkış için güzer-gah olarak benimsenmesi bir sorun olarak görülmelidir.

Solun hangi noktasında olursa olsun hemen herkes AKP'yi sınıfsal duruşu, sermayeyle ilişkileri bağlamında değerlendirir. Genel başkanlık dahil hiçbir yönetim kademesinde kişilerin belirleyici olmayacağını bilir. Hatta bu yaklaşımın anlaşılması için Bush veya Hitler gibi kişiler üzerinden sıkça ör-

nekler verilir. Onların eyleminin kişisel kötülükle açıklanamayacağı anlatılır. Bu hemen her devrimci için genel bir doğrudur; Baskın Oran'ın deyimiyile bir ezberdir. İşte bu ezber bozulduğunda sınıfsal olan kişiselleşir ve kişi Abdullah Gül'de keramet keşfetmeye başlar.

Baskın Oran kendi tercihi olan iki kişinin eşlerinin başının bağlı olmasını "sıkı durun" diyerek açıklıyor ve buna bağlı olarak "Türkiye'de Devlet ile Din'in barışması" sonucunu bekliyor. Böylece insanların kafasındaki tabuların yıkılacağını düşünen Baskın Oran, bu nedenle "Türkiye çok iyi gidiyor" diyor. Bilindiği gibi sorunların kaynağı görülemediği zaman gelişmeler tabuyla, alışkanlıkla açıklanır, kişiselleştirilir ve çözümler de ona göre önerilir. Örneğin AKP'nin dinci değil merkez partisi veya bilinen anlamıyla burjuva bir parti olduğunu artık hemen herkes biliyor. Baskın Oran burada bir adım daha ileri gidiyor ve bunu bir olumluluk sebebi sayıyor. Yazısının sonuna eklediği not ise özellikle düşündürücü. "Genelkurmay, 30 Ağustos resepsiyonuna DTP'li milletvekillerini davet etmedi. Korkarım, bundan sonra Kürtlere 'bölücü' diyecek olanlara bu olay hatırlatılacaktır." diyor Baskın Oran. Bunun hatırlatılacağı da hatırlatıldığı da doğrudur. Baskın Oran bu durumdan neden korku ile söz ediyor. Bizce bu not, Baskın Oran'ın Kürt hareketine yaklaşımını ele veren bir turnusoldur.

Aslında Cumhuriyet Mitingleri'ne konu olan çatışmayı "AKP-Ordu", "türban-komutanlar", "şeriat-darbe" biçimindeki ikilemelerle açıklayan ve dolayısıyla sorunun ardındaki sermaye çatışmasını göremeyen sadece Baskın Oran değildi. Anımsanacak olursa biz daha önce bu konuya genişçe yer vermiş, ne şeriat ne darbe tehlikesi olmadığını yazmış ve bunun toplumu öcülerle yönetme tarzı olduğunu dolayısıyla da gerçeği gölgeleyerek muhalefetin sisteme yedeklenmesine sebep olduğunu vurgulamıştık.

Seçimi milat olarak gören dolayısıyla da "Peki şimdi ne olacak?" sorusunu seçime bağlı olarak soran ve solda tartışmanın eksenine

seçim sonuçlarını koyan anlayışın, **devrim** konusundaki fikri sorulduğunda, "oğlumun adı" diyen Ercan Karakaş'ın fikirlerini önemsemesi, ama çeşitli devrimci yapıları yok sayması, "solda yenilenme" denen çabanın çapını olduğu kadar, devrimci zeminde kiminle nereye kadar gidileceğini ortaya koyuyor.

UFUK URAS BİR KİŞİ DEĞİL BİR OLGUDUR

Baskın Oran nasıl bir kişi değil bir **olgu** olarak ele alınıp değerlendirilmesi gerekiyorsa, benzer bir durum Ufuk Uras için de geçerlidir. Ufuk Uras'ın seçilebilmek için **ilkesiz bir ittifak** ilişkisine girdiği, seçilebilmeyi **her şey** olarak gördüğü doğrudur. Ne var ki bu, hemen her seçim döneminde, bugün onu eleştirenler dahil pek çok kişi ve yapı tarafından tercih edilen bir duruştur. **Bağımsız adaylık** olgusunun mücadelesindeki yerinin yanlış kavranmasından ittifaklara sinen pragmatizme ve burjuva öykünmeciliğe kadar hemen her örnek, geçmişte yaşanmış olması itibarıyla bir tekrar olarak karşımıza çıkmıştır.

2004 Mart yerel seçimleri öncesinde hazırladığımız Güncel Defter'den aktarıyoruz:

"Seçim dönemleri, siyasal duyurgaların açıldığı, söylenecek sözlerin daha kolay muhatap bulabildiği dönemlerdir. Ancak rant beklentileriyle fedakarlığın, samimiyetle samimiyetsizliğin, burjuva olanla alternatif olanın; bulanıklaşan atmosfer sebebiyle birbirinden ayrılmaz hale gelmesi de seçim dönemlerine özgü bir durumdur.

Önce devrimden vazgeçen, sonra yarına olan inancını ve gidecek düş kurma yeteneğini kaybeden insan tipinin de; ehlileşmeye beyninin tüm pencerelerini açarak, bırakalım düzeni, emperyalizmle bile barışan kesimlerin de sahneye çıktığı ve demokrasi, solculuk gibi kavramları seçim malzemesi yaptığı bu tür dönemlerde, uzatılan elma şekerine kanmamak ve değerlerde ısrar etmek, devrimcilik sınavı haline geliyor.

28 Mart'a yaklaştıkça, 3 Kasım seçimleri öncesinde olduğu gibi yine devrimci demokrat kamuoyu, 'tüm solu birleştirdik siz de gelin' di-

yen ve 'devrimciler büyük düşünür' imajına gölge düşürecek denli küçük düşünen kesimlerin, baskıya varan 'destek talebi'yle muhatap edilecektir. Ayrıca yine 3 Kasım'da rastladığımız gibi 'Demokratik Güç Birliği'nin, kendisine en dost cepheden gelen eleştirileri bile agresif ve yakışsız bir refleksle karşılayacağı ve bu konuda tarihin tekrerrür edeceği ne yazık ki daha bugünden görünmüş durumda.

(...)

Her seçim döneminde rastladığımız bir durumdur. O güne dek, parlamentarizmi bir zaaf olarak gören, devrimden söz eden, günü kurtarmayı değil büyük düşünmeyi kendine yakıştıran veya en azından söylem düzeyinde böyle bir görüntü veren çeşitli yapılar; çaresizlik ve başarıya susamışlık içinde bir acz hali yaşıyormuş gibi birden bire seçim olgusuna sarılır; seçim, her şey olmaya başlar. Örneğin bir belediye kazanmak o denli önemli olur ki, bunun için gerekirse kırk yıllık ilkeler de feda edilir.

(...)

2002 Kasım seçimleri anım-

sanacak olursa; Emek, Barış, Demokrasi Bloku, o sürecin akla ilk gelen öğelerinden biriydi. Sol adına fırtınalar koparılmış, iktidar düşleri kurulmuş, katılmayanlar suçlanmış ve gerçekte umut sömürsü yapılmıştı. Her şeyden önemlisi, nitel dönüşümler, dönüm noktaları, meclis atmosferinin değişmesi seçimlik bir olay değildir. Bir olgu, ona rengini veren özden bağımsız düşünüldüğünde, doğru yorumlama olasılığı oldukça zayıflar. İşte Türkiye'de rejim de böyledir. Rejimin hangi dinamiklerce belirlendiği bilinmezse, iktidar olgusu Meclise, meclis de seçime indirgenir ve olmadık düşler kurulur.

(...)

Alternatif bir duruş sergilemek isteyenlerin, burjuva siyaset kulvarında yer alan modellere benzemek için çokça nedeni var. Bu benzemezlik, kullanılan üsluptan yonteme ve verilen mesajlara kadar her açıdan somutluk kazanmalıdır. Seçimlerde dışa vuran burjuva tarzın bütünü, devrimcilere yakışık düşmeyen özellikler taşır. Bu nedenle, yerel yönetimlerin belirli o-

1991'de "şartlı salıverme" sonrasında 70'li yılların önderlerinin hemen hepsinin dışarı çıkmasına rağmen mücadelenin ivmesinin artacak yere azalması, değerlerde ısrar yerine değişim adı altında tasfiyenin hız kazanması, buna uygun örgütsel formların öne çıkması bir tesadüf değildi; zaten onları "şartlı salanlar", böyle olacağını bildikleri için saldıklarını ilerde açıkça söyleyeceklerdi. Bu nedenle biz, 1991 anlaşılmadan bugünün anlaşılamayacağını; 70'li yıllardan bugüne uzanan değişim grafiğinde 90'lı yılların özel bir yeri olduğunu düşünüyoruz.

Tasfiyeciliğin dünkü utangaç savunucuları bugün daha cüretkâr ve daha "meşru"lar. Çünkü artık solun düşünsel dünyasında temenni ettikleri yıkımı gerçekleştirmiş durumdadır. Hala yıkılmayan direnç noktaları da ezber kabul edilmiş ve seçimde bozulmak üzere, Ahmet İnel yönetmenliğinde, Baskın Oran oyunculuğunda hedefe konmuştur.

ranlarda lehte kullanılabilir olma özelliği bizleri burjuva tarzların esiri haline getirmemeli. Örneğin, devrimcilerin 'Bağımsız Aday' seçeneğini kullanması, belirli bir uygunluk/doğruluk taşımasına rağmen, böyle bir olasılığın, burjuva tarzı yeniden üretmeye hizmet etmesi de mümkündür.

Halkın, kendini temsil edecek adayı tayin etmesi ve Fatsa örneğinde olduğu gibi, kendi kendini yönetmenin ön biçimlerini denemesi önemlidir ve desteklenmelidir. Ancak, 'Bağımsız Aday' adı altında umut tacirliğinden oy avcılığına kadar bütünüyle bize yakışık düşmeyecek yöntemler kullanan kimseler, halkın gerçek temsilcileri değildir/olamazlar."

Evet, yukarıda belirttiğimiz türden düşler de, bağımsız adaylığın devrim amacından kopararak meclisin amaç haline getirilmesi de salt Ufuk Uras'la sınırlı bir sorun değildir. Bugün Ufuk Uras'ı günah keçisi yapanların da içinde olduğu geçmiş dönemlerdeki seçim birlikleri, özellikle hazırlık aşamasında içine DSP, CHP gibi yapıları alabilecek bir ölçeksizlikte düşünülmüş ve seçilmek tek amaç olarak görülmüştür. Eğer bugün yenilenme dahil her çıkış sistem içinde ufak bir yer değiştirmeden ibaret hale gelmişse, çözüm ne Ufuk Uras'ın yanı ne de özünde ondan daha farklı bir duruşa sahip olmayan karşıtlarının yanındır.

Küçük dünyaların ürünü projeleri tüm sola, dolayısıyla devrime maletmenin veya bu türden proje sahiplerinin kendini gündeme aldırabilmesinin yollarından biri de sola çaresizlik hissi vermektir. Gerçekte ise ne sol çaresiz ne de halk yerinde sayarak kendini tüketmiş ÖDP'nin (Ufuk Uras'lı veya Ufuk Uras'sız) versiyonlarına mahkûmdur.

ÖDP'de kongre sürecinde dışavuran saflaşma da gerçekte sol bir alternatif arayışının değil, şahsi hesap ve beklentiler etrafında büyümüş çelişmelerin ürünü olarak gündeme gelmiştir. Gelişmelerin doğru okunabilmesi için, yaşanan suçlamalı tartışmalarda tarafların birbirine atfettiklerinden çok bugüne kadar ki tasfiyeciliği güçlendiren ortak

pratikleri ölçü alınmalıdır. ÖDP bugün "birilerinin" elinde başkalaşmış değildir. 11 yıl önce kurulduğunda izlediği devrimcilere mesafeli sisteme yakın çizgi bugün öz olarak her iki tarafın da çizgisidir. İdeolojik savrulmadan, liberalizmden bahsedenden kesim, çözümü yine "11 yıllık ÖDP fikriyatı zemininde" buluyor. 1250 imza ile ÖDP'ye sahip çıkmak için yapılan 3 sayfalık çağrıda yer alan "Bu gün ÖDP dışında özellikle CHP'nin sağ/milliyetçi bir çizgiye savrulması karşısında solda ciddi bir boşluğun doğduğu bilinmektedir." ifadesi soldan da alternatiften de ne anlaşıldığını ele veriyor. Kısacası taraflar arasındaki fark, birinin sol liberal diğerinin liberal sol olması türünden bir farktır! Seçime de devrime de yaklaşımları aynıdır.

3 Kasım seçimlerinin ardından yaptığımız açıklamadan aktarıyoruz: "Pratiğin en gerçekçi sonuçlar veren bir sınav yeri olması, devrimciler için de geçerlidir. Hiçbir devrimci peşinen 'ben pragmatistim, parlamentarizmi temel alıyorum, vs.' demez. Ancak, böyle bir eğilim taşıyorsa; bu, pratik içinde ortaya çıkar. Örneğin Rusya'da, Duma'ya seçilmiş olan Bolşevik milletvekillerinin, seçildikten sonra Lenin'i görmek için Krakov'a gitmesi veya 10 Şubat 1915'te yargılanıp Sibirya'ya sürgün edildikleri duruşmada; işçileri Merkez Komitesi'nin şiarları altında parti çevresinde örgütlediğini söylemesi ve parlamentodan devrimci amaçlar için nasıl yararlanıldığını anlatması; bu konuda yol gösterici bir pratiktir. Yani, parlamentodaki Bolşevikler için mücadele, parlamento dışındakinden amaç olarak farklı değildir; yapılan şey, mücadelenin farklı biçimlerini aynı amaca yönelik olarak birleştirmektir. Bolşevikler, kendi iktidarından söz ederken, devrim sonrasını kastederler; meclise bir miktar milletvekili sokabilmeyi değil."

Bugün 1915 Rusyasında olmadığını bilincindeyiz. Ne var ki değişim hangi boyutta olursa olsun, acz içinde çaresizlik tanımını yapmaya veya sınıf karşıtlarına öykünmeye gerekçe gösterilemez. Belki süreç solu bir bütün halinde

çözen bir rotada ilerliyor; bu herkes gibi bizi de etkiliyor; ama çıkış için Devrimci Yol'da ısrardan başka yol yoktur. Devrimci Yol; sağ ve sol sapmaların da saldırısını küreselleştiren emperyalizmin de panzehiridir.

Baskın Oran, Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı olması vesilesiyle, 27 Nisan 2007'de AGOS'ta yazdığı yazıya da tekrar yer vererek 2 Eylül'de Radikal İki'de memnuniyetini ifade etmek üzere, "Şükür, 1905 yılına ulaştık" başlıklı bir yazı yazdı. Demokrasiden burjuva demokrasisini anlayan, ama Türkiye'de neden devrimsiz burjuva anlamda da olsa demokrasi olamayacağını anlamayan, "RTE'nin CB adaylığını zararlı ve çok akıldışı" gören, ama "Abdullah Gül'ün CB adayı ilan edilmesinden" memnuniyet duyan, kendisinin iki adayı "Abdüllatif Şener ve Abdullah Gül" arasında "daha aykırı bir tip olduğu için" birincisini tercih eden Baskın Oran, "Gül, RTE'nin dümen suyunda hareket eder de tarafsız olamazsa" diye çok kaygılanıyor.

EGEMENLERİN SEÇİM DAYATMASI KARŞISINDA DOĞRU TAVIR NE OLMALIDIR VEYA SÜREÇ DEVRİMCİLERİ GÖREVE ÇAĞIRIYOR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 10 Haziran 2007'de
Yapılan Açıklamadır

Özellikle seçim dönemlerinde bir fosseptik çukuru açılmışçasına ortalığa yayılan pis kokular, gerçekte sadece seçim olgusuna değil, sistemin insandışılaştırıcı niteliğine dair belirtilerdir. Böyle dönemlerde halka sistem tarafından dayatılan "zorunlu istikamet" dışında yolların/tercihlerin olduğunu göstermek her zamankinden daha büyük bir önem kazanır.

Eğer biz, kimilerinin cumhuriyet mitinglerini değerlendirirken yaptığı gibi örneğin, "insanların bir mitinge katılıp slogan atmış olması bile bir kazanımdır" demeyecek, olguyu sınıfsal ilişkilene açısından değerlendirecek ve ehvenişeri değil doğruyu tercih edeceksek; seçimde de "hiç yoktan iyidir" kanaatkarlığına düşmemeli; burjuva siyaset zeminini bir bütün halinde teşhir etmekten kaçınmamalı ve değerlerimizi savunmakta tereddüt etmemeliyiz.

Bilinir ki, karşıt duruş ve imkanlar ne denli zayıf düşerse, sistem ve sahipleri o denli pervasızlaşır. Bugün salt seçimlerde değil, yaşamın her kesitinde, devrimci alternatifin tehdidini ensesinde hissetme rahatlığı, sistem sahiplerinin hemen hepsinde kendini gösteriyor. Hak gaspederken de bir yasa çıkarır veya halkın zekasıyla alay ederken de rastladığımız, gemi azıya almış olma hali, seçimlerde göstermelik örtülere bile ihtiyaç duymadan bildiğini okuma olarak dışavuruyor.

Birbirine zaten benzeyen burjuva partileri arasındaki fark adeta ortadan kalkmış durumda. Eski CHP'nin AKP'den eski ANAP'ının CHP'den aday olması, yansıtıldığı gibi sağcının solcu veya solcunun sağcı olduğunun değil, söz konusu yapılar arasında önemli bir

fark kalmadığının göstergesidir. Bu durum, **burjuva siyasal düzeni anlamak** açısından da öğretici bir örnektir. Meselenin halkı sandığa kadar oyalama, ilgisini çekerek kandırma etkinliğinden ibaret olması, **vitriini** önemli kılıyor. Bu da satma ve satın alma aralığını büyütüyor. Alevi örgütlenmesi içinden çıkan MHP adaylığı da bu çerçevede değerlendirilmelidir. Burjuva partiler, en çok seçim dönemlerinde istifa, dağılma, vb sorunlar yaşamaktadır. Bunun nedeni, ilişkilerin bir bütün halinde çıkara dayalı olması, **pragmatizmin** tercih ve yönelimlerde belirleyici olmasıdır. Bir partide yıllarca çalışan, pek çok konuda emeği geçen üyelerden çok popüler kişilerin seçimlerde aday gösterilmesi, burjuva siyaset anlayışını olduğu kadar bu zemindeki duruşun kayganlığını ve içerilmiş haldeki güvensizliği ele verir. Gerçekte yapılabileceklerin ötesinde vaatte bulunmak bile, halk için siyaset yapanlara yakışmaz. Burjuva siyasette ise **yalan**, seçim çalışmasının en doğal ayaklarından biridir.

Küresel saldırıya geçen sermayenin sadece toprakları değil beyinleri de fethetmek için geliştirdiği yöntem ve araçların sonuçları bireyde de kurum ve topluluklarda da kendini gösteriyor. Özgüven yitimi, gelecek tasarımlarını ya çok kısa menzilli kılmakta ya da günü kurtarma dışında projeler geliştirilemez olmaktadır. Bu nedenle kökten değişim amacı etrafında örgütlenmiş yapıların çalışma ve önerileri halk içinde daha az ilgi görmekte; kişiler, başkası için mücadele yerine **bireysel hareket alanını geliştirmeyi** tercih etmekte ve bunun için her yol mubah olmaktadır.

Devrimci önderliğin, yol-

gösterici işlevi yerine getiremediği durumlarda, insanların sisteme yedeklenmesi de alternatif arayışlarında tuzaklara düşmesi de daha kolay olur. Dün meclisi bir çeşit ahır olarak gören ve insanları farklı alternatiflere yönlendiren devrimciler için de bugün seçimin, meclisin veya burjuva parti organlarının önemi artmışsa, bunda devrimci zeminde giderek büyüyen ölçeksizliğin rolü büyüktür.

Ölçekleriyle barışık, duruşunda net devrimciler için oy kullanmamak bir kayıp değildir. Çünkü kendini iki yanlıştan birine mahkum hissedecek denli çaresiz, alternatifsiz olmak devrimci kimlikle bağdaşmaz. Oy vermek gerektiğinde de; kişisel iyi niyet, hatır, vb değil, sürecin bütününe hakim anlayış ve **çarkın nasıl işleyeceği** ölçü alınmalıdır. Örneğin **bağımsız adaylık** başlı başına bir olumluluk değildir. "*Oyum boşa gideceğine bir yere kullanayım*" tavrı öğretilmiş, yanlış bir eğilimdir. Gerçekte ise, neye hizmet edeceği bile kestirilemeyen şekilde kullanılan oylar boşa gitmiş olmaktadır. Kişinin onaylamadığı sandıklara oyunu atması yerine kendine saklaması, farklı alternatiflerin olduğu bilincini geliştirmenin yanında, ortaya çıkacak hükümetin uygulamalarında pay sahibi olmamak anlamında bir özgüven sebebi de oluşturur.

"Bir adaya destek sunmak için; onun vaadettiği çalışma programı ile bizlerin ondan talep ettiklerimiz arasında ciddi bir açının olmaması, birinci koşuldur. İkinci koşul, taleplerimizin takipçisi olabilme ve bunun için belli bir yaptırım gücüne/araçlarına sahip olabilme-dir. Bunun dışında kalan tüm tarifler, iyi niyet çerçevesi içinde kalsa

Ölçekleriyle barışık, duruşunda net devrimciler için oy kullanmamak bir kayıp değildir. Çünkü kendini iki yanlıştan birine mahkum hissedecek denli çaresiz, alternatifsiz olmak devrimci kimlikle bağdaşmaz. Oy vermek gerektiğinde de; kişisel iyi niyet, hatır, vb değil, sürecin bütününe hakim anlayış ve çarkın nasıl işleyeceği ölçü alınmalıdır.

dahi, son tahlilde aynı yere çıkar; maddi koşulların niyeti belirlediği ve hatta iyi niyetin istismar edildiği bir sonuç oluşur. Adayın bağımsız veya belirli bir partiden aday olması da bu sonucu belirleyen bir faktör değildir. Geçmişinde güzellikler bulunan; başarılarla imza atmış, devrimci tutsaklık gibi onurlu süreçlerden geçmiş olan insanların bugün burjuva parti labirentlerinde kaybolup gitmiş örnekleri de bize, "Nasıl Yapmalı?" konusunda bir veri/ders olmalıdır." (Seçim Sürecinde Türkiye, Devrimci Hareket Yayınları, S: 28, Şubat 2004)

SEÇİMLERDEN NE HALKIN NE DE EGEMENLERİN SORUNLARINA ÇARE BEKLENMELİDİR

Seçimleri zorunlu hale getirip erkene alan dinamikler doğru değerlendirildiğinde, seçimlerin çözüm olmadığı kolaylıkla görülür. Aday transferleri, adayların ezberi bozan tercihleri, genel başkanların söz düellosu için bir anlamda makajını oluşturmada ve gerçekler bu perdeleme arkasında kalmaktadır.

Anımsanacak olursa biz, cumhuriyet mitinglerine sebep olan gerilmeyi bir çeşit sermaye çatışması olarak değerlendirmiş; emperyalist tekellerin küresel saldırısı ile konumu sarsılan kesimlerin tepkisinin genelkurmay yönetmenliğinde organize biçimde sokağa yansıdığını, bunun seçimle sonuçlanmayacak kapsamda bir çelişme olduğunu söylemiştik. Bir anlamda ok yaydan çıkmıştır. AKP üzerinden yürütülen tartışmanın/mücadelenin bir tarafında AB, ABD vb. güçler var, diğer tarafında ise, işbirliği şansı bile kalmayan geleneksel oligarşinin önemli bir kesimi bulunmaktadır.

Görünen o ki AKP bir kez daha emperyalizmin adayı olarak seçimlere hazırlanmaktadır. "Milli

görüşü" adayların elenmesi, sosyal demokrat kimliğiyle bilinen kimi kadroların aday gösterilmesi bu sebeptir. AKP "merkez sağ" oylar için de çekim oluşturacak bir vizyonla seçime hazırlanıyor. DP adı altında sağda gerçekleştirilmek istenen birleşmenin fiyaskoyla sonuçlanmasının ardında AKP'yi kollayan emperyalist iradenin olduğunu düşünmek abartılı olmaz. Bu çaba, AKP'nin genelkurmayca temenni edilen düzeyde zayıf düşürülmesini önleyecektir. Ve sonuçta bu seçim her iki tarafın da derdine çare olmayacak; istikrarsızlık sebebi artacak ve daha da önemlisi sözünü ettiğimiz çatışma, yeni araç ve yöntemlerle devam edecektir.

Genelkurmay'ın seçimleri beklemeden internetten yaptığı ikinci açıklama (8 Haziran), basına yansıdığı aksine "terör"den çok, hızla devam etmekte olan, **sermayenin el değiştirmesi süreci** ile ilgilidir. Burada "terör" olgusu bir çeşit ajite edici ve tepkiyi meşrulaştırıcı bileşen olarak işlevlendirilmektedir. Açıklamada geçen 7 maddede bizce işin özünü "*Türkiye Cumhuriyeti, ulusal ve üniter yapısının, çağ dışı bir yapı olduğunu düşünen bir yaklaşım ile karşı karşıyadır. Ulusumuzun bu tehlikeli yaklaşımı fark etmek zorunluluğu vardır ve olmalıdır.*" biçimindeki 4. madde elevermektedir.

Sınır yapılan yığınak dahil pek çok hamle/gelişme burjuva basından incelendiğinde doğru yorumlanma şansı kalmamakta ve fikri boyutta da olsa yedeklenme olasılığı doğmaktadır. O yığının birden çok nedeni vardır. Sınırdaki, 35-40 km'lik bir menzilde belirli oranlarda bir hareket kabiliyeti kazanılmış olsa da veya o alanda kimi çatışmalar yaşansa da biz bu yığının dış cephe, pazarlık gücünü arttırmaya

dönük bir blöf olduğunu, iç cephede ise, "asker hazır olduğu halde operasyon kararı almıyor" görüntüsü verilerek AKP'yi yıpratmaya yaradığını düşünüyoruz.

Genelkurmay yeni hamleler için seçimi beklemiyor. Çatışmanın farklı araç ve yöntemlerle devam edeceğine ve bu araçların en sivri hedeflerinde devrimcilerin olacağına dair belirtiler giderek netleşiyor. Doğru okunamayan sürecin e-dilgen ve dolayısıyla mağdur öznesi olmamak için devrimciler, seçim oyununda figüran olmayı değil, haber vererek gelen uzun zorlu ve çatışmalı süreç için hazırlığı önüne bir görev olarak koymalıdır. Bu sürecin halktan yana "kader"ini değiştirebilecek başka bir toplumsal özne yoktur. Daha önce de yazdığımız gibi **bundan sonra hiçbir şey devrimciler için eskisi gibi olmayacak.** Muhtemel kayıpları önlemek, ancak gelişmeleri tüm boyutlarıyla kavrayan, öznellik bağlarından tümüyle sıyrılmış devrimci bir irade ile mümkündür. Böyle bir iradeyi desteklemek, katılımcısı olup büyütme her devrimci-demokratın görevidir.

SOL ADINA KAYGILIYIZ

Evet süreç devrimcileri göreve çağırıyor; ama, devrimcilerin sürecin niteliğini okuma konusunda bile başarılı bir sınav verdiği söylenemez. Genelkurmay'ın 27 Nisan müdahalesinin ve cumhuriyet mitinglerinin solda hemen hiçbir yapı tarafından doğru değerlendirilmediğini daha önce örnekleri ile anlatmıştık. Aslında Genelkurmay'ın 8 Haziran açıklamasına gelen ilk tepkiler de farklı değildir. Örneğin **TKP**, Genelkurmay'ı "yanlış anlaşıldık" demeye çağırıyor. **Ferda Koç'un** sendika.org'taki "**Genelkurmay ve Ermua Ruhü**" başlıklı yazısı ise, bir bütün halinde düşündürücü; hatta kaygı verici. Önümüzdeki günlerde **Halkevci** dostlarımızı, "terörü lanetleme" veya yeni bir cumhuriyet mitinginde görme-yeceğimizi umut ediyoruz.

Biz bu kez alıntı yapmak yerine okurlarımıza yukarıda sözünü ettiğimiz değerlendirmeleri kaynağından okumalarını öneriyoruz.

SEÇİM İÇİN İLKESİZ BİRLİKLER BURJUVA PARTİLERİNE YAKIŞIR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 29 Haziran 2007'de
Yapılan Açıklamadır

Devrimciler, kimlikleri gereği sınıflar mücadelesinde her zaman taraftır. Ancak bugün çeşitli nedenlerle yaşanan güç kaybı ve iradesizlik hali, devrimcileri bir anlamda sınıflar mücadelesinin dışına düşürmüş veya diğer bir ifadeyle, tanımlara sığdırılan rollerinin tam tersi bir edilgenlik/etkisizlik hali oluşmuştur. Toplumun **ayrıcalklı azınlık** dışındaki hemen hiçbir kesimi gidişattan memnun olmadığı halde, devrimcilerle bağlar güçleneceğine zayıflamakta; halk kesimleri, düzenin (ve dolayısıyla sorunların) yeniden üretildiği labirentlerde bir çeşit **tuzak** sayılabilecek adreslere yedeklenmektedir. Tam da bu süreçte, aralarındaki tüm çelişmelere rağmen egemenlerin, halk güçleri ve önderlikleri karşısında bir blok gibi hareket etmesi, devrimci yapıların işini daha da güçleştirmekte, çözüm için **ortak akıl ve irade** ihtiyacını arttırmaktadır.

Cumhuriyet mitinglerinde dışavuran gerilim, egemenler arası çelişmelerin dönemsel olarak şiddetlendiğini gösterse de bu durum, halkın devrimcileri bir çözüm öznesi olarak tercih etmesini beraberinde getirmediği gibi süreç **devrimcileri yalnızlaştırmayı** da içerecek şekilde yönlendiriliyor.

Gelişmeler, seçimlerin hemen hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini ve mitinglere yansıyan gerilimin farklı araç ve yöntemlerle devam edeceğini, hatta giderek çatışmalı bir sürecin göze alındığını ve hazırlıklı girilmemesi halinde en büyük zararı devrimcilerin göreceğini haber veriyor. İşte böyle bir süreçte devrimci-demokrat kesimlerde birlik, cephe, vb. kavramların daha çok dillendirilir olması önemli ise de bugüne kadar ki "birlik" pratikleri ve seçim eksenli olarak dışavuran ortaklaşmalar umutlanmak için henüz erken olduğunu gösteriyor.

Ülkemiz solunda cephe, birlik, vb konularda bugüne dek atılan hemen her adım, ya ölü doğmuş ya da başarısızlıkla sonuçlanmış ve genellikle tarafların birbirine mesafe koymasını beraberinde getirmiştir. Bunda, diğer nedenlerin yanında cephe, ittifak, eylem birliği, vb kavramların içinin yanlış doldurulmasının da rolü olmuştur. Örneğin hemen hiçbir konuda ortaklaşamayan, küçük bir ayrıntıyı ayrı duruş sebebi yapan, ihtiyaç olmadığı hallerde bile fark koymayı önemseyen devrimci yapıların **cephe** gibi çok daha ileri ve kapsamlı ortaklaşmalar yerine; işe, güç ve eylem birlikleri ile başlaması; taraftar kitlesini bir başka yapının taraftar kitlesi ile ortak harekete alıştıran küçük çaplı adımları öne alması daha gerçekçi olur.

"Bu bir fizik kuralıdır; aynı alanda hareket eden vektörler birbirini besleyip bir toplam oluşturamıyorsa; karşı karşıya gelme ve birbirini zayıflatma koşulu doğmuş demektir. Örgütsel fiziki duvarlar, kültürel duvarlar henüz aşılammışken birliğin en ileri biçiminden, örgütler

arası cephesel bütünleşmeden işe başlamak tüm büyüklüğüne ve heyecan verici yanına rağmen başarısızlık sebeplerini içerisinde taşır. Bu tür bir sonuçla karşılaşmak mutlak değilse de verimsizlik ve hantallıkla malul bir biçimde varlık sürdürmesi hesaba katılması gereken denli olasılık dahilindedir.

(...)

Güç ve eylem birliğinin üzerinde yükseleceği bir zemin ve yakınlaşma atmosferi olmadan alınan 'birlik' kararları somutlanma gücünü çekecektir. Mücadelenin kimi ihtiyaçlarını karşılamak üzere gündeme getirilen eylem birlikleri, Cephesel oluşuma hizmet eder; ancak o örgütlenmenin kendisi değildir. Lokal düzeyde yaşanan ve giderek yaygınlaştırılan güç ve eylem birlikleri, örgütler arası cephesel birliğin daha kalıcı ve gerçekçi biçimde oluşumuna basamak teşkil eder; belki gecikmiş ama daha sağlam biçimde örülür. Pratiğin gücü, var olan koşulların yıkarken, bu tür adımlar yakınlaştırıcı ve karşılıklı güveni besleyici rol oynar. Ay-

Egemen güçlerin siyasal temsilcileri bile 23 Temmuz sabahında ülkenin hiçbir sorununa çözüm üretilmiş olmayacağını, çelişmelerin keskinleşerek süreceğini bugünden itiraf ediyor. Bu koşullarda devrimcilere yakışan tutum, seçim oyununun sol versiyonuna figüran olmak değil; gerçekçi, uygulanabilir ve umudu büyüten projelerle halkın karşısına çıkmaktır. Böyle bir proje ve uygulayıcı öznesi, devrimci yapıların ortak ürünü olmak zorundadır. Karşıdevrimin iç çelişmeleri devrimcilerin başarması için yeterli bir maddi zemin oluşturmuş durumdadır. Vakit kaybedilmeden adım atılmalı, daha ileri ortaklaşmalar ve daha köklü çözümler için tüm imkanlar seferber edilmelidir.

Ülkemiz solunda cephe, birlik, vb konularda bugüne dek atılan hemen her adım, ya ölü doğmuş ya da başarısızlıkla sonuçlanmış ve genellikle tarafların birbirine mesafe koymasını beraberinde getirmiştir. Bunda, diğer nedenlerin yanında cephe, ittifak, eylem birliği, vb kavramların içinin yanlış doldurulmasının da rolü olmuştur. Örneğin hemen hiçbir konuda ortaklaşamayan, küçük bir ayrıntıyı ayrı duruş sebebi yapan, ihtiyaç olmadığı hallerde bile fark koymayı önemseyen devrimci yapıların cephe gibi çok daha ileri ve kapsamlı ortaklaşmalar yerine; işe, güç ve eylem birlikleri ile başlaması; taraftar kitlesini bir başka yapının taraftar kitlesi ile ortak harekete alıştıran küçük çaplı adımları öne alması daha gerçekçi olur.

nı zamanda bilinmelidir ki, 'cephe' üzerine güzeleme yapmanın tek başına yararı/anlamı yoktur. Varolan muhalif dinamiklerin ortak kanallara akıtılması amacına hizmet eden çaba, güç ve eylem birlikleri cephesel bir oluşumun öncülleri olup bugünün taktik görevleri olarak önümüzde durmaktadır. Cephe, çeşitli ittifak ve birliklerin ardıdır. Cephenin oluşumu öncesinde yaşanan irili ufaklı ortaklaşmalar 'cephe'ye giden yolun basamak taşlarıdır. 'Büyük şeyler, ufak şeylerin toplamından oluşur' düşüncesi tahammülle birleştiğinde bugün gerçek kılabilmiş küçük çaplı birlikleri büyütme olanaklı olacaktır". (Birlik Sorununu Kavrayabilmenin Önemi Üzerine, Emperyalizme ve Faşizme Karşı Devrimci Hareket, Sayı:2, Mart-Nisan 1997)

Bugüne dek birlik meselesine dair gerek pratik gerekse teorik olarak ortaya konan ürünler, hala işin özünün doğru kavranmadığını ve meselenin "birlik iyidir" gibi temenniden ibaret, yüzeysel bir çerçevede kaldığını gösteriyor.

Aslında her cephe önerisinin bir mantığı, devrim anlayışını da kapsayan bir fikri arka planı vardır. Örneğin 70'li yıllarda TKP tarafından önerilen UDC, ülkenin mevcut koşullarının önemli demokratik nitelikler taşıdığı varsayımı üzerine oturtulurken; THKP-C'de somutla-

nan "parti ve cephe" ilişkisi, Türkiye'ye özgü devrim stratejisi dikkate alınarak geliştirilmiş isabetli bir önermeydi.

Yakın tarihimize baktığımızda, iki yapının protokol imzalararak başlattığı güç ve eylem birliğine, yanlış bir tanımla cephe dendiğini görürüz. Veya gerek Yurtsever Cephe'de, gerekse DHKP-C'de cephe olarak anılan oluşum, partinin bünyesinde bir birim gibi düşünüldüğü için kapsayıcı olamamış, isimlendirmeden öte cepheye denk düşen hiçbir nitelik taşımamıştır. Halbuki THKP önderliğindeki cephe, gençlikten köylülüğe kadar uzanan hemen her alanda vücut bulmuş, üniversite gösterilerinden fındık mitinglerine kadar her yerde varlık göstermiş; partinin önderliğinde yürüyen ama partinin yan kuruluşu gibi hareket etmeyen bir yapılanmadı.

Bugün bırakalım cephesel adımları, geçici eylem birlikleri dahi dergilerde haber yapılırken, kolektif bir dilin tutturulamadığını ve öznel ağırlıklı bir tanımın öne çıkarıldığını görüyoruz. Bu nedenle, cephe gibi kapsamlı ortaklaşmalar için solun henüz hazır olmadığını düşünüyoruz.

"Yaşamın birlikleri dayatmasına ve başarı için bunun bir zorunluluk olmasına rağmen kimilerini şaşırtacak da- bu konuda acele e-

dilmemesi gerektiğini ve böyle bir adım için henüz erken olduğunu düşünüyoruz.

Devrimci örgütlenmeleri dost ilan etmek için erken değildir. Onların bağımsız örgütsel varlığına saygı duymak için erken değildir. Yarın en güçlü ve en kapsamlı birlikleri mümkün kalmak için bugünden tohumlama faaliyetlerinde bulunmak erken değildir. Ama birliği, iki veya daha çok yapıyı yan yana getirip toplamını almak olarak algılamıyorsak, merkezi düzeylerde ve geniş kapsamlı birlikler yapmak için koşulların henüz hazır olmadığını -erken olduğunu- söyleyebiliriz." (Zorunlu Bir Açıklama, Emperyalizme ve Faşizme Karşı Devrimci Hareket, Kasım-1998)

Bu süreçte ister seçim bağlamı olsun, isterse daha kapsamlı olduğu iddia edilsin ortaya atılan "üçüncü cephe" kavramı, cephe konusundaki kafa karışıklığının ve kavram karmaşasının devam etmekte olduğunu gösterdi.

"Türkiye'de bulunan iki cephenin karşısına üçüncü cephe olarak ortaya çıkmak istiyoruz. DTP olarak Türkiye'deki Kürtler arasında birlikteliği önemseydiğimiz gibi demokratik güçler arasında da birlikteliği önemsiyoruz." diyen DTP Eşbaşkanı Ahmet Türk, cephe olgusunu seçimlerden ibaret gördüğünü ortaya koydu. Burada bizce bundan da önemli olan bir diğer boyut, iki cephe varsayılarak, onların karşısına bir üçüncü cephe olarak çıkıldığının söylenmesi ve bunun sorgulanmadan çeşitli yapılar tarafından kabul edilmiş olmasıdır. İster bir tarafında AKP diğer tarafında CHP, isterse bir tarafında MGK diğer tarafında siyasal İslam veya AB ve ABD olduğu söylesin, mevcut hiçbir tanım ortaya iki cephe çıkarmıyor. Hele ki artık egemenlerin ağzından "AKP-CHP koalisyonu neden olmasın?" değerlendirmelerinin dökülebildiği bir ortamda; gerek fikri gerekse pratik olarak halka önderlik edip yol gösterdiği iddiasında olan yapıların böyle bir tanım kullanması düşündürücüdür. Bilinir ki egemen güçler kendi aralarında ne denli çelişirse çelişsin, halk güçleri karşısında her zaman blok halinde

hareket etme potansiyeli taşırlar. Nitekim son olarak polis yasının gündeme gelme ve hızla onanma sürecinde iktidar, muhalefet ve cumhurbaşkanı tam bir uyum içinde hareket etmiş, bu durum dost-düşman ayırımında ölçü hatasına düşme ihtimali olanlar için bir çeşit pratik ders olmuştur.

Birliklerin ilkeli, tanımlarının net olması gerektiği, genel kabul gören bir doğrudur. Ne var ki son zamanlarda ortaya konan kimi değerlendirmeler, sözü edilen üçüncü cephenin bırakalım tanımının, işleyiş ve hedefinin net olarak ortaya konmasını, bu konuda kendini cephe içinde gören kesimler arasında **bir görüşme dahi olmadığını** gösteriyor. ESP adayı **Kamber Saygılı**, Birgün Gazetesi'nde yayınlanan röportajında, bu işin merkezinde gördüğü DTP'ye serzenişte bulunurken, aynı zamanda cepheden ne anladığını ayrıntılarıyla ortaya koymuş oluyor.

"Biz de bu süreçte esasen, bu Şemdinli'den başlayan Hrant Dink ile devam eden, aynı zamanda 1 Mayıs'ta kendisini iyice hissettiren hareketliliğin sonucu olarak üçüncü cephe anlayışını savunuyorduk." (Kamber Saygılı, Birgün Gazetesi, 20/06/2007)

Gerçekte bu üç örnek, harekete geçirdiği kitlenin bileşiminden eyleminin amaç ve içeriğine kadar birbirinden çok farklı niteliktedir. Özellikle Hrant Dink cenazesi, bu konuda yapılan ve bir anlamda yanlış kavrayışlara dair uyarı niteliği taşıyan tüm değerlendirmelere rağmen, ESP tarafından ısrarla öne çıkarıldı ve ilişkili-ilişkisiz hemen her sorunla yan yana düşürüldü.

"Biz bu üçüncü cephenin unsurları olarak da şu anda mevcut ÖDP, DTP, EMEP, ESP ve aynı zamanda seçim sürecinde yer alacak, ayrıca da almayabilir de, devrimci siyasal grupları önemsedik."

(...)

DTP çevresinden arkadaşların, zaten bu işin merkezinde duran arkadaşların neyi düşündüklerini, hangi noktayı düşündüklerini, gerekçelerinin ne olduğunu gerçekten bilmiyoruz." (agy)

Bir cephe düşünün ki taraf-

ları bir kez dahi bir araya gelmemiş, birbirinin ne düşündüğünü bilmiyor! Bu durumda, içindeymiş gibi anılan yapıların kendilerini bir cephe bileşeni olarak gördüğü de tartışmalıdır.

DTP'nin işin merkezinde görülmesi, sözü edilen hareketin belirsizliğini olduğu kadar amaçtaki sınırlılığını da eleveriyor. DTP olsa olsa, aday belirleme işinin merkezindedir. Görüldüğü gibi sorun gelip liste konusunda düğümleniyor. Biz daha önce de çeşitli dönemlerinde belirttik, devrimciler seçim olgusuna bakışta sınıf düşmanlarının yöntemlerine benzer yöntemler kullanmamalı, sadece şeklen değil öz itibarıyla farklı bir duruş sergilemelidir. Ancak daha önceki seçimlerde de bugün de ortaya çıkan tablo, **burjuva tarz dediğimiz yöntemlerin alternatiflerinin üretilmediğini** ve aday belirlemekten çalışma tarzına kadar hemen her aşamada bir benzerliğin söz konusu olduğunu gösteriyor. Gerçekte bilinir ki popüler isimleri aday göstermek de gerçekliği yansıtmayan vaatlerde bulunmak da burjuva tarzıdır.

Cumhuriyet mitinglerine yansıdığı gibi egemen çevreler arasında ne denli önemli sorunlar olursa olsun, bu tür kesimler bir cephenin karşıt kutupları olarak değerlendir-

dirilemez. Kısacası ortada üçüncü cephe olarak adlandırılacak bir oluşum yok. DTP merkezli gündeme gelen aday ortaklığına **pragmatizm** damgasını vurmuş, kendi adayını seçtirme hesapları üzerine kurulmuş **geçici ve ilkesiz birliktelikler** ortaya çıkmıştır. Bu birlikteliklerin **cephe**, vb olarak anılması, söz konusu kavramlara dair varolan bulanıklığı arttırdığı ve ilerde oluşabilecek gerçek cephesel örgütlenmelerin işini güçleştireceği için, bir çeşit sorumsuzluktur.

Egemen güçlerin siyasal temsilcileri bile 23 Temmuz sabahında ülkenin hiçbir sorununa çözüm üretilmiş olmayacağını, çelişmelerin keskinleşerek süreceğini bugünden itiraf ediyor. **Bu koşullarda devrimcilere yakışan tutum, seçim oyununun sol versiyonuna figüran olmak değil; gerçekçi, uygulanabilir ve umudu büyüten projelerle halkın karşısına çıkmaktır.** Böyle bir proje ve uygulayıcı öznesi, devrimci yapıların ortak ürünü olmak zorundadır. Karşıdevrimin iç çelişmeleri devrimcilerin başarması için yeterli bir maddi zemin oluşturmuş durumdadır. Vakit kaybedilmeden adım atılmalı, daha ileri ortaklaşmalar ve daha köklü çözümler için tüm imkanlar seferber edilmelidir.

Bu bir fizik kuralıdır; aynı alanda hareket eden vektörler birbirini besleyip bir toplam oluşturamıyorsa; karşı karşıya gelme ve birbirini zayıflatma koşulu doğmuş demektir. Örgütsel fiziki duvarlar, kültürel duvarlar henüz aşlamamışken birliğin en ileri biçiminden, örgütler arası cephesel bütünleşmeden işe başlamak tüm büyüklüğüne ve heyecan verici yanına rağmen başarısızlık sebeplerini içerisinde taşır. Bu tür bir sonuçla karşılaşmak mutlak değilse de verimsizlik ve hantallıkla malul bir biçimde varlık sürdürmesi hesaba katılması gerekecek denli olasılık dahilindedir. Lokal düzeyde yaşanan ve giderek yaygınlaştırılan güç ve eylem birlikleri, örgütler arası cephesel birliğin daha kalıcı ve gerçekçi biçimde oluşumuna basamak teşkil eder.

SOLDAKİ AKIL TUTULMASI BİR KADER DEĞİLDİR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 13 Temmuz 2007'de Yapılan Açıklamadır

Doğada, zarara uğrama olasılığı veya rahatsız edilme durumu karşısında tepkisiz kalan hemen hiçbir canlı yoktur. Düşünen canlı olarak insanın tepkileri; çeşitliliği, tasarlanabilir olması, vb nedenlerle daha farklıdır. Tepkisini belirli bir amaca yönelik olarak tasarlayabilen ve benzerleriyle bütünleşerek etkisini büyütebilen insan, özellikle böyle bir tepkinin hedefi olma ve konumunu/avantajlarını yitirme ihtimali olan egemen güçler tarafından kontrol altında tutulmak istenir. Bu kontrol, çağlar boyunca, ilkin daha kaba, giderek de incelen ve kimi dolaylı etki- de bulunan araçlarla sürdürüldü.

Bunun için ideolojik olandan silahlı olana kadar çeşitli aygıtlar geliştiren egemen güçler, insanın **uy-salılık** ölçüsünü arttırmak için her yolu denemiş; çaresizlikten, kısa menzilli tepkilerle yetinmeye kadar temenni ettiği pek çok niteliği "öğreterek" oluşturma yoluna gitmiştir. Bu nedenle insanın, bu koşullar içinde, organize olmadan ve bir yerlerden öğrenmeden, kendiliğinden bu ablukayı dağıtma şansı yoktur. Marksizm'in öğreticiliğini de, devrimci örgütlenmelerin topluma müdahalesini de bu bağlam içinde değerlendirmek gerekiyor.

Bugün, sistemden yana çıkarılan azınlık dışında toplumun hemen her kesiminde mevcut gidişattan rahatsızlık duyulduğu halde, bu tepkinin ortaklaşa aynı hedefe yönelmemesinin temel nedeni yanlış kulvarda akıtılıyor olmasıdır. Hareket noktası doğru olsa da sonuçta adeta **kendi deltasında boğulan** hareketlerin sayısı belki de hiç bu denli çok olmamıştı. Bu, aynı zamanda, devrimci-demokrat zeminde **akıl tutulması** oranının hiç görülmedik denli arttığına göstergesidir.

Ezilen, sömürülen kesimlerin tepkisini sistemden rahatsız olan diğer tüm kesimlerle birleştirip çözüme yöneltebilecek en gerçekçi projelere sahip olduğu halde Mark-

sizm'in bugün geçerliliği kalmayan bir öğretiyi olarak görülmesi veya tarihte çeşitli biçimlerde Marksizm tarafından mahkum edildiği halde anarşizmin çeşitli versiyonlarının bugün çözümmüş gibi öne çıkarılması; insanların bütünlüklü projelerden çok salt karşıtlık ifade eden ama çözüm geliştirmeyen seçeneklere rağbet göstermesi, yöntemli düşünme alanında uğranan kayıplarla ilintilidir. Bunda devlet eliyle düşünsel zemine yapılan müdahalelerin yanında solda yaşanan akıl tutulmasının da rolü yadsınmaz.

Yaklaşık 150 yıl önce Marksizm'in bütünlüklü bir öğretiyi olarak toplumsal yaşamda maddi bir olgu haline geldiği yıllarda da salt karşıtlık temelinde bir araya gelişini savunan, her türlü disiplin, örgüt ve otoriteye tepkiyi kapitalizme karşı yol alabilmek için en uygun yol olarak gören eğilimlerle mücadele edilmiş olmasına rağmen, bugün tekrar özellikle de yenilgi ikliminin etkilerini daha çok hissettirdiği kişi ve çevrelerde aynı fikri çerçevenin üretildiğine tanık oluyoruz. "**Sol taban**"da **reflekslerle, kulaktan dolma bilgiyle hareket eden; devrimci siyasal yapılar yerine dayanışma hareketlerini tercih eden; vakıf, dernek, vb yerlerde yılın belirli günlerinde törensel havada bir araya gelişini devrimci kimliğin yeni versiyonu çerçevesinde yeterli gören insan sayısındaki çoğalma; devrim sorununa Anarşizmin, Troçkizmin, Feminizm, vb akımların etkisi altında yaklaşmayı beraberinde getirmekte; ülke içi örgütlenmelerin gerekliliği yadsınmakta, küresel çaptaki tepki hareketleriyle temas içinde olmak yeterli görülebilmektedir.** Böyle bir atmosfer içinde giderek ölçek sorunu yaşamaya başlayan ve sitemin yalnızlaştırma saldırısının önüne geçemeyen devrimcilerin bugün yaşamakta olduğu sorunlarda dışsal faktörler kadar içsel faktörlerin de rolü

vardır.

Etik değerler oluşturmak ve bu değerler paralelinde olmazları sıralamak, şahsi ölçüler veya duygusal tepkiler eşliğinde ayaküstü belirlenecek bir durum değildir. Bugün hemen herkesin devrimci ölçüler üzerine akıl yürütüyor olması, nasıl olacağını bilmeden nasıl olmayacağına dair akıl verenlerin çoğalması, belki tek başına devrimci yapıların hata ve eksiklikleriyle açıklanamaz, ama sistemin devrimcileri yalnızlaştırma çabalarının devrimciler tarafından yapılan yanlışlarla güçlendirildiğini söyleyebiliriz.

Sürekli bir savunma psikolojisiyle hareket eden kimi devrimci yapılarda çeşitli kişi ve çevrelerden gelen demokratik-merkeziyetçilik, önderlik, örgütlenme, vb meselelere dair eleştiriler; geleneksel duruşu ve daha da önemlisi toplumsal mücadele tarihi boyunca süzülerek oluşmuş teorik sonuçları reddetmeyi ve eleştirel zeminin (ki bu aynı zamanda bir saldırı zeminidir) etkisinde hareket etmeyi beraberinde getirebiliyor. Kimi yanlış uygulamaların da etkisiyle, **önderlik** olgusu bir bütün halinde yadsınmakta, örgüt içi disiplin, insanların katılımını ve gelişimini önleyen bir engel gibi görülmekte ve ortaya her kafadan bir sesin çıktığı **sulanmış, şekilsiz** siyasal yapılar çıkmaktadır. Solda, konjonktürel ablukanın da etkisiyle, bütünüyle içe dönük, her şeyi kendi duruşuyla açıklayan, kendini devrimin tek öznesi olarak gören yapıların sayısı da giderek artıyor. Gerçekte ise Marksist-Leninist birikim, partiden sovyete, önderlik olgusundan devrimin gerçek dinamiklerine kadar her soruna ya doğrudan çözüm örnekleri içermekte ya da uygun yöntemler sunmaktadır. Bunlar ölçü alındığında; önderlere "şef" diyen, önderlik olgusunu gereksiz gören, Sovyet Devrimi'ni "darbe" olarak değerlendiren veya Bulgaristan Devrimi'nin "devrim" sayılmayacağını iddia eden

yaklaşımın ne kadar gerçeklikten ve bilimsellikten uzak olduğunu görmek zor olmayacaktır.

SOLUN VE DEVRİMCİLERİN SORUNLARI KEYFİ VE ÖLÇÜSÜZ YAZI YAZANLARIN KALEMİNE, NİYET VE AKLINA KALMIŞSA SORUN SANILDIĞINDAN DA BÜYÜK DEMEKTİR

Bugün genel anlamda solda veya özelde devrimci zeminde birtakım sorunların yaşandığı doğrudur. Ne var ki bu soruna çözüm arama adı altında ortaya konan kimi değerlendirmeler, bırakalım çözüm için basamak oluşturmayı, sorunu daha da karmaşık kılmakta, kafalarda olduğu varsayılan karışıklığı daha çok arttırmakta ve gerçekte yarardan çok zarar vermektedir. Adeta her ağzını açanın veya her eline kalem alınan devrimci yenilenmeden bahsetmesi, böyle bir yenilenme umudunu da giderek zayıf düşürmektedir. Eğer sorun devrimci enstrüman zenginliği oluşturmak ise; devrimcilerin bu alanda hiç de kısır olmadığı, derneklerden sendikaya, odadan baroya kadar pek çok alanda zengin ve öğretici bir geçmişe sahip olduğu biliniyor. Ne var ki bu bilgiye rağmen kimileri adeta kendilerine değişik (veya ilginç) gelen her pratiği kutsamakta ve onu yenilenmenin adreslerinden biri olarak yansıtmaktadır.

Bir süredir, Birlikte Umut Derneği'ne dair, kuruluş amacını da aşan abartılı tanım ve güzellemelemlerle karşılaşılıyor. Alper Taş, Birgün'de yaptığı röportajda Bir-Umut'çuları "yeni bir devrimci ve sol perspektifin filizleneceği toplumsal örgütlenme çabalarından biri" olarak tanımladı. Derneğin amacını merak edenlere başkanının ağzından aktaralım. Başkanı Başaran Aksu'ya göre amaç, "iş bulma dayanışması yaratmak, işverenle iş arayanlar arasında bir bilgi havuzu oluşturmak ve bunları ihtiyaç duyanlara ulaştırmak".

Bilindiği gibi dayanışma amaçlı vakıf, dernek, vb yapılar kurmak ve bunlara çaplarını aşan işlevler atfetmek yeni bir "buluş" değildir. Okul mezunları derneklerini, fan kulüpleri çağrıştıran şekilde bir dönemin devrimci kadroları, dayanışma veya yılda bir kez görüşme amacıyla vakıflar kurmuş ve bu vakıflar

giderek dünün dünyayı değiştirme gibi önemli amaçlarla yola çıkmış kimi devrimcilerinin adeta tek varolma alanı haline gelmiştir. Gerçekte dayanışmak bir olumluluk ise de bu, devrimci çalışma tarzının yerine ikame edildiğinde ortaya bir olumluluk değil, tükenmeyi meşurlaştırılan bir zemin çıkar.

BAĞIMSIZ ADAYLIK DA YANLIŞ BİR DEĞERLENDİRME SONUCU ÖNEMLİ BİR DEVRİMCİ ENSTRÜMAN OLARAK GÖSTERİLDİ

Yukarıdakine benzer şekilde, RADİKAL İKİ'de yazan Ömer Faruk, devrimciliği liberal bir hamurla yeniden yoğuran pek çok benzeri gibi "sol bir ortak aday" projesini "alternatif bir sol kültürü yaratmak için bir başlangıç noktası" olarak görüyor.

"Adaylar içimizden birileridir; eşitlerimizdir. Bizden üstün herhangi bir vasıfları yoktur. Onlara 'bey, sayın ya da hocam' diyerek hiyerarşik bir ilişki üretmememiz gerek. Onlar bizim için 'n'aber lan köftehor'dur. Lenin, devrim koşullarının olgunlaşmasından söz ederken şu kriterleri kullanır: a. Yönetenler yönetemez olmalı, b. yönetilenler artık yönetilmek istememeli. Biz de 'yöneten-yönetilen ayrımının ortadan kalktığı bir toplumsallık' tahayyül etmiyor muyuz?" (RADİKAL İKİ, 24 Haziran)

Yukarıdaki örnekte de Ömer Faruk'ta da asıl sorun, alternatif bir sol kültür veya yeni bir devrimci ve sol perspektif arayışının hiç de uygun olmayan bir yerde yapılmasıdır.

Örneğin Bir Umut, insanlar arasında alışverişten iş bulmaya kadar bir dayanışma sağlayabilir; ama bu, "yeni bir devrimci ve sol perspektif" için ne yeterli bir zemin ne de ilk adımdır. Daha da önemlisi bu sol kültür nedense devrimciler yok sayılarak daha farklı ve daha uzak yerde aranmaktadır. Bu arayış, Ömer Faruk'ta olduğu gibi, kendini küçük burjuva aydını sayan Baskın Oran'ı kıymete bindirmekte, bugüne kadarki teorik-pratik devrimci birikimi ise yok saymaktadır.

"Adaylar içimizden birileridir; eşitlerimizdir" diyor Ömer Faruk. Hayır ne Baskın Oran ne Ufuk Uras ne de ismi umutla anılan diğer adaylar eşitimiz değil, içimizden de sayılmazlar. Bugün solun ve devrimcilerin sorunlarının bu şekilde keyfi ve ölçüsüz yazı yazarların kalemine, niyet ve aklına kalmışsa, sorun sanıldığından da büyük demektir. Sanki devrimciler susmuş, onların yerine ne kadar liberal solcu veya sosyal demokratlaşmış devrimci eskisi varsa o konuşuyor. Sanki devrimciler sorunlarını çözememiş de Radikal Gazetesi ayarındaki solculara iş düşmüş. Bunda söz konusu kişi ve çevreleri bugüne kadar çeşitli nedenlerle kıymete bindiren devrimci çevrelerin rolü/kabahati tabii ki vardır. Ama bu kabahat, bir paragrafta kırk çeşit yanlış dolduran Ömer Faruk gibilerine "alternatif bir sol kültür oluşturmak sana mı kaldı?" demeye engel değil.

Evet, demokrasi ufku AB'yi geçmeyen, bir öğreten edasıyla, soruları bile azarlayan, "Dağa çıkmış adamın insan öldürmesine razı

Sol bile sayılmayacak bir duruşa sahip kimi adayların, alternatifsizlik gerekçesiyle desteklenmesi ve halkın sola dönük beklentilerinde "sol seçenek" olarak algılanma olasılığının güçlendirilmesi, "hiç yoktan iyidir" diye düşünenler için olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Gerçekte ise, bugün pek çok sorunun kaynağında işte bu ehvenişer duruş, bu kanaatkarlık hali yatmaktadır. Genelde halk, özelde sol, başarısızlığa ve azla yetinmeye öylesine kodlanmış ki, bir şeyin aslı yerine sahtesi kolaylıkla kabul görebiliyor

olan, hayvandır.” cümlesiyle, Kürt sorunundaki yerini net olarak tanımlayan, Devlet Bahçeli'yi ciddi bir devlet adamı olarak gören, devletin profesyonelleşmiş savaş örgütü oluşturma çabasını öven, “sol 1965-den bu yana ilk defa örgütleniyor.” diyerek cehaletini olduğu kadar örgütlülüğünden ne anladığını ortaya koyan, “AB'nin üyesi olacağız diye 2001 ile 2004 arasında yaptığımız reformlar sayesinde burada cart cart konuşuyoruz” diyen ve AB'ye dair emperyalizm tanımını devrimcilerin ezberi olarak değerlendiren, 12 Eylül Anayasası'nın değişimine dair umudunu, devre arkadaşı Zafer Üskül'ün AKP'den aday olmasına bağlayan (havale eden), meclise girdiğinde olsa olsa solun meclisteki üretimsizliğine ve çaresizliğine örnek teşkil edecek olan Baskın Oran'la eşit ve aynı yerde değiliz.

Benzer şekilde, kendi partisine çalım atıp bağımsız aday olan, seçilebilmek için bir sandıklık ömrü olan içeriksiz ve ilkesiz birliklere rıza gösteren, kendi dışındaki bağımsız sol adayları yok sayarak burjuva adaylara yakışır bir rekabet kültürüyle “İstanbul 1. Bölgenin Tek Solcu Adayı” diye ilan veren Ufuk Uras; ne içimizdendir ne de eşitimizdir.

Aslında biz daha önce, bir adaya destek sunmanın koşulunu ayrıntılı biçimde yazdık. Yani, destek ölçütü için de devrimcilerin Ö. Faruk'lara ihtiyacı yoktur. Bu bağlamda adayların bizden üstün vasıflarının olup olmasını ölçü almıyoruz. Kaldı ki bu tür bir üstünlük muhtemel bir adayımız adına bizi sevindirirdi.

Devam ediyoruz. Hiyerarşiye bu şekilde, yani “sayın, hocam, vb” hitaplar üzerinden karşı çıkmak veya yarım akıl üzerine kurulmuş denklemlerle Marksizm gibi bütünlüklü bir öğretinin sorunlarına çözüm aramaya talip olmak, mevcut arayışlar toplamında akıl oranını zayıf düşürmektedir. Hiyerarşi bir araçtır ve diğer araçlar gibi doğru işlevlendirilmesine bağlı olarak iyi veya kötü olabilir. Bunun insanlara “sayın, bey, vb” demekle de bir ilgisi yoktur. Diğer bir ifadeyle, “sayın” dendiği halde seviyeli ve eşit bir ilişki kurulabilir; “köftehor” denilerek çok eşitsiz ve seviyesiz bir ilişki or-

taya çıkabilir. Devrimciler için kimi yaşam kesitlerinde hiyerarşinin yarattığı olumsuzluklar söz konusu olabilir; ama bunun çözümü her türlü hiyerarşiyi yadsıyan tepkisellikte aranmamalıdır.

Bilinen bir kuraldır, “doğa boşluk tanımaz”; bir şeyin kendisinin olmadığı yerde, onun sahtesi, taklidi gelişir. Bugün devrimci normlar adına tayin edici boyutta varlık gösteren bir öderliğin olmaması, bilir-bilmez herkesin bu alanla ilgili konuşmasının önünü açıyor. Bu nedenle, 22 Temmuz seçimleriyle ilgili olarak, bağımsız adaylık olgusu, yukarıda da belirttiğimiz gibi adeta yeni devrimci dalga için bir umut, bir işaret fişeği olarak görülüyor.

“Bağımsız adaylar bana göre şimdiden kazandı. Türkiye insanı, kadını ve erkeğiyle seçilme hakkı olduğunu öğrendi. Yani 'ben parti liderlerine yaranmadan, parti oligarşisine dahil olmadan sözümü söyleyebilirim' öğrendi.

(...)

Onun için buradan ilan ediyorum ki, Baskın hocadan, seks işçisi Ayşe Tükrükçü'ye kadar tüm bağımsız adaylar bu seçimin galibidir.” (Cemil Ertem, Birgün, 8 Temmuz)

Öncelikle belirtelim ki **bağımsız adaylık başlı başına bir olumluluk içermez.** Bu seçimde 700-ü aşkın bağımsız aday başvurusu var. İçlerinde ırkçıların dahi olduğu bu heterojen toplama bir bütün halinde olumluluk, kazanım, vb. atıflarda bulunmak, ölçeksizliğin vardığı noktayı gösteren önemli bir veridir. Ayrıca yine iddia edildiği gibi bu yeni/denenmemiş bir tarz değildir. Bağımsız adaylık savunusu kiminde doğrudan kiminde dolaylı biçimde örgütsüzlük övgüsüne vardırılmıştır; bu da bir sorun, bir kayıp olarak görülmelidir.

Bir aday ne söylediğine ve ne yapacağına bakılmadan sırf bağımsız olduğu için olumlanabilir mi? Değişik olmak, denenmemiş olmak, ezber bozmak sol adına hareket eden kişi veya yapıların farklılığı olamaz. Aynı nitelikler halka karşı örgütlenmiş yapılarda da bulunabilir.

Devrimci/sol adaylar gerek programlarıyla gerekse çalışma tarzlarıyla burjuva adaylardan farkını or-

taya koyamadığı sürece bağımsızlığın özel bir anlamı veya yararı yoktur. Bu itirazlarımız seçim heyecanına kapılmış kimi kişi ve çevreleri rahatsız edebilir. Ancak devrimci kazanımların, ölçek ve değerlerin gözetilmemesi yarın hepimizi rahatsız edecek daha büyük sonuçları olacaktır. 23 Temmuz'da halk kesimlerini bekleyen sorunlar karşısında ne yapılması gerektiğinin ipuçları, bağımsız dahil hiçbir seçim çalışmasında yer almıyor. Bu durum aynı zamanda halkı saldırılar karşısında hazırlıksız bırakacağı için, kimilerinin hoşuna gitmese de bugünden tartışılmalı, 23 Temmuz sabahı oluşacak sandık ürünü bileşimin halkın sorunlarına çözüm olmayacağı şimdiden anlatılmalıdır.

Devrimcilerin niteliklerinden biri de yaptıkları işlerle, taşıdıkları kimlikle barışık olması; şova dayalı veya tribünlere dönük değil, nihai amaca dönük faaliyet yürütmesidir. Devrimciler kendilerini sistem insanlarıyla aynı tartıdan geçirmez; onların büyüklüğünün de ağırlığının da başarı ve mutluluklarının ölçüsü de farklıdır. Bu nedenle, çalışma tarzından sevinçlerine ve kutlama araçlarına kadar hemen her konuda sınıf düşmanlarından ayrılır.

Sol bile sayılmayacak bir duruşa sahip kimi adayların, alternatifsizlik gerekçesiyle desteklenmesi ve halkın sola dönük beklentilerinde “sol seçenек” olarak algılanma olasılığının güçlendirilmesi, “hiç yoktan iyidir” diye düşünenler için olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Gerçekte ise, bugün pek çok sorunun kaynağında işte bu ehvenişer duruş, bu kanaatkarlık hali yatmaktadır. Genelde halk, özeldede sol, başarısızlığa ve azla yetinmeye öylesine kodlanmış ki, bir şeyin aslı yerine sahtesi kolaylıkla kabul görebiliyor.

Devrimci enstrümanların bugün temenni edilen nitelik ve kalitede ürünlere aracılık etmesi için devrimci ellerle buluşturulması şarttır. Böyle bir buluşma, seçim süreçlerinin de aktif çatışma dönemlerinin de yolgösterici iradeden yoksun kalmasını önleyecek; umudu halkların menziline elle tutulur biçimde sokacaktır.

SEÇİM SONUÇLARI NE OLURSA OLSUN YÜK ALMAYA ADAY OMUZLAR UMUDU YÜKSEKLERDE TUTMAYI SÜRDÜRECEKTİR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 20 Temmuz 2007'de
Yapılan Açıklamadır

22 Temmuz seçimleri için start verildiği andan itibaren belki de üzerinde en çok durulan, ama gerçekte en çok sömürülen kavram **umut** oldu. Seçim çalışmasında sol/devrimci kimlikle rol alan adayların alternatif sunmak yerine burjuva örneklere öykünmesi, halkın 23 Temmuz'da yaşayacağı umut kırıklığı yüzdesini arttırmıştır.

Devrimcilerle burjuva adaylar arasında biçimden öze kadar hemen her konuda fark olur/olmalıdır. "denenmemiş" olmayı bir fark olarak düşünmek, farkı hafife almaktır. Bugün devrimcilerin halkın beklenti hanesinde yer almaması veya **umut** olarak görülmemesi tabii ki büyük bir sorundur. Ancak bu sorun ne umudu ne de tekrar halkın gönül hanesine yerleşmeyi hafife almaya sebep olmamalıdır. Çözüm için uzun uzun tartışmalar yapılabilir; çok şey söylenebilir; hatta bir süre çözümsüzlük basamağında da kalınabilir; bunlar devrimciler için olağan sonuçlardır. Devrimciler ne bu türden ne de daha zor koşullarda çözümünü **burjuva adayların sol söylemli versiyonunu sahneye sürmekte a ramamalıdır.**

22 Temmuz seçimleri için yapılan çalışmalarda sol, demokrat kimlikli adaylarda belki de en çok göze çarpan özellik, burjuva adaylara alternatif bir çalışma tarzı geliştirememek olmuştur.

Genelde dünyada özeldir Türkiye'de, özellikle '90 sonrasında hızla yaşanan çözülme, saldırı hedefine devrim ve toplumsal mücadeleler tarihini koyarken, "bir tarihsel dönemi aşmak" adına sınıflar mücadelesinin doğruluğu kanıtlanmış (bilimsel) önermeleri reddedilmiş, değişim adına, 100-150 yıl öncesi-

nin mahkum edilmiş uzlaşma teorileri yeniden diriltiştir. Bu duruş, Kürt hareketinde kısaca, "sınıflar mücadelesi abartıldı; çatışmadan da sorunları aşmak mümkün; bugün tek sorun ekolojik olanıdır, onun karşısında da işçi de patron da aynı konumdadır; emperyalizmi mücadeleyle yenmek olası değildir, bu nedenle yaratıcı olup bir arada yaşamaya ikna etmek gerekiyor." biçiminde özetlenebilecek bir geri çekilmenin/teslimiyetin temelini oluşturdu. Aynı duruşun meclisteki karşılığı, parti programına bakılırsa; AB'ci, IMF'ci, özelleştirmeci olacaktır.(Bkz. DTP Programı) Ancak sanıldığı aksine bu duruş salt Kürt hareketini etkisi altına almadı. Bireyciliğin yükselen bir değer olmasından örgüt fobisine, "örgüt içi demokrasi, şeflik" tartışmasından örgütsüzlük övgüsüne, halkın kendi öz gücü ile geleceğini eline alabileceği inancının yitirilmesinden uzun vadeli toplumsal projeler için mücadele motivasyonunu yitirmeye kadar toplumsal değişimle ilişkilendirilebilecek hemen her konuda, söz konusu çözümlenin izlerine rastlandı.

Devrimciler geçmişte de seçim dönemlerinde halkın karşısına çıkar; aday gösterse de göstermese de çalışma tarzını burjuva adaylara öykünmeden geliştirir; vaatte bulunmak, oy istemek yerine sistemi teşhir eder, alternatif gösterir; seçilme olasılığını bir umut, bir kurtuluş gibi göstermez; meclise olan yaklaşımını, gösterdiği bir-iki aday seçilecek olsa dahi değiştirmezdi. Bu nedenle bugün örneğin Ufuk Uras'ın seçilme olasılığını afişlerde "Halk İktidarı" ile ilişkilendirerek vermesi doğru değildir; halk iktidarı fikrini bulandıran ve onun için verilen daha

uzun erimli mücadeleleri zayıf düşüren bir yaklaşımdır. Kısacası **her slogan gibi "Söz Yetki Karar İktidar Halka"** sloganı da ezbere, aklı estiğince herkesin her yerde verebileceği bir mesaj değildir. Benzer şekilde "*Sesimiz Baskın Olsun*" (Baskın Oran), "*Parlamentoda işçilerin, emekçilerin ve ezilenlerin sesi olacağım*" (Kanber Saygılı) sloganları da halkın genelde sisteme özeldir meclise olan yaklaşımında beklenti oranını arttıracığı için doğru ve gerekli değildir. Devrimciler'den "*22 Temmuz, sadaka karşılığında oy dilenenlerle hesap günü*" (Atılım Gazetesi) mesajını alan ama 23 Temmuz'da bir şeyin değişmediğini gören halk için söz konusu mesajların yarardan çok zararı olacaktır.

Sınıf düşmanlarıyla, işgalcilerle, hemen her kötülüğün kaynağı emperyalistler ve işbirlikçileri ile uzlaşmanın, sorunlara onların icazetiyle çözüm aramanın varacağı yer açısından son örnek, El Fetih'in elini de kolunu da İsrail'e kaptıran halidir. Ne var ki Filistin'de teslimiyete rağmen nasıl "*Tek bir kurşun teslim edilmedi, edilmeyecek*" (FHKC) sesleri yükseliyorsa, Irak'ta tüm emperyalist komplolara ve satın alma manevralarına rağmen direniş örgütleri güçlerini birleştiriyor, El-Kaide gibi yapıları dışlıyor ve işgal sona erene dek mücadele sözü veriyorsa; Türkiye'de seçim oyununa alet olmadan 23 Temmuz'u gözetken, halkı azla yetinmeye razı etmeyi reddeden ve tüm basamaklarını insanca bir yaşama varmanın gerçekçi yollarına döşeyen **yük almaya aday omuzlar varlığını sürdürüyorsa**; umuda yatırım yapanların beklentileri boşa çıkmayacaktır.

SEÇİMLER BİTTİ EMEKÇİ HALKLARIN TEMSİL SORUNU DEVAM EDİYOR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 27 Temmuz 2007'de
Yapılan Açıklamadır

Seçim sonuçlarını çeşitli araç ve yöntemlerle yönlendiren kesimlerin, yönlendirilmesine özel bir önem verdikleri bir diğer olgu da seçim sonuçlarının okunma yöntemidir. Emekliler kıraathanesindeki serbest vezin sohbetlerden futbol tartışmalarına kadar çeşitli yer ve zamanlarda görmeye alıştığımız tarzın, seçimi önceleyen süreçteki benzeri, bir çeşit "seçim toto" olurken, seçim sonrasında aynı tarz "seçim magazin" biçiminde kendini göstermiştir.

Olguları değerlendirirken kaynağına inmek yerine biçimsel görüntülerle yetinmek, toplumsal olguları kişilerle açıklamak, nasıl bilimsel olmayan ve gerçekte öğretilmiş bir davranış ise, seçim sonuçlarına dair magazini aşmayan boyutlardaki değerlendirmeler de öğretilmiş (egemenlerce temenni edilen) bir davranıştır.

CHP'nin başarısızlığını Baykal'ın şahsıyla özdeşleştirmek, ortaya çıkan sonuçta devrimcilerin cumhuriyet mitinglerine gitmeyişi gerekeçler içinde saymak, MHP'nin patlama yaptığını söyleyip bunun Leyla Zananın "Eyalet"ten söz etmesine bağlamak, AKP'nin başarısını Tayyip Erdoğan'ın liderler arasındaki ağır dalaşı üstünlüğü ile açıklamak bir çeşit magazindir ve seçim sonuçlarının halka nasıl yansıtılacağını, **muhtemel gelişmelerin izleyeceği seyri** anlamayı sağlayan hiçbir rolü/önemi yoktur.

Gerçekte 22 Temmuz seçimlerinde üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri, cumhuriyet mitinglerinde kendini ifade eden iradenin temsil sorunudur. Anımsanacak olursa, yaptığımız değerlendirmelerde, mitingleri, emperyalist sermayenin küresel saldırılarından konumu sarsılan kesimlerin **sokağa taşan refleksi** olarak değerlendirmiş; bir çeşit **sermaye çatışması** yaşandığını ve seçimlerden sonra da çatışmanın çeşitli biçimlerde devam edeceğini söylemiştik. Yönetmenliğini ve tehdit gücünü Genelkurmay'ın oluşturduğu bu irade, sokaklara sistemle sorunu olan

emekçi kitleleri de dökmeyi başarmış, oluşan sinerjinin hükümeti düşürmeye yeteceği (aynı sinerjinin sandıkta da oluşacağı) beklentisiyle seçimler erken bir tarihe alınmıştır. Ne var ki **olguların sandığa yansması** bu denli kolay/doğrudan olmuyor.

Cumhuriyet mitinglerini, **durumdan vazife çıkaran CHP** ile örtüştürenler oldu ise de gerçekte CHP pek çok açıdan o kitlelerin sesi/temsilcisi değildi. Sokaktaki bileşimi heterojen olan ve geniş halk kesimlerinin (önderliğin niteliğinden bağımsız olarak) yoksulluktan emperyalist saldırılara kadar pek çok soruna **demokratik açılım** beklentisiyle katıldığı mitingler, nasıl bir temsil sorununa işaret ettiyse, 23 Temmuz günü ortaya çıkan tablo, temsil sorunun devam ettiğini gösterdi. Tabii ki kendini AKP ile ifade eden kesimler için temsil sorunundan söz edilemez. Ama, hızla yaşanan mülkiyet değişimiyle varlık yitiren ve küresel sermayeyle en azından işbirliği temennisi taşıyan burjuva kesimler için **temsil sorunu** da **gerilim sebepleri** de varlığını koruyor. **Bu gerilimin, T.Erdoğan'ın seçim sonrasında üslubuna bakarak yumuşayacağını varsaymak, en azından kapitalist işleyişe dair bir cehalettir.**

Belki AKP hükümetini düşürünceye kadar (dereyi geçinceye kadar) yol alınabilecek bir at olarak görülen CHP, bu kısa menzilli hedef için de çare olamadığı için, söz konusu kesimler, **bir partiyi ele geçirip onunla devam etmekten yeni bir parti oluşumuna kadar** çeşitli yöntemleri deneyecektir. Çünkü burjuvazi de, sorunlar da, çatışma sebepleri de 21 Temmuz'dan farklı değildir. Çünkü çatışma sebepleri parti liderlerinin üslubu değildi; bu nedenle bugün yumuşadığı söylenen üslup, uzlaşma sebebi olmayacaktır.

CHP, her şeye rağmen bu süreçte geçici başarılar sağlayabilirdi. Ancak, mitingleri yanlış okumuş, kitleleri **hazır kıta** gibi görmüştür. Gerçekte mitinglere katılan halkın talepleri ile genelkurmayın duruşu arasında

önemli bir açığı vardı. Bunu göremeyen ve haki renkli, savaş kışkırtıcısı, şovenist propagandalara sarılan CHP, bir fırsatı değerlendirememiştir.

Bilimsel yoksunluğa, basiretsizliğe, yanlış hesaba çeşitli kesimlerde olduğu gibi partilerde de rastlanabiliyor. Birbirini taklitten, koşullara ve hedef kitlesinin niteliğine göre değişmeyen tekdüze mesajlara kadar içinde yüzülen özensizlik, burjuva partileri için, siyaset bilimi cahilliğinin göstergesi olmuştur. Atılan benzer adımlar, bir partiye kazanç sağlarken bir diğeri için kayıp sebebi olabiliyor. Örneğin AKP'nin, eski CHP'li Ertuğrul Günay'ı kadrosuna alması, onun için artı puandır; ama CHP için Yaşar Okuyan'ı içine alması, eksi puandır. CHP önderliği değil ama tabanı bu tür adımları ve MHP'ye benzeme hamlelerini bir olumsuzluk sebebi olarak görür ve bu sandıkta bir kazanca değil kayba döner.

Demokrat kesimleri tabanında toplayan, geleneksel olarak o kesimlerden oy alan CHP'nin milliyetçiliği, basiretsizlik olduğu kadar; döneme dair ideolojik sulanma ve değer erozyonunun göstergesidir. **Geçmiş oranla zemin daha kaygandır; "sol" tanımdan "sağ" tanıma kadar geniş çaplı bir renksizlik, bir aynılışma ve sulanma hali öne çıkmıştır.** Belki bu, burjuva siyaset zemininin karakteri ile de açıklanabilir; ama, küresel sermayenin ideolojik ve kültürel bozuculuk/aynılaştırma saldırılarının da payı yadsınamaz.

Kimi Alevi örgütlülüklerden MHP'ye oy çağrısının yapılması, "sol" bilinenin "sağ"a "sağ" bilinenin "sol" a yönelmesi; kendini **tüm toplumun temsilcisi, taraflar üstü** göstermeyi başaran AKP'nin yelkenlerine her kesimden rüzgarın dolmasını kolaylaştırmıştır.

AKP; AB'dir; ABD'dir; işbirlikçi tekellerin hakimiyetidir; faşizmdir; işsizlik, yoksulluk ve ülke kaynaklarının talan edilmesidir. 3 Kasım seçimlerinden sonra söylediğimiz gibi AKP, "dinci" değil, sermaye güçleri-

nin ihtiyaçları çerçevesinde biçimlenmiş burjuva bir partidir. Buna rağmen, **23 Temmuz'daki tablo, her şeyin sonu değildir.**

MHP'nin aldığı oy sürpriz veya patlama olarak değerlendirilemez. AB'yle bütünleşme, küresel sermaye saldırıları, tekelleşme, vb. olgular dünyanın pek çok ülkesinde, %20'lere varan oranda milliyetçi bir refleksin sebebi olmuştur. Bu çerçevedeki oyların, o alana oynamış da olsa, CHP'ye değil MHP'ye verilmesi anlaşılır bir durumdur. Özgünlük atfedilecek, a-bartılacak bir sonuç değildir.

Anımsanacak olursa, solun/devrimcilerin önderlik edemediği kitlelerin, cumhuriyet mitinglerine katılıp seslerini duyurmayı tercih ettiğini söylemiştik. 22 Temmuz sonrasında bugün aynı kitleler hala temsil sorunu yaşıyor; bu, devrimciler için bir fırsattır. Önümüzdeki süreçte sermaye kesimleri arasındaki çatışma devam edecek; ancak, süreç bir çeşit teşhiri de bağrında taşıyacaktır. Gerçekleri belirli oranlarda açıklayabilen, bunun araçlarını yaratabilen devrimciler, halkla temenni edilen diyalog ve buluşmayı yakalayabilir.

CHP'deki başkalaşma ve çözümlenme, yukarıda da belirttiğimiz gibi genel boyuttaki ideolojik sultanmanın, inançsızlık ve değer erozyonunun ifadesidir. Bugüne dek sistemin burjuva siyasal zeminde ihtiyaç duyduğu sosyal demokrat fark da erimiş, renk kaybetmiştir. Bu ve benzeri gelişmeler karşısında devrimcilerin tutumu; seçimden önce CHP'ye oy çağrısında bulunan, seçimden sonra da 10 Aralık Platformu'na çağrı yapan DİSK önderliği gibi kesimleri kıymete bindirmek veya sosyal demokratlaşmanın başka bir versiyonunu meşrulaştırmak biçiminde olmamalı; aksine, devrimci duruşun güçlükleri karşısında sistemin içine doğru hızla kaçan örneklerle rağmen, ilkelerinde ısrarlı devrimci bir duruşun mümkün olduğunu göstermektedir.

Yeni meclisin farklılıklarından biri de Demokratik Toplum Partisi'dir. Gerek parti programı gerekse bir süredir pratik süreçte söylenip yapılanlar, demokratik bir açılıma işaret etmiyor ise de biz, DTP'nin meclisteki varlığını, Türk-Kürt kardeşliği lehine, solla ve demokratikleşme eğilimi içinde olan toplum kesimleriyle arasındaki mesafeyi kapatmak için kullanacağına; eline geçen bu fırsatı emperyalist denklemler içinde dengelere oy-

nayarak tüketmeyeceğine inanmak istiyoruz. DTP kökenli bağımsız adayların meclise girmesi de Sabahat Tuncel'in seçilerek hapisshaneden çıkması da tabii ki önemlidir. Ancak bu tür gelişmeler sadece sayılarla, heyecan, hapisshaneden çıkmak, adayın kadın olması, v.b. ölçütlerle değerlendirilirse; korkarız ki yarın sınıfsal duruşu sına-va soka meclisteki gelişmeler karşısındaki tutum aynı sevinç ve heyecana sebep olmayacaktır. Bu nedenle, eğer DTP'li adayların yanında olunacaksa; bu, salt **alkışlamak** biçiminde olmamalı, "dost acı söyler" misali muhtemel yanlış yönelimler için uyarıda bulunulmalı, kayıtsız şartsız destekten kaçınılmalıdır.

Ufuk Uras'a gelince; gazeteci Erdoğan Aktaş'ın aktardığına göre, "Türk solunu birleştireceğini iddia ediyor"muş. Gerçekten böyle bir iddiası var mı bilemiyoruz. Ama ÖDP'deki ilk genel başkanlığı döneminde benzer iddialarda bulunup daha sonra o zeminde hemen her açıdan yaşanan umut tükenmesiyle beraber genel başkanlıktan da iddialarından da uzaklaştığını biliyoruz. Ufuk Uras ve aynı yö-rüngede hareket eden kesimlerin sıkça bir sol dalgadan/rüzgardan söz ettiğini biliyoruz. Ancak bilinir ki "hedefi olmayan gemiye, hiçbir rüzgar yardım edemez" (Moliere) Rüzgarın da, büyütülmüş söylemlerin de hedefine küçücük amaçlar koymanın, yarardan çok zarar getireceğine dair defalarca uyarıda bulunduk. Baskın Oran'ın da Ufuk Uras'ın da seçim çalışmasındaki en yanlış nokta, bir kişinin dahi meclise girmesinin çok şeyi değiştireceği biçimindeki mesajdı. Hele ki bu kişi AB hayranı ise, bu mesaj daha da körleştirici oluyor. **Ne yazık ki devrimcilik adına Baskın Oran'a destek sunanlar, seçilmesi halinde örneğin AKP'nin AB bağlamı yasalarına destek verme olasılığını kulak arkası etmiş, "ezber bozmak" gibi sınıfsal fark için yeterli olmayan bir tanımla yetinmeyi tercih etmiştir.**

Geçmiş oranla zemin daha kaygandır; "sol" tanımdan "sağ" tanıma kadar geniş çaplı bir renksizlik, bir aynılaştırma ve sultanma hali öne çıkmıştır. Belki bu, burjuva siyaset zemininin karakteri ile de açıklanabilir; ama, küresel sermayenin ideolojik ve kültürel bozuculuk/aynılaştırma saldırılarının da payı yadsınamaz.

"Sürüden ayrılma" gibi hiç şık olmayan bir tanımla sahne alan TKP, "50 bin oy verilmesi halinde sosyalizmin meclise taşınacağı" mesajı veren ESP, vb. yapılar salt teşhirle yetinmediği ve oylardaki sayısal oranı çok önemsedikleri için, seçim dışı bir alternatifin mümkün olduğunu anlatamadıkları gibi kabullendikleri sayısal yarıştta **hem yenilmiş hem ezilmiş** görüntüsü verdiler.

Seçim bitti. Ufukları bir seçimin menzili kadar olanlar için umut da bitti. Gerçekte ise yaşam da sınıflar mücadelesi de devam ediyor. Kolaya kaçmak, azla yetinmek, özü değil biçimi değiştirmeyi yeterli görmek, zor olduğu ve bedel istediği için devrimden vazgeçmek hiçbir zaman bir devrimcilik özelliği olmadı. Bu nedenle, 22 Temmuz seçimleri aynı zamanda devrimci iddialar için bir turnusol, bir sınanma alanı olarak görülmelidir.

Yazımızı 20 Temmuz'da yaptığımız açıklamadan bir kesitle bitiriyoruz.

"Sınıf düşmanlarıyla, işgalcilerle, he-men her kötülüğün kaynağı emperyalistler ve işbirlikçileri ile uzlaşmanın, sorunlara onların icazetiyle çözüm aramanın varacağı yer açısından son örnek, El Fetih'in elini de kolunu da İsrail'e kaptıran halidir. Ne var ki Filistin'de teslimiyete rağmen nasıl "Tek bir kurşun teslim edilmedi, edilmeyecek" (FHKC) sesleri yükseliyorsa, Irak'ta tüm emperyalist komp-lolara ve satın alma manevralarına rağmen direniş örgütleri güçlerini birleştiriyor, El-Kaide gibi yapıları dışlıyor ve işgal sona erene dek mücadele sözü veriyorsa; Türkiye'de seçim oyununa alet olmadan 23 Temmuz'u gözetten, halkı azla yetinmeye razı etmeyi reddeden ve tüm basamaklarını insanca bir yaşama varmanın gerçekçi yollarına döşeyen yük almaya aday omuzlar varlığını sürdürüyorsa; umuda yatırım yapanların beklentileri boşa çıkmayacaktır."

12 EYLÜL FAŞİZMİN AÇIK BİÇİMİDİR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 10 Eylül 2007'de Yapılan Açıklamadır

Darbe, sömürüye dayalı sistemlerin anayasalı rejimlerinde sistem sahiplerinin kendi yasalarına tahammülsüzlüğünü ortaya koyan bir çeşit diktatoryal müdahaledir. Demokrasi olarak bilineni dahil, burjuva hakimiyet biçimlerinin tümü, azınlık için demokrasi, çoğunluk (yani halk) için diktatörlük biçiminde işlevlendirilmiştir.

Darbe dönemlerinde, anayasaya uymak, yasama-yürütme organlarını seçimle oluşturmak gibi biçimsel uygulamalar dahi rafa kalkar, sözde dahi demokrasiden bahsedilemez hale gelinir, yasadışı(daha da önemlisi meşru olmayan) bir irade, yargı dahil yönetimin tüm fonksiyonlarını tekeline alır.

Bizimki gibi ülkelerde egemen sınıflar, oligarşik bir yapıda olduğu ve sus payı veremeyecek denli zayıf olduğu için, baskı unsurları rejimin asli ögesi olarak genellikle ön plandadır. **Faşizm, parlamento, vb kurumların varlığına rağmen bir süreklilik halindedir.** Darbeler, 12 Mart veya 12 Eylül'de olduğu gibi faşizmin hiçbir örtüye ihtiyaç duymaksızın toplumu egemenlerin tercihleri paralelinde zapturapt altına alma biçiminde gelişir.

12 Eylül'ün iktisadi habercisi 24 Ocak kararları oldu. Ülkede uygulanmakta olan ithal ikameci modele son vermek ve uluslararası tekelin her türlü müdahalesine fırsat veren bir dikensiz gül bahçesi yaratmak isteyen emperyalist güçler, işbirliği ağı üzerinden 12 Eylül faşist darbesini gerçekleştirmiş ve bugün artık sonuçları daha somut biçimde gözleendiği gibi Türkiye'yi, tekellerin cirrit attığı bir ülke haline getirmiştir.

Darbenin boy hedefi yaptığı olgulardan biri de sermayenin uygulamalarına karşı **dirence dönüştürme potansiyeli taşıyan** güç ve eğilimlerdir. Parlatonun feshedildiği, partilerin kapatıldığı, sendikalarından oda ve derneklere kadar örgütsel duruş için bir basamak oluşturabilecek her oluşumun faaliyetinin yasaklandığı bir ortamda, maddi zemine olduğu kadar

fikri zemine de müdahale edilmiş; okullara kışla disiplini getirilmiş, başına da YÖK adıyla bir çeşit MGK yerleştirilmiştir. Generallerden oluşan konsey, sadece üniversitelerde değil yaşamın hemen her alanında kendini yeniden üretmiş RTÜK, vb kurumlarla cunta örgütlenmesi ve zihniyetini kalıcılaştırmıştır.

Yapılan saldırılar ve hak gaspları karşısında uysal duran bir kitle temenni edildiği için, teslimiyeti besleyen ideolojik bir zemin oluşturmak üzere din; yaşama, okullar dahil çeşitli alanlardan daha yoğun biçimde sokulmuş, kuran kursları ve "imam hatipler" yaygınlaşmıştır. Olabiliyorsa, insanların bilinçaltılarını dahi belirlemeyi temenni eden egemenler, fiziki saldırılarla devrimci kişi ve yapıları çözmeyi, dağıtmayı amaçlarken; bunun için işkence, askeri yargı ve idam dahil her yolu denemiş, elde ettiği çözülme-yi kalıcılaştırmayı ise, **kuşak kopmasıyla sağlamaya çalışmıştır.**

Ya tutsak alınan ya ülke dışına çıkan ya da öldürülen devrimci kuşak ile 12 Eylül döneminde büyüyen kuşak arasında bir deneyim aktarımı ve etkilenme yaşanmaması için birincisi, içeridekiler özel yöntemlerle ıslah edilmeye çalışılmış; ikincisi, dışarıdakiler apolitik bir iklimin etkisine sokulmuş; Troçkizm, Anarşizm, Feminizm gibi akımların kolay gelişebileceği bir **fikri bulanıklık** hali yaygınlaşırken; normsuzluk ve değer çözülmesi oranında bireycilik, köşe dönmeçilik, dönemin yükselen değeri olmuş; **örgüt fobisi**, devletin ideoloji üretme aygıtlarınca büyütülmüştür.

Bugün eğer kendine güvensiz, adeta erken yaşlanmış ve küçük bir sınıfta karşısında dahi psikolojik olarak yıkılan örgütsüz/yalnızlaştırılmış bir genç kuşakla karşı karşıya isek, bunun birinci sorumlusu cuntadır, ikinci sorumlusu, cuntayı meşrulaştıran ve teslimiyeti içinde yaşayarak yeniden üreten kesimlerdir.

12 Eylül, bir kuşağın öldürülmesi ve birikim aktarımının kesilerek **hafıza** oluşumunun önlenmesidir. Cunta, değerlerin taşıyıcısı ve bir dö-

nemin hafızası kadroların bir kısmını fiziki olarak yok etmiş, ama asıl ölüm, düzene rücu etme biçiminde olmuştur.

12 Eylül, maddi zenginliklerden kültürel varlıklara ve fikri dünyaya kadar her alanın emperyalizme açılması, küresel saldırı için **cephe gerisinin** sağlama alınmasıdır. Bugün eğer emperyalist tekeller küresel saldırılarını ülkemiz özgülünde dizginsiz biçimde sürdürebiliyor ve yağmalamada sınır tanımıyorsa, bunda 12 Eylül'ün kalıcılaştıran izlerinin önemli bir rolü vardır.

12 Eylül, hakların, mücadele ile kazanılmış olsa da, kullanımının ve korunmasının sürekli olarak bir güçlülük halini ve mücadelede ısrarı gerektirdiğinin fiili göstergesidir.

12 Eylül, faşizmdir. Faşizm, uysallık dışındaki her duruşa tahammülsüzdür. Diğer bir ifadeyle faşizm koşullarında **direniş** ve **teslimiyet** dışında bir ara ton yoktur. Bu nedenle, faşizm koşullarında yaşamak direnmektir.

12 Eylül'ün halen devam eden yenilgi iklimine rağmen, bugüne dek varlığını koruyabilmiş değerler varsa; bu, kendisi düşse de bayrağı yere düşürmeyen ve devredecek yoldaş eller bulan bir gelenekle olmuştur.

12 Eylül'e dair tutsaklık istatistikleri vardır. Ancak rakamlar gerçekliği sınırlar. Gerçekte 12 Eylül, bütün bir halkın işkenceden geçirilerek çeşitli biçimlerde tutsak alınmasıdır. Bu bağlamda, 12 Eylül döneminde yitirdiklerimizi anmak, bunun için moral değerler oluşturmak, bütün bir halkın çektiği acıları gündeme almak anlamına da geliyor. **Onlar**, tarihin her döneminde güzelliğın dokuyucusu ellerde yeniden dirilmek, her hasatta ürün vermek üzere erken ama bir anlamda gönüllü gittiler. **Onları anmak**, son dönemlerde kimilerinin küçümser edayla yakıştırdığı gibi, "şehit edebiyatı yapmak" değil, fikri dünyanın giderek çoraklaşan toprağını sulayarak, **duygu ve akıl erozyonunun** önüne geçmektir.

MORTGAGE İLE AÇIKLANAN AMERİKAN EKONOMİSİNDEKİ KRİZ EMPERYALİST-KAPİTALİST SÖMÜRÜNÜN DOĞAL BİR SONUCUDUR

Mortgage yasası bugün öncelikle ve farklı bağlamlarda ABD'deki uygulamayı akla getirirse de Türkiye'de gündeme gelmesiyle beraber hafızalarımızda inşaat sektörüne dair bir uygulama tazelandı.

12 Eylül sonrasında, halkın birikimlerinin kullanılmasına dair yapılacak yönlendirmede inşaat sektörünün önerildiği görüldü. Bunun nedeni, birikimlerin, Türkiye'nin uluslararası emperyalist kapitalist sistemde rekabet şansını artıracak **üretken** alanlara değil, **üretken olmayan** alanlara aktarılmasını sağlamaktı. Buna göre, Türkiye'de inşaat sektörü belirleyici olmalı ve buna bağlı olarak ihtiyaç duyulacak yan sanayi kolları geliştirilmeliydi.

Toplam olarak bakıldığında muazzam bir kaynak oluşturan halkın söz konusu birikimlerinin; elektronik, beyaz eşya, tekstil veya ileri teknoloji gibi üretken alanlara yönelmesi halinde ilerde büyük tekel gruplarıyla rekabet edebilecek yapıların oluşabilmesini beraberinde getirebilirdi. İşte bu hesaplar çerçevesinde yatırımların Türkiye sınırları içerisinde kalan bir alanla sınırlandırılması istendi ve inşaat sektörü adres olarak gösterildi. Bu çerçevede özellikle büyük kooperatifler teşvik edilip desteklendi. Ve sonuçta ortaya büyük bir kaynak çıktı. Mantar gibi üreyen kooperatiflerle Türkiye'nin her yeri adeta şantiyeye dönüştü.

O süreçte başlayan ve 15-20 yıl süren inşaatlar oldu. İnsanlar bir kez uzun vadeli konut kredisi aldıktan sonra geri dönüşü olmayan ve muhtemel tüm birikimlerini emen bir sürece girmiş oldu. Öyle ki bir inşaatın iki üç katı para yatırıp 25 yıldır hala prim ödeyenler var.

İşte bugün Türkiye'de Mortgage adıyla gündeme getirilen uygulama, üretken olmayan alanlara toplumdaki bütün birikimi kanalize

etmek için bir yöntem olması anlamında, yukarıdaki uygulamayı anlamınsattı.

Amerika'da Mortgage

Mortgage Yasası'nın Amerika'daki uygulaması, özgün nedenler de içeriyor. Mortgage, Amerikan ekonomisinin günümüzden 10 yıl kadar önce önemli bir kriz geçirdiği bir aşamada suni bir talep (ticari bir canlanma) yaratıp insanları tasarrufla teşvik ederek kapitalizmin krizini erteleme çabasıydı.

Mortgage Yasası'ndan önce de bankalar uzun vadeli konut kredileri veriyordu. Ama bunun koşullarını her banka kendisi tespit ediyordu. Onun yerine bir yasa çıkartılarak bankalar arasında uzun vadeli konut kredilerine belirli kısıtlamalar (özel koşullar) getirildi. En belirgin koşul, kredi kullanan kişinin ödemesi tamamlamadığı sürece inşaatın mülkiyetinin kendisine geçmesi idi. Ödemedeki en ufak bir aksamada konuta el koymaktan satışa ve hatta borçluyu tekrar borçlandırmaya kadar hemen her koşul bankanın lehine düzenlendi. Benzer şekilde faiz hadleri de faizlerin çeşitli dönemlerde çizdiği grafikteki en yüksek nokta dikkate alınarak belirlendi. Ve sonuçta **her koşulda bankanın kazanacağı şekilde bir yasal çerçeve oluşturuldu.**

Kıscacası Mortgage Yasası, kapitalizmin belirli bir dönemine denk düşen, tasarruf miktarını arttıran ve bunu çok da üretken olmayan bir alana yönlendiren bir uygulamadır. Bilindiği gibi üretim tüketimi de gerektirir. Yeniden üretim sürecinde üretimin artması demek, bu üretimin tüketilmesinin bir zorunluluk haline gelmesi demektir. **Eğer kapitalizmin krizi yetersiz tüketimden kaynaklanıyorsa, bu krizi ertelemenin yolu uzun vadede üretilecek bir şeyi gündeme getirmektir.** Bunun için de en uygun alan ko-

nut sektörüdür. İşte böyle bir süreçte kapitalizmin kendi ihtiyaçlarından ortaya çıkan bir olgu olarak Mortgage Yasası, krizi uzun vadeye yatacak bir yöntem olarak düşünüldü.

Amerikan ekonomisinde petrol ve otomotiv sanayi itici sektörlerdir. Özellikle Japonya'daki otomotiv sanayisinin ABD otomotiv sanayisini köşeye sıkıştırır hale gelmesi, Amerika'da satılan arabaların yarısının neredeyse Japon olması, vb. gelişmeler Amerikan otomotiv sektörünün gelişimini tıka-mıştı. Onun yerine hareketlilik sağlayacak bir sektörün gündeme getirilmesi kapitalist açıdan bir zorunluluktur. Çünkü tüketim alanında diğer ülkelerden gelen ucuz ürünlerle rekabet şansı yoktu.

Amerika'daki inşaat sektöründe en küçük birimlere kadar verilmiş olan işler yine Amerikan sermayesi tarafından yapılacaktı. Yani **Mortgage, bir anlamda kendi sermayesinin sorunlarını aşmak için ABD'nin üretmiş olduğu bir çözümdü.** Ve gerçekten de başlangıçta beklenen sonuçlar elde edildi. Amerikan ekonomisi %3,5-4'leri bulan bir büyüme yaşandı. Bu, Amerika'nın muhtemel krizi atlatması olarak yansıtılırken, aynı zamanda "*Amerikan ekonomisi dünya ekonomisinin motoru olma özelliğini sürdürüyor*" biçimindeki ideolojik söyleme dayanak edildi.

Mortgage ile sağlanan geçici kazanımlar, Amerikan ekonomisinde bir canlanma yaratırken aynı zamanda inşaat sektörünün enerjiye dayanmaması, emek yoğun olması nedeniyle petrole bağımlılığı da azalttı. Dolayısıyla petrol fiyatlarındaki aşırı yükseklikten de Amerikan ekonomisinin daha az etkileneceği tarzda bir gelişme izlendi. Fakat bu ekonomik zincirin uzun süre devam etme koşulu yoktu. Çünkü her geçen gün halkın yaşam standartlarının gerilediği, ulusal gelirden almış ol-

duğu payın düştüğü, tekellerin karlarının/paylarının arttığı bir ortamda kredi kullanan kişilerin gelir seviyesinin aynı şekilde devam etmesi mümkün değildi. Faiz oranlarındaki her artış otomatik olarak Mortgage kredisi kullanan tüketicilerin ödeyeceği tutarın da artmasını beraberinde getiriyordu. Zaten krüdiye dair, kullanıcı aleyhine pek çok koşul konmuştu.

Süreç içinde, geniş halk yığınlarının ulusal gelirden almış olduğu pay düşüp, tekellerin almış olduğu pay arttıkça, özellikle inşaat sektörünün hitap ettiği alt gelir gruplarında kredinin ödenmesi her geçen gün daha da zorlaşmaya başladı. Sorunlar ilkin tekil görünümde, konut kredisi kullanan bireylerin konut kredisi kullanamaması tarzında yansımaya başladı. Bu, bankaların istediği bir durumdu. Çünkü ödeme aksadığı zaman ellerindeki yasalara göre hemen o konutlara el koyuyor; satıyor, kendi alacağını tahsil ettikten sonra geriye para kalıyorsa kişiye aktarıyordu. Ama her koşulda banka karlı çıkıyordu. Krizin bu bireylerin zarar gördüğü ilk evresinden bankalar, ekonomik sistem rahatsız olmadı. Fakat krizin ikinci evresinde bankalar el koydukları konutları satacak kimse bulamamaya başladı. Çünkü zaten konut ihtiyacı olan bireyler konut kredisi kullanarak inşaata ortak olmuşlardı. Parça halindeki ödemeyi yapamadıkları için konut almaktan vazgeçmiş veya konutlarını kaybetmişlerse yeni konut alacak imkanları olmazdı. Bu nedenle bankaların elinde kalan konutların satılması giderek güçleşti. Bankalar bir süre ellerindeki inşaatları tuttular. Fiyatlar giderek düştü ama yine talep eden olmadı; işte şu anda Amerika'da yaşanan ve tüm dünya ekonomisini tehdit eden tıkanma böyle başladı.

Bir dönem Mortgage kredisi ile Amerikan ekonomisinin canlanmasına yol açan ve aşırı karlar elde etmiş olan bankalar, verilmiş olan kredilerin geri dönmesinin imkansız hale gelmesiyle önemli bir krizin eşiğine gelmiş durumda. Bankalar, Mortgage ile Amerika'daki toplam GSMH'nin birkaç katını aşacak oranda kredi kullandırdığı için, geri

dönüşün olmaması, Amerika'nın ekonomik sistemini çökertecek noktaya geldi. Şu anda Amerikan bankacılık sisteminin bu tıkanmaya daha ne kadar dayanabileceği tartışılıyor.

Bankaların çoğu şu anda ellerindeki konutların ne kadar para alacağı kalmışsa ona satmaya razı durumdalar, ancak alıcı bulamıyorlar. Yabancılarla dönük özendirici reklamlar yapılıyor, onlarca dönüm arazi üzerinde kurulmuş olan villalar çok düşük fiyatlarla satışa sunuluyor. Örneğin, İstanbul'daki konut fiyatları ile karşılaştırıldığında Amerika'daki konut fiyatları çok ucuz, ama buna rağmen konut alacak kimse bulunamıyor.

Aslında Mortgage uygulamasının Amerika'da ortaya çıkardığı sonuç, salt Amerika'yla veya Mortgage ile açıklanabilecek bir sorun değildir. Diğer bir ifadeyle bu, birçok ekonomistin söylediği gibi, Amerika'da Mortgage sisteminin özellikleri çok iyi bilinemediğinden veya yapılan hatalardan kaynaklanmıyor. Yaşananlar, **emperyalist-kapitalist sömürünün doğal bir sonucudur**. Her yıl %12 oranında gelir dağılımının bozulması ve tekellerin ulusal gelirden daha fazla pay alması biçimindeki işleyişin 20-30 yıllık toplam etkileri sonucunda insanlar gelirlerinin tamamını aktarsalar bile bankacılık sistemine olan borçlarını, taksitlerini ödeyemez hale geliyor.

Türkiye'de de bu sistem mutlaka tıkanacaktır. Gerçi Türkiye'deki gelir dağılımının çok dengesiz ve eşitsiz olması nedeniyle, ABD'de olduğu gibi yaygın bir ko-

nut kredisi kullanımı ve dolayısıyla bunun sonuçlarının derinleşmesi, şu aşamada beklenemez. Reklamların aksine kimsenin "kira öder gibi ev sahibi" olma şansı yoktur. Bir örnek üzerinden yapılan hesaplar, nasıl her şeyin bankalara göre düzenlendiğini anlatmaya yeterlidir. Örneğin 133,333 YTL'lik bir ev için 33,333 YTL peşin verildikten sonra 20 yıl için alınan 100,000 YTL kredinin aylık taksidi 1397 YTL olacak ve 20 yıl boyunca hiçbir aksama olmadan kredi taksitlerinin ödenmesi halinde, 100,000 YTL'lik borç için bankaya toplam 235,345 YTL faiz ödenmiş olacaktır. Tabii bu 20 yıllık sürede eldeki birikimin tümünden yitirilmesi riski sürekli olarak saklı kalmaktadır.

Mortgage ile insanların 20-30 yıl sonraya uzanan birikimlerini kullanması ve bunun ekonomide geçici bir canlanma yaratması anlamında Türkiye ile Amerikan ekonomisi arasında belki bir benzerlik kurulabilir; ama tüketicinin günlük yaşama ihtiyaçlarını kredi kartıyla sağlamak zorunda kaldığı Türkiye'de, ekonominin Mortgage Yasasının sonuçlarından çok daha önce tıkanması beklenmelidir. Eğer Türkiye'de ekonomi çok yakın bir evrede tıkanacak ve büyük olasılıkla çok ciddi bir çöküntü yaşanacaksa, bunun nedeni Mortgage olmayaacaktır. Var olan eşitsiz gelişim ve gelir dağılımındaki bozukluk nedeniyle Türkiye'de sistemin tıkanması için potansiyel bir neden her zaman mevcuttur. Burada Mortgage, **neden değil, ancak sonuç** olabilir ve mevcut çöküntü içinde o da çöker.

Kısacası Mortgage Yasası, kapitalizmin belirli bir dönemine denk düşen, tasarruf miktarını arttıran ve bunu çok da üretken olmayan bir alana yönlendiren bir uygulamadır. Bilindiği gibi üretim tüketimi de gerektirir. Yeniden üretim sürecinde üretimin artması demek, bu üretimin tüketilmesinin bir zorunluluk haline gelmesi demektir. Eğer kapitalizmin krizi yetersiz tüketimden kaynaklanıyorsa, bu krizi erteleme yolunu uzun vadede üretilecek bir şeyi gündeme getirmektir.

KAPİTALİST İŞLEYİŞTE YÜKSEK RİSKLE YÜKSEK KAR BERABER GİDER

SORU: Amerika'da yaşanan bir ekonomik dalgalanma, aynında dünya borsalarına ve Türkiye'ye yansıyor. Bunun nedeni nedir; Türkiye ekonomisi hangi nitelikleri sebebiyle bu denli kırılğan olabiliyor?

YANIT: Türkiye, sürekli kredi kullanan, devlet tahvilleri satarak borçlanmak zorunda kalan bir ülkedir. Daha önce alınan borçları ödeyebilmek için yeniden borçlanmak, bir çeşit zorunluluk zinciri oluşturuyor. Bu nedenle Türkiye, **faiziyle birlikte daha önce yapmış olduğu borçlanmanın ortalama en az %25'i kadar her yıl borçlanmak zorundadır.** Bunun %17-18'i net faizdir. Türkiye bu şekilde sağladığı sıcak para girişini faiz ödemelerine aktarırken, uluslararası piyasada bankacılık sisteminin devasa bir **kredi köpüğü** oluşmuş durumdadır. Öyle ki tüm dünyadaki mal ve hizmetler toplamını 7 kez satın alabilecek miktarda bir kredi birikiminden söz ediliyor. Bu birikim, sermayeyi, yüksek karlar sağlamak üzere riske girmeye zorluyor. Bu bağlamda Amerika'da bankacılık sisteminin önündeki riskleri göremediği için tıkanmış iddiası doğru değildir. Aksine, bankacılık sistemi çok uzun perspektiflere sahiptir; bir müddet sonra tıkanacağı bilirse de yüksek karlar vaat eden riskler göze alınabiliyor. Diğer bir ifadeyle, **kapitalist işleyişte yüksek riskle yüksek kar beraber gider.**

Bugün Amerika'da bankacılık sisteminin çökme noktasına gelmesi, riskin az olduğu alanlara yatırım yapmayı zorunlu kılıyor. Devlet tahvili gibi daha düşük faizli fakat daha uzun vadede garantili olan yatırım alanları tercih ediliyor.

Risk ve faiz oranlarına baktığımızda, dünyada en yüksek

riskle en yüksek faizin verildiği yer Türkiye'dir. %17-18 bileşik faizin verildiği dünyada başka bir ülke yoktur. %1 faizle Amerikan devlet tahvili alınabiliyor. Örneğin Çin, ticaret fazlasından oluşan birikimleri %11.25 faizle 10-12 yıl vadeli Amerikan devlet tahviline yatırıyor. Kısacası, kriz dönemlerinde sermayenin kendini güvenceye alma eğilimi öne çıkıyor. İşte bu nedenle Amerika'da borsa düşmeye ve sınırlı da olsa bir kriz belirtmeye başladığı anda Türkiye'de ellerinde devlet tahvili bulunduranlar bu tahvilleri önce YTL'ye, sonra da dolara çeviriyor. Bu durum birdenbire dolara olan talebi artırıyor. Bunu bir tahterevalli gibi düşünürsek, doların yükselmesi diğer yatırım araçlarının çökmesi anlamına geliyor. Kısacası, **Türkiye'den alınmış, yüksek faiz sebebiyle tercih edilmiş olan devlet tahvilleri, bir tehlike karşısında hemen elden çıkarılıyor ve sonuçta bu durum piyasalara yansıyor. Dünya'da en yüksek riskin olduğu yer Türkiye olduğuna göre, bankacılık sisteminin bir kriz anında kendisini kurtarmak için ilk tepkisi, Türkiye'deki mevduatını hemen güvenli alanlara aktarmak biçiminde oluyor. Şu anda Türkiye topun ağzında varsayılıyor ve bir kriz anında çökecek ülke olarak düşünülüyor.**

SORU: Bazen borsada bir çökme yaşandıktan yarım saat sonra tekrar bir toparlanma yaşanıyor. Bunun nedeni nedir?

YANIT: Bu şöyle açıklanabilir; bir kriz belirtisinde veya kriz anında, ilk panik yapanlar, kendisini garantiye almak isteyenler hemen ellerindeki hisse senedi, tahvil, vb araçları satarak dolara çevirir. Ve bunlar genelde piyasada doların yükselmesine, borsada düşüşe

yol açar. Ama piyasadaki herkes bu şekilde davranma eğiliminde değildir. Bazıları borsa düştüğü anda yatırımını oraya yapar. Tabii bazen aynı işlemler spekülasyon amaçlarıyla da yapılabilir. Yani, borsada düşüşü istemeyen sadece düşüşten kar elde etmeyi tasarlayan birileri kolaylıkla müdahale edip, düşüşü ters çevirebiliyor. Bu tür manipülasyonlar sırasında 15-20 milyar dolarlık bir kaynak kullanılabilir olması, İstanbul borsasına spekülasyoncuların ne denli ilgili olduğunu da gösteriyor. Böyle dönemlerde zararlar kar, kayıpla vurgun aynı sürecin bileşenleri olarak gündeme gelir. Birileri elindeki ucuza satarken başka birileri bunu fırsat olarak değerlendirip ucuza alır. Bu şekilde süreç, daima birilerinin yok olması, elenmesi birilerinin daha da büyümesi şeklinde yaşanır. Yeterli kaynağa sahip olmayan yapılar, finansman kaynakları, küçük ve orta tasarruf sahipleri hemen ellerindeki hisseleri çıkarırken, büyük kaynak sahipleri bunları alır. Ve borsa böylece bir emme basma tulumba gibi çalışır.

Borsada düşüşü önleyen benzer bir müdahaleyi, spekülasyoncuların dışında, ekonomik çökmenin şimdilik istenmiyor olması sebebiyle ve mevcut ilişkiler gereği devletler de yapabiliyor.

SORU: Bugün Amerika'da yaşanan ve Türkiye'de etkisi görülen gelişmeler kriz olarak adlandırılabilir mi?

YANIT: Son zamanlarda Amerika'dan gelen ve Türkiye'de duyulan dalgalar, krizden çok **krizin habercisi** sayılır. Bir yanardağın içindeki faaliyetlere benzetebiliriz. Yanardağların dibinden daima uğultular gelir; bu, yanardağın patlayacağı anlamına gelmez, ama orada bir etkinliğin olduğunu gösterir.

Bu etkinlikler sıklaşmışsa, gürültünün desibel olarak miktarı artmışsa, artık o yanardağın yakında patlayacağı anlamına gelir. İşte Amerika'dan gelen bu türden gürültülerdir ve Amerikan ekonomisinin ne kadar kırılğan olduğunun göstergesidir. Bir diğer gösterge de Türkiye ekonomisinin Amerikan ekonomisindeki her titremeden etkilenecek denli bir belirlenme ilişkisi içinde olduğudur.

SORU: Bugün Amerikan ekonomisindeki sarsıntı Mortgage ile ilişkili ise de Amerikan ekonomisinin Mortgage öncesinden de sorunlar yaşadığı, bir daralma, durağanlık hali içinde olduğu biliniyor. Bu bağlamda asıl sorun Mortgage öncesine dayanıyor diyebilir miyiz?

YANIT: Evet gerçekte sorun Mortgage'den daha köklü nedenlere dayanıyor. Hatta Mortgage bir neden değil, bir sonuç olarak görülmelidir. Hatırlanacak olursa globalleşmeyi tartışırken, bir akrebin ateşin içinde kalınca kendisini zehirlemesi gibi globalleşmenin bir süre sonra gelişmiş kapitalist ülkeleri vuracağını söylemiştik.

Globalleşmenin en belirgin özelliği, emperyalist tekellerin bir ürünü en ucuza mal ettiği yerlere yatırımlarını yapması ve orada elde etmiş olduğu ürünü kendi ülkesinde pazarlamasıdır. İlkin bu türden bir işleyiş cazip göründü. Maliyetin düşürülmesi bir avantaj olarak algılandı. Bir kapitalist için ürünün üretilip vitrine konmuş olması sürecin tamamlandığı anlamına geliyor. Gerçekte ise, **Marksist literatüre göre üretim bir çevrimdir.** Tamamlanması için para sermayenin meta sermayeye dönüşmesi yeterli değildir. Meta ancak pazarda satılıp tekrar para sermayeye dönüştüğü anda çevrim tamamlanıyor.

Vitrindeki ürünü bir kişinin alabilmesi için önce o miktarda paraya sahip olması gerekiyor. Yani bir işçi, ürünün üretiminde bulunup ücret aldığı takdirde satın almak için belirli bir paraya sahip oluyor. Aksi takdirde ürün vitrine konmuş olsa da onu alacak para olmadığı i-

çin o ürün satılamamakta ve çevrimin bu halkası eksik kalmaktadır. Ürün Çin, Japonya, vb. ülkelerde çok ucuza maledilmiş olabilir. Ancak satılmadığı için ekonomide daralmaya yol açar, **eksik tüketim krizi** yaşanır. Yatırım olmadığı için işsizlik artar. İşsizliğin olduğu yerde devlet bunu ücretleri düşürmek için bir fırsat olarak görür. Karları arttırmak için vergileri azaltırken, gelirinin düşmesini gerekçe ederek sosyal harcamaları kısar. Buna bir de silahlanma ve savaş gibi ekstra harcamalar eklendiğinde ekonomi daha da daralır. Amerikan ekonomisinin bugün yaşamakta olduğu sarsıntıda hiç de üretken olmayan askeri harcamaların, savaş harcamalarının oldukça büyük payı vardır. Amerikan ticareti yılda yaklaşık 700-800 milyar dolar civarında açık veriyor, bir o kadar para da askeri operasyonlar için yurtdışına aktarılıyor. Dolayısıyla Amerikan ekonomisindeki sarsıntının kaynağında globalleşme var ise de bir diğer etkili neden askeri harcamalardır.

SORU: Doların Türk lirası karşısında ucuz olmasının ekonomi üzerinde zincirleme ne türden etkileri olmuştur?

YANIT: Doların ucuz olması Türkiye açısından olumlu bir gelişme değildir. Normal bir ekonomik işleyişte eğer para da satın alınabilecek bir olguysa, bir bedeli varsa; Dolar, Euro vb. paralar satın alma gücü olan bir meta ise, sonuçta paranın da bir fiyatı vardır. Eğer bir ülkedeki mal ve hizmetlerin fiyatı belli bir oranda yükselmişse (ki buna enflasyon deniliyor.) bütün ürünler gibi paranın da fiyatının yükselmiş olması gerekiyordu. Örneğin %5 oranında mal ve hizmetlerin fiyatı yükselmişse ve dolar başlangıçta 100 lira ise, onun Türk lirası karşılığı 105 lira olması gerekir. İkinci yılda da enflasyon bunun üzerine katlanarak devam eder, doğal işleyiş budur. Ne var ki Türkiye'de mal ve hizmetlerin fiyatı enflasyon oranında artarken doların değeri sabit kalmıştır. Örnek üzerinden ifade etmek gerekirse, dolar da 105 lira olması gerekirken 100

lira olarak kaldı. Ve Türk lirası dolar karşısında giderek değer kazandı. Uluslararası fiyatlar dolarla belirlendiği için, bu durum yurtdışına satışlarda Türkiye'deki ürünlerin daha pahalı, dışardan gelen ürünlerin daha ucuz olmasını beraberinde getirdi. Diğer bir ifadeyle, söz konusu gelişmeler ihracatı zorlaştırıp ithalatı kolaylaştırmıştır. Türk parasının dolar karşısında sürekli değer kazanmasının **birinci** sonucu budur. **İkinci** evrede ortaya çıkan sonuç, Türkiye'de ihracata yönelik üretim yapan sanayi kesiminde giderek azalan kar marjları sebebiyle üretim araçlarının ederinin düşmesidir. Teknolojik yatırım yapmamak, yeni üretim yöntemlerine yönelmemek giderek sahip olunan üretim araçlarının fiyatlarının azalmasını beraberinde getirdi. **Üçüncü** evredeki sonuç ise, mülkiyetin değişmesidir. Bu, söz konusu gelişmelerin doğal bir sonucu olarak ülkede üretim yapan yerli sanayilerin hızla yabancı sermaye tarafından işgal edilmesi ve bu yerli sanayi tesislerinin çoğunluğunun arsa fiyatına ele geçirilmesi, yağmalanması sürecidir.

SORU: Bunun emperyalizmin tercih ettiği bir süreç olduğu biliniyor. Ne var ki devletin etkili ve yetkili kesimleri de bunu biliyor. Buna göre, mesele cehaletle veya kişisel kötü niyetle açıklanamayacaksa, hangi zorunluluklar zincirleme olarak bu sonucu doğuruyor?

YANIT: Genelde bunlar bağimli ekonominin sonuçlarıdır. Diğer bir ifadeyle sisteme ilişkin bir sorundur. **Devlet, en temel harcamalarını gerçekleştirebilmek için bile mutlaka sıcak paraya ihtiyaç duyuyor. Örneğin her ayın 15'inde ödenecek maaşlar için ayın 7-8'inde ihale vardır.** Devlet tahvil satarak o gün piyasadan para toplar, 12-13'ünde bu parayı bankalara devreder, bankalar da 15'ine kadar faizini kullanıp 15'inde ödeme yapar. Kısacası devlet, kendi memurunun maaşını bile %17-ler düzeyinde borçlanarak ödüyor. Bu ve benzeri nedenlerle oluşan sıcak para ihtiyacına bağlı olarak her gün borsaya 12 milyar dolar girişi

oluyor ve bu Türk parasına çevriliyorsa, merkez bankası bunun karşılığında para basmadığı sürece, dolar bolluğu nedeniyle doların değeri düşecek buna karşılık aranan para konumundaki Türk lirasının değeri yükselecektir.

Emperyalist sermaye tarafından doların bilinçli olarak düşük tutulması, mülkiyet değişimi ve yağmalama konusunda da bu kesimlerin işini kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de yatırım araçları genel olarak piyasada düşmüş haldedir. Artık makineler hurda fiyatına satılıyor, el değiştiriyor. Bunların bir kısmı uzun süredir teknolojik yenilikler yapılmadığı için gerçekten hurdaya dönüşmüştür. Ama bu tek neden değildir. Aksine sağlıklı konumdaki işletmeler de el değiştirmektedir; burada amaç, üretimden çok pazarın ele geçirilmesidir. Maliye bakanının özelleştirmeleri meşru göstermek için yaptığı "fabrikayı satın alanlar yanında götürülecek halleri yok fabrika yerinde duruyor." biçimindeki savunması gerçekliği yansıtmıyor. Yabancı sermayenin gerçekte aldığı fabrikanın makinesinden veya üreteceği üründen çok **pazardaki payına ihtiyacı vardır.** Çünkü zaten dünyanın başka yerlerindeki fabrikalarda söz konusu ürünü daha ucuza üretebiliyor. Fabrikayı satın almakla artık o üretimi kendisi yapmakta, dışardan daha ucuza getirmekte ve o ürünün pazardaki payına tümüyle egemen olmaktır.

Uluslararası tekelleri Türkiye'deki işçi ücretleri de rahatsız ediyor. Bu koşullarda, aylık işçi ücretlerinin 40-50 dolar olduğu ihracat ekonomileri ile rekabet edebilmek mümkün değil. İşçi ücretlerinin maliyetini 30-40 dolara; Çin, Hindistan, Endonezya gibi ülkelerin düzeyine çekmek istiyorlar. IMF üzerinden Türkiye'ye asgari ücretin düşürülmesi yönünde yapılan baskının sebebi budur.

SORU: Özellikle AKP üzerinden yürütülen bir propaganda var. Mesela Petkim'in satışında da dillendirildi. İşletmenin yenilenerek kapasitesinin dolayısıyla da istihdam olanaklarının güçleneceği

Vitrindeki ürünü bir kişinin alabilmesi için önce o miktarda paraya sahip olması gerekiyor. Yani bir işçi, ürünün üretiminde bulunup ücret aldığı takdirde satın almak için belirli bir paraya sahip oluyor. Aksi takdirde ürün vitrine konmuş olsa da onu alacak para olmadığı için o ürün satılamamakta ve çevrimin bu halkası eksik kalmaktadır. Ürün Çin, Japonya, vb ülkelerde çok ucuza maledilmiş olabilir. Ancak satılmadığı için ekonomide daralmaya yol açar, eksik tüketim krizi yaşanır. Yatırım olmadığı için işsizlik artar. İşsizliğin olduğu yerde devlet bunu ücretleri düşürmek için bir fırsat olarak görür. Karları arttırmak için vergileri azaltırken, gelirinin düşmesini gerekçe ederek sosyal harcamaları kısar. Buna bir de silahlanma ve savaş gibi ekstra harcamalar eklendiğinde ekonomi daha da daralır. Amerikan ekonomisinin bugün yaşamakta olduğu sarsıntıda hiç de üretken olmayan askeri harcamaların, savaş harcamalarının oldukça büyük payı vardır. Amerikan ticareti yılda yaklaşık 700800 milyar dolar civarında açık veriyor, bir o kadar para da askeri operasyonlar için yurtdışına aktarılıyor. Dolayısıyla amerikan ekonomisindeki sarsıntının kaynağında globalleşme var ise de bir diğer etkili neden askeri harcamalardır.

iddia ediliyor ve bu iddiaya bağlı olarak, mülkiyet değişimine karşı çıkmanın anlamsız olduğu vurgulanıyor. Gerçekten Petkim, vb. işletmelerde bir yenilenme ve istihdam artışı söz konusu mu?

YANIT: Bu, özelleştirmeleri meşru göstermek için başvuru alan ama gerçekliği yansıtmayan bir değerlendirmedir. Örneğin Pektim'in, pazara yakın bölgede yaklaşık 2,5 milyon ton depolama kapasitesinin olması sebebiyle satın alındığını Kazak firması açıkça söylemiştir. Firmanın rafinaj, vb. açıdan zaten yeterli imkanları var. Bu nedenle, benzer örneklerde olduğu gibi üretimin durması ve işletme çöplüğüne bir yenisinin eklenmesi beklenmelidir.

Bu tür sanayi kollarında gelişme, günün teknolojisini takip et-

meye bağlıdır. Sürekli yenilenerek daha ucuz ve daha kaliteli üretime geçilemediği sürece ayakta kalmak zordur. Örneğin İzmit Tüpraş'ta yan yana 6 tane rafineri var. Her yıl kulelerin bir tanesi bütünüyle sökülüp teknolojik gelişmelere göre yenileniyor. Bu sırayla devam ettiği için Tüpraş'ta sürekli bir inşaat hali vardır. Amerikan ekonomisinin girmiş olduğu bunalımın nedenlerinden biri de bu alandaki teknolojik yenilenme sorunudur. Rafineri geliştirilemediği için kapasitesi giderek düşüyor. Yenileme yapılmadığı takdirde bir süre sonra Amerika, işlenmiş petrol alımı konusunda dünyanın en büyük müşterisi haline gelecektir. Bu, petrolün varlığını 100 dolara kadar yükseltecek bir olasılıktır.

YA BARBARLIK YA SOSYALİZM

ÇEVRESEL FAKTÖRLER TEKELLEŞMEYE HİZMET ETTİĞİ ORANDA EMPERYALİSTLERİN GÜNDEMİNE GİRMİŞTİR

Çevre denince, yeryüzünde yaşayan bütün canlı varlıklar ile onların yaşadığı ortam akla gelir. Doğada uzun süreli iniş-çıkışlar sonucunda bir denge oluşmuştur. Canlı ve cansız bütün varlıklar arasında bir denge hali mevcuttur. Bu denge ancak çok uzun süreçlerin sonunda içsel veya dışsal etkenlerle (meteorlar, vb) değişebilir. Değişik tarihsel dönemlerde yaşanan buzul çağları bunlara örnek gösterilebilir. Genellikle periyodik olan bu örneğin dışında, insanın yeryüzünde görünmeye başladığı 3 milyon yıl öncesinden günümüze kadar doğada iniş çıkışlar çeşitli biçimlerde devam etmiş ama konumuzun ekseninde yer alan iklim, vb. konularda nitelik değişimi sayılabilecek oranda önemli farklılıklar gözlenmemiştir. Ama çok önemli değişimlerin olmaması, insanların günlük yaşam grafiğini altüst eden doğal afet vb. gelişmelerin olmadığı anlamına gelmiyor. Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşamı felç eden kasırgalar, seller, vb. olabiliyor. Bu tür gelişmelerle küresel ısınma, iklim değişimi, vb. olgular karıştırılmamalıdır.

17-18. yüzyıla, yani kapitalizmin ortaya çıkışına kadar insanlar doğada, doğanın bir parçası olarak ihtiyacı kadar tüketerek, yaşamına yetecek kadar enerji kullanarak hayatta kalabilmeyi başarmış; doğaya diğer canlıların müdahalesinden

çok daha fazla müdahalesi olmamıştır. Belki ateşin bulunmasıyla birlikte CO2 emisyonu artmış ancak atmosferde köklü bir değişiklik yaratabilecek bir noktaya gelmemiştir. Çünkü o dönemde insanlar ateşi sadece zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için bir aracı olarak kullanmış ve salınan karbondioksit oranı doğal yollardan -çürüme gibi- salınan karbondioksitin yanında çok az bir miktarı oluşturmuştur.

Doğada genellikle bir kuraldan bahsedilir; bu, mikro düzeyde başlayıp makro düzeye kadar, evren boyu devam eden bir genel kuraldır: **minimum enerji düzeyi ve maksimum düzensizlik**. İnsanların enerji harcaması da yakın zamana kadar hemen hemen aynı düzeyde kalmış; ama kapitalizmin ortaya çıkışı ile birlikte tüketim, zorunlu ihtiyaçları karşılamak için bir meta, ticari bir faaliyet haline gelmiştir. Artık insanlar kendi yaşamlarını sürdürebilmek için zorunlu olan şeyleri tüketmek yerine, kendilerine sunulan, tüketilmesi için önerilen şeylerden gücü oranında satın alarak tüketme eğilimine girmiş; dolayısıyla kapitalizmle birlikte insanın, tüketim hızı artmıştır.

Milyonlarca yıldır insan doğaya büyük boyutta zarar vermezken, yani diğer canlılar kadar doğanın bir parçasıyken, kapitalizmin ortaya çıkışıyla birlikte tüketim; aşırı

karın, aşırı merkezileşmenin bir aracı haline gelmiş, insanlar kendi ihtiyacı kadar tüketmek yerine, onun ötesinde aşırı bir tüketime yöneltilmiştir.

Bu, kapitalizmin yasasıdır; piyasaya bol miktarda ürün sürülür, insanlar da imkânlarına göre satın alırlar. Ve ihtiyaçlar giderek şekillenir, çeşitlenir ve artar. O aşamaya dek doğada çok önemli bir değişim gözlenmezken, o aşamadan sonra doğadaki bazı kaynaklar tükenmeye başlar. Bu nedenle, bazı ürünler, doğadaki kolay elde edilebilen bazı kaynaklar insanların saldırmasıyla çok çabuk tükenmiştir. Örneğin insanlar doğada ilk olarak en sevdikleri ürün olan altını bitirmiştir. İnsanlar altını önceleri sadece takı, süs eşyası olarak kullanırken bir süre sonra alışverişte değişim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. O dönemde altının değişim aracı olabilmesinin nedeni, kalıcı özellikleri ve bol miktarda bulunabilmesiydi. Kayaların aşınmasından ortaya çıkan altın, dere yataklarında kumlar arasında yaygınlıkla bulunmaktaydı. Ve insanlar bu altın yataklarına saldırmış, bu şekilde kolay elde edilebilecek altınları bitirmişti. Hatta Avrupalılar Amerika'ya taşındıkları zaman, oralarda altına hücum dönemi başlamış; Kızılderililerin altını değişim aracı olarak görmeyip sadece bir takı olarak kullanmaları nede-

niyle, tükenmemiş olan altın yatakları saldırıya uğramıştır. Sonuçta oradaki sekonder yatak dediğimiz, kolay elde edilen altınlar bitmiştir. Bugün artık 1 gr. altın elde etmek için tonlarca kayayı öğütüp ayrıştırmak gerekiyor. Dolayısıyla artık altın elde etmek hem zor hem de doğaya, çevreye, insana zarar veren bir işlemdir.

İnsanların hızla tüketime başlamalarıyla birlikte önce kömür ve giderek petrol tüketimi artmıştır. Buna bağlı olarak doğada CO2 emisyonu artsa da doğada küresel düzeyde değişimler çok yavaş gerçekleştiği için bu boyutta bir değişim gözlenmemiştir. Örneğin bundan 40-50 yıl öncesinde, CO2'nin atmosferde artamayacağı bunun ormanlar tarafından yok edileceği veya benzer şekilde atmosferde artan CO2'nin okyanuslarda çözüleceği, dolayısıyla atmosferdeki CO2 miktarının belirli bir dengede kalacağı iddia ediliyordu. Gerçekten de dünyadaki bitki yoğunluğu, özellikle de okyanuslardaki sular, CO2'yi emerek kapitalizmin atmosferdeki CO2 etkisini **geciktirmiş** ve sanki ne kadar enerji harcanırsa harcansın bunun çevresel bir zarar vermeyeceği düşüncesi oluşmuştur. Hatta tek enerji kaynağı olan ısı enerjisinden sonra elektrik enerjisinin, jeneratörün keşfedilmesi, yıllar önce yapılmış olan akarsulardan, rüzgârdan, denizdeki dalgalardan, vb. elektrik elde etme deneylerinin yaşamda somutlanması, **yenilenebilir kaynaklardan enerji elde edilmesi olanaklarını genişletmiştir**. Ne var ki bu durum, kapitalizmin gelişimine özgü başka bir olguyla, **tekelleşmeyle** beraber yaşanmıştır.

Üretimin, kapitalizmin temel olgularından biri olması kapitalistleri öncelikle enerji kaynakları üzerinde hâkim olmaya yöneltmiş, bu nedenle de ilk **tekelleşme** kömür ve petrol sektöründe ortaya çıkmıştır. Ekonomi üzerinde hakim oldukları oranda başka enerji kaynaklarının bir biçimde gelişimini engelleyen ve kömüre yönelmeyi sağlayan tekeller, daha sonra da önceleri ilaç olarak kullanılan petrolün yakıt olarak da kullanılabileceğinin ortaya çıkmasıyla beraber, özellikle 19.

yüzyılın ikinci yarısında, bu enerji kaynağına ilgiyi arttırmış, kapitalizmin gelişim düzeyine de bağlı olarak hızla petrol tekelleri ortaya çıkmıştır. Bir taraftan kömür ve petrol kaynaklarının olduğu alanlar paylaşılırken diğer taraftan önce buhar makinesinin sonra da içten patlamalı motorun bulunmasıyla birlikte, kapitalizmin ağırlıklı üretimini otomotiv, ulaşım ve bunlarla doğrudan ilintili olan demir-çelik oluşturmuştur.

Sonuçta 20. yüzyılın başına gelindiği zaman dünyada petrol, kömür, otomotiv, demir çelik tekelleri pazara hâkim olmuş ve bunlar, doğada var olan diğer alternatif enerji kaynaklarının ön plana çıkmasını bir biçimde engellemiştir.

O süreçte kapitalizmin yaratabileceği ikincil sonuçlar pek ön görülemediği için, örneğin 20. yüzyılın başlarında o tüketim hızıyla ilk bitecek doğal kaynağın fosfor olduğu düşünülüyordu. Doğadaki fosfor kaynaklarının belli alanlarda yayılmış olması, çok yaygın olmaması ve çok fazla kullanılması nedeniyle dünyada bu hızla en fazla 100 yıl sonra fosforun biteceği varsayılıyordu. Henüz CO2 emisyonunun farkına varılmamış, en azından sayısal anlamda belirgin bir artış gözlenmemişti. Ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kapitalizmin dünya genelinde hızla yaygınlaşması ve gelişmiş kapitalist ülkelerdeki enerji tüketiminin olağanüstü düzeylere çıkmış olması nedeniyle atmosferdeki CO2 konsantrasyonunu artmaya başladı. Bugün verili sıcaklıkta okyanuslardaki suyun CO2'yi tutma kapasitesinin sonuna gelindiği düşüncesi buna bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Doyma noktasına geldiğinde okyanusların atmosferden aldığı CO2 miktarı ile atmosfere verdiği CO2 dengeye girer. Bu denge kurulduğu anda okyanusların CO2'yi tutma kapasitesi ortadan kalkar. Ancak bugün hala okyanusların CO2'yi tutma kapasitesinin sonuna gelindiğine dair kesin veriler yok. Benzer şekilde, dünyada belirgin bir ısı artışından da söz edemeyiz.

Eğer ölçütümüz yaz aylarının sıcak ve kurak geçmesi biçimin-

de olmayacak ve bilimsel verilere dayanacaksa, bugün küresel ısınmanın varlığından söz etmek için henüz erken olduğunu düşünüyoruz. Tabii bu ne küresel ısınma tehdidini ne de bugünden önlem alınması gerekliliğini ortadan kaldırmıyor. Önemli olan, olguyu doğru kavramaktır. Aksi takdirde tekellerin son dönemlerde ortaya çıkan çevre seviciliğinin nedenlerini veya **Kyoto Protokolü'nün** arka planını göremeyiz.

Kyoto Protokolü'nde amaç, *“atmosferdeki sera gazı yoğunluğunun, iklime tehlikeli etki yapmayacak seviyelerde dengede kalmasını sağlamak”* olarak belirtilmiştir. Anlaşma Aralık 1997'de Japonya'nın Kyoto şehrinde görüşülmüş, 16 Mart 1998'de imzaya açılmış ve 15 Mart 1999'da son halini almıştır. Rusya'nın 18 Kasım 2004'te katılımıyla 90 gün sonra 16 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Aralık 2006 tarihinde toplam 169 ülke ve devlete bağlı örgütler anlaşmaya imza atmışlardır.

İlk bakışta olumlu çağrışımlar yapsa da protokol ve gelişim süreci egemen yönlendirmenin etkisi dışına çıkılarak incelendiğinde çok farklı sonuçlarla karşılaşılabilir. Bu noktada *“Çevresel sorunların bugün bu kadar yaygın şekilde ortaya çıkmış olmasının, güncelleşmesinin nedeni nedir?”* sorusuna cevap aramak, gelişmelerin arka planını görmeye yardımcı olacaktır.

ÇEVRESEL FAKTÖRLER TEKELLEŞMEYE HİZMET ETTİĞİ ORANDA EMPERYALİSTLERİN GÜNDEMİNE GİRMİŞTİR

Dünyadaki toplam karbon-dioksit emisyonunun dörtte birinin müsebbibi olan Amerika'nın imza atmadığı Kyoto Protokolü'nün görünür amaç ve yaptırımlarının yanında özellikle tekelleşmeye hizmet eden boyutu üzerinde durmak, amacın dünyayı kurtarmak değil, emperyalist tekellerin tekel konumlarını güçlendirmek olduğunu ortaya koyacaktır.

Yaklaşık 300 milyon nüfusuyla Amerika, dünyadaki enerjinin tamamının %25'ini tüketiyor. Ben-

Yaklaşık 300 milyon nüfusuyla Amerika, dünyadaki enerjinin tamamının %25'ini tüketiyor. Benzer şekilde Avrupa dahil gelişmiş kapitalist ülkelerde enerji tüketimi Amerika düzeyinde olmasa bile oldukça ileri düzeydedir. Amerika'nın kabul etmediği KYOTO protokolü, bu tüketim oranları içinde Amerika'ya 2008'den itibaren 5 yıl içerisinde CO2 emisyonunu %5 düşürmesini öneriyor. Aynı protokol, kişi başına enerji tüketimi itibariyle Amerika'nın yirmide biri kadar enerji kullanan Çin'in bugün tehdit oluşturmaya da CO2 emisyonunu 10 yıl içerisinde 3 kattan fazla arttırmamasını istiyor. Bu, Amerika'nın çok çok gerisinde kalan ve Çin için bir anlamda temel ihtiyaçları karşılamadaki modernleşmenin, hayat standardının sınırlanması anlamına gelen bir uygulamadır. Zaten enerji kullanımını yeterince arttırmış olan ABD için önerilen %5'lik azaltma kimi alanlarda alternatif enerji kaynaklarına yönelerek kolaylıkla sağlanabilir. Kaldı ki ABD bunu bile kabul etmemiş durumdadır.

zer şekilde Avrupa dahil gelişmiş kapitalist ülkelerde enerji tüketimi Amerika düzeyinde olmasa bile oldukça ileri düzeydedir. Amerika'nın kabul etmediği KYOTO protokolü, bu tüketim oranları içinde Amerika'ya 2008'den itibaren 5 yıl içerisinde CO2 emisyonunu %5 düşürmesini öneriyor. Aynı protokol, kişi başına enerji tüketimi itibariyle Amerika'nın yirmide biri kadar enerji kullanan Çin'in bugün tehdit oluşturmaya da CO2 emisyonunu 10 yıl içerisinde 3 kattan fazla arttırmamasını istiyor. Bu, Amerika'nın çok çok gerisinde kalan ve Çin için bir anlamda temel ihtiyaçları karşılamadaki modernleşmenin, hayat standardının sınırlanması anlamına gelen bir uygulamadır. Zaten enerji kullanımını yeterince arttırmış olan ABD için önerilen %5'lik azaltma kimi alanlarda alternatif enerji kaynaklarına yönelerek kolaylıkla sağlanabilir. Kaldı ki ABD bunu bile kabul etmemiş durumdadır.

Kısacası, KYOTO protokolü, az gelişmiş ya da gelişmekte

olan ülkelerin önünün kesilmesinin, emperyalist ülkelerin yaşama standartlarının ve tekellerin geleceğinin garanti altına alınmasının araçlarından bir tanesidir. Diğer bir ifadeyle protokol, emperyalist tekellerin kendilerine alternatif bir gücün oluşumunu önleme atraksiyonlarından biridir. Dolayısıyla, kar hırsının olmadığı, üretimin toplumsal ihtiyaçlara göre düzenlendiği bir sistem olmadan yani kapitalizm koşullarında çevre sorunlarına çözüm beklenmemelidir.

Kapitalizm için her koşulda kar önceliklidir. Çevresel faktörler, sağlık sorunları ikincil hatta üçüncül önemdedir. Bu Çin'de de Amerika'da da böyledir. Bir çevresel faktörü ancak politik olarak işlerine yarırıyorsa, gündeme getirirler. İngiltere'de 35 kişinin ölümüne yol açan nükleer kaza ve yangın, kamuoyuna duyurulmaz, içme sularına karıştığı haberi hiç verilmez, ama Çernobil bir sistemi yıkmaya katkısı oranında öne çıkarılır. Bu bağlamda kapitalizmden hiçbir zaman evrensel bir

dünya çıkarı, insanlık çıkarı beklenmemelidir.

Avrupa'da kapitalizmin gelişimi sırasında doğa tahrip edilmiş, ormanlar yakılmış, çevre zehirlenmiş, asit yağmurları Balkanlar'daki ve Marmara'daki ormanları büyük oranda yok etmiştir. Almanya, Fransa, İngiltere gibi ülkelerde aşırı kömür tüketimi, kuzey batıdan esen rüzgarların etkisiyle meşhur Uludağ ormanları dahil pek çok ormanı yok ederken, bu çevre felaketi kapitalizm için bir sorun olarak görülmemiştir. Çünkü orada çevreyi kirleten de bundan kar sağlayan da egemen sınıflardı. Bu nedenle 1965-70'lere kadar dünyada çevrecilik oluşmadı. Avrupa'daki ormanlara bakıldığı zaman ağaçların sıra halinde dizili olduğu görülür. Adeta yanlıs dikilmiş tek bir ağaç yoktur. Çünkü Avrupa'daki ormanların büyük bir kısmı sunidir. Gerçekte bunlara orman da denemez; yakılan ormanların yeri ağaçlandırılmıştır. İşte kapitalizm budur. Avrupa'da da, Amerika'da da böyledir; altın bulma gerekçesiyle Alaska ve Colorado vadisini yok eder; sonra da gün gelir çıkarı gereği çevre sevici görünür.

CO2 EMİSYONU KAPİTALİZMİN DOĞAYA VERMİŞ OLDUĞU ZARARLARDAN SADECE BİRİDİR

Küresel ısınma, egemen çevrelerin yönlendirmelerine bırakılmadan araştırılması gereken bir sorundur. Ciddiyeti de yakın veya uzak bir tehdit oluşturup oluşturmadığı da bilimsel ölçülerle ele alınmalı ve sonuçlar insanlıkla paylaşılmalıdır. Bugün sorunun hem bilimsel boyutu hem de istismar edilmiş biçimi iç içe geçerek insanlara yansıdığı için adeta sapla saman birbirine karışmış durumdadır.

Gelinen aşamada, kapitalizmin olumsuz etkileri yani, doğadaki kaynakların kar hırsıyla aşırı şekilde kullanılmasının ve kontrolsüzlüğün sonuçları en kötü bir biçimde CO2 emisyonu ile görülüyor. Ama CO2 emisyonu, kapitalizmin doğaya vermiş olduğu zararlardan sadece biridir. Bunun dışında çevresel pek çok faktör var. Örneğin kanser gibi bir-

çok hastalığın bu kadar yaygınlaşmış olmasının en büyük nedeni çevresel sorunlardır. Su kirlenmesi, atıkların doğaya kontrolsüz bir şekilde atılmış olması, okyanus diplerinin bile atıklarla dolu olması, bu çevresel faktörlerin başlangıcıdır. Ama, ilk belirtileri veren CO2 oldu.

Bir süredir gözlenen onda bir düzeyindeki sıcaklık artışını küresel ısınma olarak tanımlamak için henüz erken ama, gerçekten de örneğin 1 dereceyi **bulacak şekilde bir ısınma ortaya çıktığında** bu kez olayı tetikleyecek başka gelişmeler yaşanacaktır. **Kömürün, petrolün yakılmasıyla ortaya çıkan CO2'den çok daha fazlasını, yıllarca absorbe etmiş olan okyanuslar, ısınma sebebiyle bu karbon dioksiti atmosfere verecektir.** Çünkü su ısındıkça CO2'nin çözünme kapasitesi azalır. Örneğin, gazoz soğukken daha fazla CO2 içerir ama ısındığı zaman CO2 uçar. **Buna göre ısınma durumunda okyanuslar tüm yakıtlardan ortaya çıkan CO2'nin çok daha fazlasını atmosfere vermeye başlayacaktır.** Tabii burada kastettiğimiz ısınma, yazın gözlenen rutin ısınma değildir. Küresel anlamda okyanuslardaki ortalama suyun sıcaklığının yarım derece civarında bile artmış olması çok önemli bir emisyonla yol açar, çünkü artık okyanuslar doymuş halde olacaktır.

İşte atmosferde tehlikeli sınıra geldiği söylenen söz konusu değişimin nedeni insanın ihtiyaçlarının karşılanması veya nüfustaki artış değildir. İnsanlar isterse doğayı bitki cenneti haline getirebilir. Bütün ihtiyaçlarını bitkilerden karşılayabilir ve atmosfere salınan CO2'i oksijene dönüştürebilir. Ama tarım üretimi konusunda küçük ölçekli işletmelerde tekel sağlamak güçtür. Aynı şekilde hidroelektriğin yaygınlaştırılması konusunda, rüzgar enerjisinin kullanımında da tekel sağlanamaz. Yeri geldiğinde bir dededen bile enerji sağlanabilecek şekilde santral kurulabilir. Basit bir pervaneye jeneratör bağlayıp elektrik enerjisi üretilebilir. Benzer şekilde, fotoelektrik (ışıkla elektrik elde etme olayı) 100 yıldır biliniyor. Bu konuda gelişmiş olağanüstü tek-

nolojiler var. Güneş ışığından elektrik enerjisi elde etme teknolojisi hızla artarak yaygınlaşıyor. Ama, nedense bunun yaygın bir şekilde kullanılması hiçbir şekilde teşvik edilmiyor. Hatta bazı ileri teknolojilerin kullanımının yaygınlaşmasının önü özel gayretlerle kesilebiliyor. Örneğin **BP'nin, Shell'in enerji paneli departmanı var.** Fotoelektriğin ileri teknolojiyle, yüksek verimle ve ucuz yöntemlerle elde edilmesini önlemek üzere teknoloji satın alınıyor ve kullanılmaz halde atıl biçimde bekletiliyor.

Görüldüğü gibi **çevre sorunlarının sorumlusu insan değildir.** Bu nedenle, insanların zorunlu tüketimlerinde kısıntıya giderek sorunu önleme şansları yoktur. Doğaya, çevredeki ormanlara, tarım alanlarına verilmiş olan zararlar ortadan kaldırılabiliyorsa, dünya 10 milyardan fazla insanı besleyebilecek kapasite ve olanaklara sahiptir. Dolayısıyla, sorun nüfus artışı da değildir. **Suçlu olan, doğayı aşırı tüketim ve kar hırsıyla kirlenen kapitalizmdir.** Ve kapitalizm var olduğu sürece ne KYOTO protokolü ne benzer sözleşmeler çözüm olmayacaktır.

KARBON EMİSYONU NEDİR; KARBON EMİSYONU ARTINCA NE OLUR; ISINMA NEDEN OLUŞUR?

Bildiğimiz yakıtların tümü, yandığı zaman atmosfere CO2 gazı verir. Akaryakıtlarda CO2 ile bir-

likte açığa su buharı da çıkar. Doğalgazda CO2 oranı çok az, su buharı oranı ise fazladır. Enerji kaynakları açısından bakıldığında çevreye en çok zarar veren, yani CO2 emisyonu en yüksek olan yakıt kömürdür. Petrol, kömüre göre daha iyidir; doğalgaz ise, CO2 emisyonu en az olan enerji kaynağıdır.

CO2, sera etkisi yapan 6 gazdan (metan, nitrous oksit, sülfür heksaflorid, HFC'ler ve PFC'ler) biridir. Atmosferdeki miktarının artması oranında küresel ısınma olasılığını arttıran bir dizi gelişmeye sebep olmaktadır. Bilindiği gibi güneşten gelen ışıkların pek çoğu, görülebilir ışıklardır. Ayrıca çok yüksek enerjilere sahip, **mor ötesinde görünmeyen ışıklar vardır. Güneş ışınları içerisinde kırmızı ötesi ışınlar ısı yayar. Bu nedenle Atmosferi kalın olmayan örneğin Merkür, Venüs gibi gezegenlerin yüzeyi 200-300 dereceye kadar ısınıyor.** Dünya'da ise, atmosferdeki CO2 kırmızı ötesi ışınları emdiği için bu boyutta ısınma olmaz. **Gördüğümüz beyaz ışık ve ultraviyole ışın dahil güneşten gelen tüm ışınlar atmosferden geçip yere çarptığında cisimlerde bir ısınma oluşur.** Isınan cisimler bu defa, çıplak gözle görülmeyen kırmızı ötesi ışın yayar. Örneğin ısınan bir ütüye kırmızı ötesi bir gözlükle bakıldığı zaman akkor halinde ışık yaydığı görülür. **İşte ısınan cisimlerden yayılan bu ışın atmosferdeki CO2**

Bugün küresel iklim değişikliğine karşı mücadeleye için geç bile kalınmış olabilir. Ne var ki bunlar birer varsayımdır ve içinde emperyalistlerin olduğu yönlendirilmiş kararlar veya mücadele hedefleri, genellikle sorunun çözümünü değil istismarını amaçladığı için mümkünse küresel ısınma verileri dahil, her konu egemen yönlendirmelerin etkisinde kalınmadan değerlendirilmelidir.

Küresel ısınmanın, günlük hava raporlarındaki değişimlerle veya su kesintileriyle ilişkilendirilerek hemen her insanın kişisel gözlem alanına girmiş olması, bilimsel yaklaşımdan uzaklaştırdığı için yanılma ve yönlendirme olasılığını arttırmaktadır.

sebebiyle uzaya geri dönemeyip hapsolmakta ve sera etkisi bu şekilde oluşmaktadır. CO2 olmadığı dönemlerde güneşten gelen enerji ile dünyadan dışarı çıkan enerji arasında bir denge vardı.

Belirli bir ısınma sonrasında varsayılan değişimlerden biri de atmosferdeki metan gazının hızla artmasıdır. Metan, bitkiler dahil canlıların çürüme sürecinde açığa çıkan gazlardan biridir. Bakteriler aracılığıyla organik maddeler parçalandığında bir miktar da metan gazı çıkar. Buzulların, metrelerce donmuş toprakların olduğu yerlerde donma sebebiyle bakteri yaşamıyor. Ancak ısınma durumunda milyonlarca yıl öncesinde orada hapsolmuş olan organik maddeler çözülecek ve yukarıdaki okyanus örneğinde olduğu gibi bu kez de atmosfere metan gazı karışacaktır. Bu zincirleme etkiler gösteriyor ki ısınma başladı mı durdurulması da olanaksız hale gelecektir. Kapitalist işleyiş devam ettiği sürece bu gerçekler bir biçimde gizleniyor. Bugün küresel iklim değişikliğine karşı mücadele için geç bile kalınmış olabilir. Ne var ki bunlar birer varsayımdır ve içinde emperyalistlerin olduğu yönlendirilmiş kararlar veya mücadele hedefleri, genellikle sorunun çözümünü değil istismarını amaçladığı için mümkünse küresel ısınma verileri dahil, her konu ege-men yönlendirmelerin etkisinde kalınmadan değerlendirilmelidir.

Küresel ısınmanın, günlük hava raporlarındaki değişimlerle veya su kesintileriyle ilişkilendirilerek hemen her insanın kişisel gözlem alanına girmiş olması, bilimsel yaklaşımdan uzaklaştırdığı için yanıltma ve yönlendirme olasılığını arttırmaktadır.

Dünya ölçeğinde bir yıllık sıcaklığı gösteren grafikte aşırı sıcaklar gibi aşırı soğuklar da görüle-

bilir. Bu konuda alınan ortalamaların her yıl birbirinin aynısı olmaması; %1, %0.3 gibi değişimler göstermesi doğaldır. Hatta sıcaklıkta artış gibi azalma da olabiliyor. Örneğin yanardağların patladığı dönemlerde oluşan toz bu sefer ışınların dünyaya gelişini önüyor. Böylece küresel ısınma değil, küresel bir soğuma baş gösteriyor. Bu nedenle küresel ısınmadan söz edebilmek için güneş ile dünya arasındaki ısı alışverişi ve değişim periyotları doğru okunmalıdır.

Dünya için temel enerji kaynağı olan güneşte de değişimler olmaktadır. Bu değişimler tek düze değildir. Örneğin basitçe bakıldığında güneşin dünyaya hep aynı oranda enerji gönderdiği sanılır. Gerçekte ise salınan enerji miktarı da periyotları da sabit değildir. Güneşte genellikle 8-11 yıllık aralıklarla enerji salınımında sinüs eğrisine benzer bir dalgalanma oluşur. Radyo dalgaları, telsiz haberleşmeleri etkilendir, güneş fırtınaları meydana gelir. Bu dalgalanmalar ister istemez yeryüzündeki sıcaklık değişimlerine etkide bulunur; 8-11 yıllık aralarla bazı iniş-çıkışlara yol açar. Bu süreçte gözlenen dünyadaki sıcaklık ortalamasındaki değişimler süreklilik arz etmediği için küresel bir ısınma değildir.

Dünyadaki sıcaklıklar yaklaşık 300-400 yıldır düzenli olarak ölçülüyor. Dünyanın bir bölgesinde, hatta tüm dünyada küresel düzeyde dahi olsa bazı dalgalanmaların olması doğal karşılanmalıdır; ancak, eğer ortalamada sürekli bir artış gözleniyorsa, yani o iniş çıkışlarla birlikte belli bir tarihsel periyotta (20-30 yıl gibi) salınımların orta noktası dahil, bir yükseliş trendine giriyorsa, küresel bir ısınmadan söz edilebilir.

Geçmişte bugünkünden çok daha sıcak ve kurak dönemler

Geçmişte bugünkünden çok daha sıcak ve kurak dönemler yaşandığı gibi daha soğuk dönemler de olmuştur. Öyleyse bugün karşılaşılan sıcaklık değişiminin gerçek anlamıyla küresel ısınma belirtisi olduğunu söylemek için henüz elimizde yeterli kanıt/veri yoktur.

yaşandığı gibi daha soğuk dönemler de olmuştur. Öyleyse bugün karşılaşılan sıcaklık değişiminin gerçek anlamıyla küresel ısınma belirtisi olduğunu söylemek için henüz elimizde yeterli kanıt/veri yoktur. Yukarıda küresel ısınmanın geri dönülemez aşamasından söz ettik. O noktadan sonra okyanuslar CO2 verecek, metan gazı salınımı artacak ve geri dönüş olanaksız hale gelecektir. İşte bugün bu olasılığın ne denli yakın olduğu veya mevcut trend devam ettiğinde kaç yıl sonra o noktaya gelineceği tümüyle belirsizdir. Ne var ki kapitalizmin kömür, petrol gibi enerji kaynaklarına dayalı aşırı üretimi ve bu paralelde teşvik edilen tüketimi devam ettiği sürece o korkulan noktaya giderek yaklaşıldığı düşünülmelidir. Böyle bir tehdidin varlığı ve boyutu konusunda bilim insanları dahil hemen herkes hem fikir. Ne var ki çevresel sorunların bugün bu kadar yaygın bir şekilde ortaya çıkmış olmasının nedeni konusunda aynı şeyleri söyleyemeyiz.

ÇEVRESEL SORUNLARIN BUGÜN BU KADAR YAYGIN ŞEKİLDE ORTAYA ÇIKMIŞ OLMASININ NEDENİ NEDİR?

Dünyadaki sıcaklık değişimleri uzun yıllardır incelendiği ve buna etki yapan faktörler bilim adamları tarafından bilindiği halde, küresel ısınma olgusunun daha önce değil de bugün Kyoto Protokolü ile güncelleşmesi düşündürücüdür. Eğer tekeller birden bire çevreci olmaya karar vermediyse bu konuda akla ilk gelen neden tekelleşmedir. Örneğin pil üretimini ve pazarını ele alalım. Dünyada her şirket önemli bir teknolojik birikime sahip olmasızın pil üretip satabilir; girdisi bol, pazarı geniş bir üründür. İşte üretimi kolay olan ve elektronik cihazların yaygınlaşmasıyla pazarı giderek yaygınlaşan böyle bir üründe tekeller sağlamak gerektiğinde imdada çevresel faktörler yetişiyor. Son zamanlarda pil konusunda ' %0 cıva, %0 kadmiyum içerme' biçiminde bir standart getirildi. Pilin yapımında kullanılan çinko içerisindeki kadmiyumu ve cıvayı %0 düzeyinde ayrıştırmak çok zordur. Pili yapmak ileri teknoloji gerektirmez; a-

ma cıva ve kadmiyumu bu oranda ayrıştırmak ileri teknoloji gerektirir. İşte böyle bir standart dayatıp pil üretimini tek elde tutmanın en meşru aracı "çevreci pil" gerekçesidir. Gerçekte ise benzer maddeler sadece pilde değil, farklı üretim alanlarında da kullanılıyor. Örneğin bazı ürünleri korumak için kadmiyum, çinko kaplama kullanılıyor. Su boruları paslanmasın diye çinko ile kaplanıyor (galvaniz). İçme suyuna geçme olasılığına rağmen bu alanda çinkoya hiçbir denetim getirilmiyor; diğer bir ifadeyle galvaniz boruda kullanılacak çinkoya % 0 cıva koşulu getirilmiyor. Benzer şekilde pildeki manganiz de zararlıdır; ama o tekelleşmeye hizmet etmediği için bir koşul olarak öne çıkarılmıyor.

Emperyalist tekeller, kirleten ve bundan yarar sağlayan kendileri olduğu sürece, çevreyi gözetme ihtiyacı duymazlar. Aslında emperyalistler sosyalist ülkelerin varlığı döneminde de çevresel sorunları bir tehdit olarak algılamadı. Çünkü, o dönem için özeleştirme vermek gerekirse, sosyalistler emperyalist kapitalist sisteme en canalcı noktadan saldıracakları yerde, yani çevreye vermiş oldukları zararları öne çıkaracakları yerde, çevresel faktörleri önemli oranda dikkate almadılar. Hatta kullandıkları yöntem ve araçlar bakımından kapitalizmi bir biçimde kopya ettikleri söylenebilir. Sosyalizmin beşiği sayılan SSCB'de petrol ve kömür yataklarının fazla olması bu tercihte etkili olmuş olabilir. Ama doğada dengeyi kurabilecek yeni bir enerji politikası için önemli adımlar atılmadı. Bu konuda ortaya bir program konmadı. Ancak 1968'lerde, Sovyetler'deki solun bir eleştirisi bağlamında Avrupa'da entellektüel bir tartışma düzeyinde de olsa bu konu gündeme getirildi.

İşte dün çevre sorunlarını bir tehdit olarak algılamayan emperyalistlerin bugün böyle bir tehdidi gündemlerine almaları süreçteki yönelimleri eşliğinde değerlendirilmelidir.

Sosyalizmin sistem olarak ortadan kalkışından sonra globalleşme olarak tanımlanan süreçte emperyalist tekeller, dünya genelinde üretimi en ucuz yerlerde yapacak

şekilde yaygınlaştırmayı hedefledi. Emeğin ve hammaddelerin ucuz olduğu ülkelerde yatırımlar yoğunlaşırken hiçbir çevresel kriter göz önüne alınmadı. Ancak, bu süreçte yeni sermaye birikimleri oluştu. Mesela Kore, Filipinler, Endonezya, Çin, Hindistan, Brezilya, Arjantin gibi kapitalizmin yeni geliştiği ülkeler olarak ortaya çıktı. İşte emperyalist tekeller bu tür ülkelerde oluşan burjuvazinin ciddi bir tehdit oluşturmasını engellemenin bir aracı olarak çevresel faktörleri buldu. Sahip olunan teknolojiyle üretimi kolay ve basit olan ürünlerin üretiminin yaygınlaşmasını ve dünya pazarında karşılıklarına ucuz olarak çıkmasını önlemek için **çevresel faktörler standartlaşmanın aracı haline getirildi.** Mesela AB, Türkiye'nin zorunlu olarak koymuş olduğu 640 adet TSE kalite belgesini ortadan kaldırdı; yani rakip olarak görmediği, kalitesiz ürünlerin ülkeye girişini serbest bıraktı. Belli bir standartta olmayan sıhhi tesisat malzemelerinin bile Türkiye'de pazarlanması yasaktı. Şimdi ise, emperyalist tekellerin Çin'de üretip Türkiye'de pazarladığı ürünler her tarafı işgal etmiş durumda. Yani bir taraftan Türkiye gibi pek çok yeni sömürge ülkede, var olan standartların bile kullanımına kısıtlamalar getirilirken, sadece çevresel nedenlerle bazı ürünlerin ön plana çıkarılmış olması ancak tekelleşmeyle, tekel çıkarımının gözetilmesiyle açıklanabilir.

KÜRESEL ISINMANIN NERESİNDEYİZ?

Yukarıda da belirttiğimiz gibi emperyalist tekeller çıkarları gereği çevre konusundaki duyarlılıkları kullanabilmekte hatta bazen savaş yerine bu tür yönlendirmelerle sonuç alma yolunu tercih etmektedir. İşte hem emperyalizm kaynaklı yönlendirmelerin etkisine girmek hem de gerçekliği görmek için "küresel ısınmanın neresindeyiz?" sorusuna yanıt aramak gerekiyor.

Birkaç yıldır iklimlerin alışkanlıkların dışında bir seyir izlemesi, buzullarda erime gözlenmesi, vb. gelişmeler küresel ısınmayı gündemin önemli bir yerinde tuttu. Ne var ki mevcut trendin bir süreklilik arzedeceğine dair henüz kesin veriler

elde edilebilmiş değildir. Yukarıda geri dönülmez nokta olarak belirttiğimiz, okyanusların atmosfere CO2 vermeye başlaması biçiminde bir gelişme de henüz gözlenmemiştir. Sadece bir ısınmadan, kutuplarda erime belirtilerinden söz ediliyor. Kaldı ki bu güneş ışınlarındaki devresel değişimle de ilintili olabilir. Nitekim kimi bilim adamları bir taraftan erime gözlendiğini diğer taraftan orta kesimlerde bir kalınlaşma yaşandığını Antarktika kıtasında eriyen buzuldan daha fazla buzun üst üste yığılmasıyla kalınlaştığını söylüyor.

Öyleyse hala mevcut veriler, "küresel ısınma kesin olarak başlamıştır" demeyi gerektirecek boyutta değil. Bu konuda tekellerin duruşunu sorgulamayı gerektiren pek çok soru işareti mevcuttur.

Emperyalist tekeller eğer gerçekten böyle bir tehdit algılamış olsaydı, enerji kullanımında farklı tercihlere de yönelebilirdi. Örneğin 1KW saat enerji elde edebilecek bir güneş panelinin fiyatı bugün 400 YTL civarında. Hatta kullanımın ve talebin artması halinde, mesela bir nükleer santralin kapasitesine eşit enerji verebilecek güneş paneli doğrudan bir defada sipariş verildiğinde, dünyadaki fiyatlar birdenbire en az yarı yarıya düşer. O koşullarda, büyük bir termik santralden çok daha ucuza güneş paneli santrali elde edilebilecektir. Gerçekte karlı da olan bu alana bugün hala hiçbir tekel grubunun yatırım yapmamış olması; böyle bir tehdit algılamış olmaktan çok, tehdit sömürüsü yaparak ayrıcalıklı konumlarını sürdürmeye çalıştıklarına dair kuşkularımızı büyütmektedir.

Bundan yaklaşık iki ay kadar önce Kore'de güneş panellerinin, şu andakinin onda biri fiyatına üretilbileceğine dair bir haber yayınlandı. Eğer emperyalist tekeller ciddi anlamda bir tehdit algılamış olsalardı şu anda o patenti almak için yarış halinde olurdu. Ancak böyle bir yatırım değişikliğine ihtiyaç duyulmuyor.

Bugün dünyada kapitalist gelişmeyi belirleyen otomotiv, petrol, demir çelik tröstleridir. Dikkat edilirse, **küresel ısınmadan tehdit**

algılaması gereken kesimler de bunlardır. Onlar ise, böyle bir tehdit algılamak yerine uzun vadede bir biçimde rakip, alternatif olabileceğini düşündükleri ülkelerin gelişimini engellemenin bir aracı olarak KYOTO Protokolü, vb. sınırlamalara başvuruyor.

Mevcut tüm veriler gösteriyor ki kapitalizm kar dürtüsüyle hareket ettiği için hiçbir zaman çevresel sorunlara çözüm üretemez. Hatta bugün küresel ısınmaya karşı önerilen kişisel önlemler de bir önlem alma niyetini değil, kirlenmenin nedeninin insanın günlük aktiviteler sırasındaki özensizliği olarak gösterme gayretini ele veriyor.

“Otomobilde kursunsuz benzin kullanılması, toplu ulaşım araçlarının tercih edilmesi, yemek pişerken fırın kapağının gerekmediği sürece açılmaması, tatil günleri evinizden ayrılıyorsanız ısıtıcınızın veya radyatörünüzün vanasının kapatılması, ısıtıcının veya radyatörlerin önüne kesinlikle eşya konulmaması, pencerelerden güneş çekildiği zaman ısının kaçmasını önlemek için perdelerin kapatılması, enerji koruyucu lambaların kullanılması, bulaşık makinelerinin yarı dolu veya aşırı dolu çalıştırılmaması, daha az su harcayan makine satın alınması, odadan ayrılınca lambanın kapatılması ve daha iyi çalışması için kuru bezle temizlenmesi, duş yapmak için ortalama 5-6 dakika ile yetinilmesi, dış fırçalama için ortalama 3 dakika ile yetinilmesi ve bu esnada musluğun kapatılması” bireysel olarak yapılması gerekenler olarak sıralanıyor. Gerçekte ise, tüm bu önlemlerin dünya ölçeğinde uygulanması halinde ancak Türkiye'deki Elbistan Afşin Termik Santrali'nin 4 ünitesinin atmosfere yaymış olduğu CO2 emisyonu kadar tasarruf sağlar. Dolayısıyla bu tür uygulamalar, kişiyi sorumlulardan biri olarak görüp önlem almaya iterken aynı zamanda “çevreci davranış sergilendiği” yönünde bir motivasyon sağlar ve asıl tehlikeyi, kapitalizmin kirleticiliğini gizler.

Dikkat çekici bir diğer nokta da kömürün tükenmeye yüz tuttuğu ve giderek salt endüstriyel alanda kullanılan bir ham madde olarak

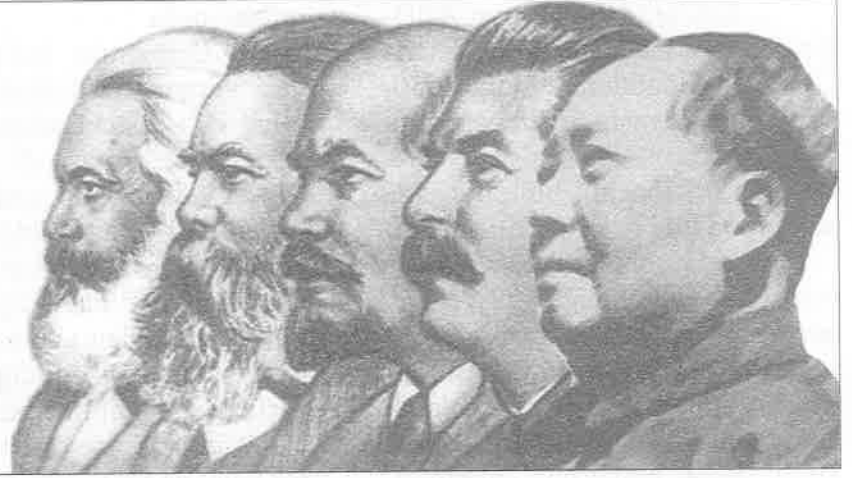
gündemden düşmeye başladığı; CO2 emisyonuna en az yol açan doğal gazın kullanımının tüm dünyada hızla arttığı, hatta dünyada doğal gaz rezervlerinin petrolden daha fazla olduğu, dolayısıyla emisyonun kendiliğinden azalmasının beklendiği bir dönemde Kyoto Protokolü, vb uygulamalar devreye sokulmuştur. Öte yandan, Çin'e emisyonunu arttırmaması için baskı yapılırken, Brezilya hükümeti her yıl dünyanın akciğeri sayılabilen yağmur ormanlarından 16 milyon hektarın kesilmesine izin veriyor.

Kyoto Protokolü'nden sonra nükleer santral yapımı konusunda da bir kampanyanın başlamış olması iddialarımızı güçlendirici bir diğer gelişmedir. CO2 emisyonu olmadığı için nükleer yakıtı en temiz yakıt gibi göstermeye başladılar.

Avrupa'da yapımı durdurulmuş olan birçok nükleer santralin inşaatına tekrar başlandı. Amerika nükleer santral yapımını arttırdı. Rusya bir taraftan kendisi nükleer santral üretirken diğer taraftan başka ülkelere, Amerika'ya sipariş vermeye başladı. Daha önce nükleer santrallerin dünya genelinde bu kadar kolay yaygınlaşmasının altında soğuk savaş yıllarının nükleer silah üretimi politikası yatıyordu. Ama bugün böyle bir durum olmadığı için uzunca bir süre nükleer santrallere yatırım yapmak, onların teknolojisini geliştirmek gereksiz bir olgu gibi görünmeye başlanmıştı. Bugün nükleer santrallerin çevresel sorunlar açısından zararsız gösterilmesi de bir aldatmacadır. Gerçekte **nükleer santraller çevre için en az CO 2 kadar zararlıdır.**

İnsanların hızla tüketime başlamalarıyla birlikte önce kömür ve giderek petrol tüketimi artmıştır. Buna bağlı olarak doğada CO2 emisyonu artsa da doğada küresel düzeyde değişimler çok yavaş gerçekleştiği için bu boyutta bir değişim gözlenmemiştir. Örneğin bundan 4050 yıl öncesinde, CO2'nin atmosferde artamayacağı bunun ormanlar tarafından yok edileceği veya benzer şekilde atmosferde artan CO2'nin okyanuslarda çözüleceği, dolayısıyla atmosferdeki CO2 miktarının belirli bir dengede kalacağı iddia ediliyordu. Gerçekten de dünyadaki bitki yoğunluğu, özellikle de okyanuslardaki sular, CO2'yi emerek kapitalizmin atmosferdeki CO2 etkisini geciktirmiş ve sanki ne kadar enerji harcanırsa harcanсын bunun çevresel bir zarar vermeyeceği düşüncesi oluşmuştur. Hatta tek enerji kaynağı olan ısı enerjisinden sonra elektrik enerjisinin, jeneratörün keşfedilmesi, yıllar önce yapılmış olan akarsulardan, rüzgârdan, denizdeki dalgalardan, vb. elektrik elde etme deneylerinin yaşamda somutlanması, yenilenebilir kaynaklardan enerji elde edilmesi olanaklarını genişletmiştir. Ne var ki bu durum, kapitalizmin gelişimine özgü başka bir olguyla, tekelleşmeyle beraber yaşanmıştır.

DOĞRU YERDEN ÖĞRENELİM

DOĞUM NE KADAR SANCILI OLURSA OLSUN; ANANIN AKLINDA BEBEĞİNİ KUCAĞINA ALDIĞI AN KALIR

Paris Komünü'nden bugüne pek çok doğum sancısı, doğum ve ölü doğum gerçekleşmiştir. Çoğumuzun aklında sadece doğum anları kalır. Paris Komünü 71 gün yaşamasına rağmen 1789'dan itibaren pek çok sancılı; yenildikten sonra ise adı umut olan koskoca bir çocuk bırakmıştır.

Kimi olguları durağan haldeyken incelemek yanıltıcı sonuçlar verir. **Ait olduğu ortamdan, ilişkilerden kopararak yapılan bir değerlendirme, doğruyu değil istenilen sonucu verir.** Nasıl ki sonuçları önceden bilinen piyango şansı olmaktan çıkar ve hileye dönüşürse; herhangi bir tarihsel süreçte ait olduğu zaman ve koşulları göz ardı ederek yapılan değerlendirmeler de aynı akıbete uğrar.

Bugünün Çin'ine bakarak geçmişe dair analizler yapmak yanıltıcı ihtimalini güçlendirir. İnsanların yaşamında olduğu gibi devrim süreçlerinde de eksikler, hatalar olur/olacaktır. Nasıl ki yaptığımız hataları yaşamımızda iz bırakmadıkça pek hatırlamıyorsak, devrimler incelenirken de ilkesel olmadığı sürece "hatalar" abartılmamalıdır.

Çin devrimini ve Mao'yu incelerken yapılan küçük hatalarda fırtınalar koparmak ne kadar yanlışsa küçük başarıları abartıp

üzerine bina inşa etmeye çalışmak da o kadar yanlıştır. Her başarıyı kişilerle açıklayamayacağımız gibi başarısızlıklarda da kişileri tek suçlu ilan edemeyiz. Olayları kişiselleştirmek iki yanı keskin bıçak gibidir.

Feodalizmin (ekonomik anlamda aşılrsa da) kültürel izlerinin devam ettiği ülkelerde insan ilişkileri çarpıktır. İnsanlar bir yandan geçmişe özlem duyarken diğer yandan bugünü yaşamakla yüzyüzedir. Gerçekle düş, iç içe olduğundan; birbirinden ayırmak, sağlam bir temele oturtmak zordur. Çin devrimini incelerken düşülen hata ya toptan reddetmek ya da her şeyin merkezine oturtmaktır. **Mao incelenirken de bir sözünden yola çıkarak kitaplar yazmak kadar, marksizmin büyük ustalarından olduğu gerçeğini görmezden gelmek de yanlıştır.** Sözün özü, bir şeyin aslı bilinmediğinde, onu baş tacı etmekle kulak arkası etmek arasında çok fark yoktur.

Devrim tarihine altın harflerle yazılan başarıları bugüne indürmek kadar, yaşanan olumsuzluklardan gerekli dersleri çıkarmak da önemlidir. **Şablonculuğa kaçılmadığı ölçüde dünyanın neresinde olursa olsun her deneyimi incelemek dün olduğu gibi bugün de**

sorumluluğumuzdur.

DEVİRİMİ DAHA BÜYÜK KAVGALARIN STARTI SAYANLAR KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARI GÖĞÜSLEMEDE TEREDDÜDE DÜŞMEZLER

Çin Halk Devrimi yüzyıllık bir mücadele sonucu başarıya ulaştı. ÇKP'nin tarihi, yenilgiden zafere uzanan uzun bir maratondur. 1927'de Guomindang'a yenilen Kızıl Ordu 1934'te yok olma aşamasına gelmişti. Japon işgaline karşı savaşta adeta küllerinden doğdu. II. Dünya Savaşı'ndan sonra iç savaşta çelikleşti.

Devrimden hemen sonra 4 Şubat 1950'de **Çin-SSCB dostluk anlaşması** imzalandı. Askeri ve ekonomik alanda yapılan anlaşmayla dış politikada da uyumlu işbirliği sağlandı.

1950'de toprak devrimi sürdürülerek tarımda dönüşüm yasası çıkarıldı. Büyük toprak sahiplerinin ve tapınakların mülkiyetine tazminatsız el konuldu. Aynı şekilde iş hayvanlarının, tarımsal aletlerin, binaların ve besin maddelerinin fazlasına el konuldu. Uluslararası anlaşmalar, gümrükler kaldırıldı. Büyük burjuvazinin mülkiyetine el konuldu.

NATO (16 Ülke) ve ABD'nin Kore'ye müdahalesi sonrasında Çin Halk Gönüllüleri Ekim 1950'den sonra savaşta fiilen yer aldı. 1952 yılında 30 bin işgal askeri yok edilerek çok önemli bir zafer elde edildi. 1951'de Tibet Çin'e bağlandı.

1951 sonlarında devlet dairelerinde "üç kötülüğe" (yiyiciliğe, savurganlığa ve bürokrasiye) karşı mücadele başlatıldı. 1952 başlarında ise kapitalistlere yönelik olarak "beş kötülüğe" (rüşvet, vergi kaçakçılığı, devlet mallarının çalınması, devlet sözleşmelerinde sahtekarlık, iktisadi bilgilerin çalınması) karşı mücadele başlatıldı.

Ekonomik alanda hızlı iyileşmeler yaşandı. Köylülerin tüm borçları, (kira, faiz, kredi) iptal edildi. 1953 yılında 450 milyon topraksız ve az topraklı köylü 47 milyon hektar toprak elde etti.

"Sanayi üretiminde devletin payı 1949-52 arası % 43,8' den % 67,3'e; kooperatif ve perakende ticarete % 44,4'ten %62,9'a çıktı. Makine imalatı 1949-53 arası % 1273 oranında arttı. Tahıl üretimi 1,5 kat, pamuk üretimi ise 3 kat arttı. İşgünü 14-16 saatten 8-10 saate indirildi. Reel ücret % 71 arttı" (Halk Demokrasisi- A. Sobolev, H. Minç)

1953 yılında bürokrasiye karşı mücadelede önemli mesafeler kat edilmiş; bugün bile örneğine az rastlanacak kararlar alınmıştı. "...Birincisi, doğum günü kutlamalarının yasaklanması. İkincisi, armağan verilmesinin, hiç olmazsa partide yasaklanması. Üçüncüsü, şerefe kadeh kaldırmayı asgaride tutmaktır... Beşincisi sokaklara ve meydanlara kişilerin isimlerinin verilmesinin yasaklanmasıdır. Altıncısı, Çin'li yoldaşları Marks, Engels, Lenin ya da Stalin ile eşit tutmanın yasaklanmasıdır. Bizim onlarla ilişkimiz öğrenci-öğretmen ilişkisidir ve böyle olmalıdır. Bu talimatlara uyulması alçakgönüllülüktür.." (Mao, 12 Ağustos 1953)

Tüm bu tedbirler işçi-köylü ittifakının sağlamlaştırılıp zorlu bir mücadeleye hazırlanmasını sağlıyordu. İçerde her türden gericilikle mücadele edilirken dışarıda "Emperyalizmin kâğıttan bir kaplan" olduğu tüm dünyaya bir kez daha ka-

mtlanıyordu.

Ekonomik gelişmeler üst yapı kurumlarınca (hukuk, siyaset, sanat vb.) desteklendiğinde başarıların kalıcılaşması da kolaylaşır. Çin'de yaşanan yeni anayasa tartışmaları da böyle bir ihtiyacı gözetiyordu. 10 Eylül 1954'te halka açık, isteyen dahil olabildiği, birçok aşamasında toplantı, seminer vb. yollarla halkın dahil edildiği 8 binin üzerinde uzmanın çalışmalarına 5.900'ün üzerinde öneri de eklenecek belki de **Sovyetler Birliği'nden sonra en kapsamlı anayasa tartışmaları yaşanmıştı**. Yine bu anayasa ile kadın-erkek eşitliği güvenceye alındı. Bugün ülkemizde içeriği hakkında hiç kimsenin bilgisinin olmadığı ama aylardır üzerinde fırtınalar koparılan hayali anayasa bunun yanında nasıl da cüce kalıyor!

HALKA GÜVEN HALKIN DA GÜVENİNİ KAZANDIRIR

Mao, kitle siyasetinde ustaydı. İşleri talimatlarla değil kampanyalarla yürütürdü. Sovyetlerde, sancılı geçen kooperatifleşme, çıkarılan dersler ve kampanyalar sayesinde Çin'de sancısız tamamlanabilmişti.

Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi I. Beş Yıllık Plan (1953-57) SSCB'nin yardımıyla tarımda kolektifleştirmeyi, hammadde kaynaklarını geliştirmeyi ve hızlı sanayileşmeyi kapsıyordu. Başarıyla da uygulandı.

Mao teoriye herkesin anlayabileceği bir yalınlık katmada ustaydı. Sağ ve sol sapmayı açıklarken de halkın anlayabileceği bir dil kullanmaya özen göstermiştir. "Sol nedir? Zamanın çok ilerisinde gitmek, bugünkü gelişmenin ilerisinde olmak, eylemde ve ilke ve siyaset

meselelerinde aceleci olmak, mücadelede ve tartışmalarda herkese birden vurmaktır; bütün bunlar sol sapmalardır ve iyi şeyler değildir. Zamanın gerisinde kalmak, gelişmeye ayak uyduramamak ve mücadeleyi ruh eksikliği sağ sapmadır" (Mao, 21 Mart 1955) "tek yanlılık yanlıştır: **birleşmeksizin mücadele etmek 'sol' sapmadır; mücadele etmeksizin birleşmekse 'sağ' sapmadır**" (25 Eylül 1956, abç)

Mao 1956 yılında "Yüz çiçek açsın yüz düşünce yarışsın" kampanyasını başlattı. Ekonomik ve kültürel gelişmenin önünü açmak için başlatılan kampanya sanatın, bilimin ve sosyalist kültürün yerleşmesini amaçlıyordu. Zaman içerisinde burjuva unsurların demokratik ortamı kullanarak karşı devrimci fikirleri yaymaya çalışması kampanyayı sulandırmış, 1957 Şubat'ında tartışmalara **sosyalizme hizmet etme** zorunluluğu getirilmiştir.

Mao teorik alanda **halk** sözcüğünün içinin doldurulup herkesin anlayabileceği bir sadeliğe kavuşmasına yardımcı olmuştur. "...Japonya'ya karşı direnme savaşı sırasında, Japon saldırganlara karşı çıkan bütün sınıflar, tabakalar ve toplumsal gruplar halk sınıflamasına giriyordu... kurtuluş savaşı sırasında, ABD emperyalistleri ve onların uşakları halkın düşmanıydı, bu düşmanlara karşı çıkan bütün diğer sınıflar, tabakalar ve toplumsal gruplarsa halk sınıflamasına giriyordu..." (Mao, 27 Şubat 1957)

1957 yılına gelindiğinde tarımda "dört zararlı" hayvanın ortadan kaldırılması kampanyası başlatıldı. Bunlar fareler, serçeler, sinekler ve sivrisinekler olarak tanımlanıyordu.

Mao, komünizm ve gelecek

ÇİN TARIMINDA KOOPERATİFLEŞME			
YIL	KOOPERATİF SAYISI	KOOPERATİF ÜYE SAYISI	%
1951	300	-	-
1953	14,000	-	-
1954	670,000	17,000,000	15
1955	750,000	70,000,000	63
1956	-	100,000,000	90

toplum konusunda da dönemini aşan fikirlere sahipti. “Gelecekte dünyadaki bütün emperyalistler yıkıldıktan sonra ve sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra da hala devrimler olacak mıdır; ne dersiniz?... Üretim ilişkileriyle üretici güçler arasında ve üst yapıyla ekonomik temel arasında çelişmeler olacaktır. Üretim ilişkileri uygun olmaktan çıkınca bunları yıkmak gerekecektir.

...Bundan on bin yıl sonra da mahkemelerin gerekli olacağı anlaşılıyor. Çünkü sınıflar ortadan kalktıktan sonra da hala ileri olan ile geri olan arasında çatışmalar olacaktır, hala halk içinde mücadeleler ve dövüşler çıkacak ve hala çeşitli karışıklıklar olacaktır.” (Mao, 15 Kasım 1956)

Dünya sosyalist hareketi Kasım 1957'de toplandı. Stalin'in ölümü, SBKP'nin 20. Kongresi, Macaristan ve Polonya olayları vb. yoğun bir süreç yaşanıyordu. Kruşçev, toplantıdan kendi tezlerini geçirmeyi istiyordu. Stalin'i barışın önünde en büyük engel görüp “Barış içinde bir arada yaşama” tezini sulandırarak kendi “Barış için de yarış” düşüncesini kabul ettirmeye çalışıyordu. Kruşçev, toplantıda içinde Çin'in de bulunduğu muhalefet sonucu düşüncesini ortak çıkan bildiride kabul ettiremedi. Sonradan bildiriye sulandırarak istediği politikaları uygulayacaktı. “Barış içinde yarış” emperyalist ülkelerle çatışmak yerine ekonomik alanda onları geçme ve o ülkelerde yönetim değişikliklerinin kendiliğinden olacağı düşüncesine dayanıyordu.

II. Beş Yıllık Plan (1958-62) Sovyet tipi sanayi ağırlıklı modelin bir kenara bırakılarak kırsal kesimde tarımı geliştirmeye yönelik büyük projeleri kapsıyordu. Mao'nun çağrısıyla “Büyük İleri Atılım” kampanyası başlatıldı. Kitle inisiyatifi artırılarak 750 bin kooperatif 27 bin “halk komünü” halinde birleştirildi. Köylerde eritme fırınları kurularak çelik üretiminin artırılması ve tarımda dönüşüm amaçlanıyordu; ancak hedefler tutturulamadı. Birincisi; merkezi planlama ile kitle inisiyatifini öne koyan “halk komünleri” hareketi kaynaştırılmadı. İkincisi;

Çin devrimini ve Mao'yu incelerken yapılan küçük hatalarda fırtınalar koparmak ne kadar yanlışsa küçük başarıları abartıp üzerine bina inşa etmeye çalışmak da o kadar yanlıştır. Her başarıyı kişilerle açıklayamayacağımız gibi başarısızlıklarda da kişileri tek suçlu ilan edemeyiz. Olayları kişiselleştirmek iki yanı keskin bıçak gibidir.

köylerde kurulan eritme fırınlarından elde edilen çelik çoğu zaman kullanılamayacak kadar kötüydü. Üçüncüsü; üç yıl boyunca sürecek olan kuraklık ve tabii afetler Çin'i sarstı. (1960 yılında ekili 110 milyon hektarın 60 milyonu felakete uğradı) Dördüncüsü; SSCB'nin girdiği revizyonist yolun eleştirilip aralarındaki çatışmanın derinleştirilmesi, Çin'e yapılan ekonomik yardımların ve teknisyenlerin geri çağırılmasıyla sonuçlanıyordu. Teknisyenler geri dönerken 156 sanayi projesini, plan ve dökümanları da yanlarında götürdüler.

Tüm emek ve çabalara rağmen yaşanan başarısızlık ÇKP içinde bazı değişikliklere yol açtı. Cumhurbaşkanlığına Mao'nun yerine Liu Şao-şi getirildi. Deng Şiao-ping ise ÇKP Genel Sekreterliğine yükseldi.

25 Kasım 1960'da Çin-SSCB arasındaki anlaşmazlıklar temelinde konferans toplandı. 6 Aralık'ta ise 81 komünist partinin ortak bildirisi yayınlandı. 31 Ekim 1961'de SBKP 22. Kongresi'nde Kruşçev'in Sovyetler'de sınıf mücadelesinin bittiğini ima ederek SBKP'yi bütün halkın partisi ilan etmesi, girilen revizyonist yolu belgeliyordu.

17 Ekim 1962'de Çin ile Hindistan arasındaki sınır anlaşmazlığı çatışmaya dönüştü. Emperyalist güçlerden cesaret alan Hint gericiliği, Çin topraklarını topa tutup işgale kalkıştı. Kızıl Ordu Hint birliklerini kısa bir sürede darmadağın etmekle kalmayıp binlerce askeri de esir aldı. İyi niyetini göstermek için tekrar eski pozisyonuna geri döndü. Kızıl Ordu'nun gücü tüm dünyada şaşkınlık yarattı.

Mao, 1962'de devlet içindeki çürümüşlüğe ve 'bırakınız yapınlar' anlayışına karşı “Sosyalist Eği-

tim Kampanyasını” başlattı.

15 Ekim 1964'te Kruşçev görevden alındı. 16 Ekim'de ise Çin, ilk atom bombası denemesini başarıyla gerçekleştirdi. 5 Ağustos 1964'te ABD Vietnam'a savaş açtı. 7-8 Şubat 1965'te ise hava bombardımanı başladı.

Mao, felsefe alanında yaptığı pek çok çalışmayla diyalektik materyalizme eşsiz katkılar sağlamıştır. Teori ve pratik kitabında, incelediği zıtların birliği yasasının anlaşılmasında ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

STALİN KUSURSUZ DEĞİLDİ; ANCAK YAŞAMI, BİLİMSEL OLMAYAN HİÇBİR ELEŞTİRİYE PRİM VERMEYECEK KADAR DA YALINDI

Ekim devrimiyle başlayıp II. Dünya savaşında faşizmin ezilmesiyle birlikte dünyanın her yerinde SSCB sosyalizminin anayurdu, Stalin ise babası olarak görülüyordu. O, düşmanlarının bile saygı duyduğu bir kişilikti. “Bu büyük ve harika insana saygı duyuyorum...Dünyada pek az insan dakikadan kısa bir süre içinde, birçok aylardır içinde bocaladığımız kanıtları, bir anda anlayabilirdi” (Churchill, Anılar)

SBKP'nin 20. Kongresi'ne (Şubat 1956) kadar Stalin'e dair en ufak bir eleştiri dahi yoktu. Kongrede Kruşçev “gizli rapor” ismiyle Stalin'i karalayan bir konuşma yaptı. Sonuçları bugüne kadar uzanan bir süreci de böylece başlatmış oldu.

Stalin'in ölümüyle (1953) birlikte partiyi 9 kişiden oluşan Prezidyum yönetiyor, Genel Sekreterliğe ise Kruşçev getiriliyordu. O, elde ettiği yetkiyle Prezidyum'u boşa çıkaracak bir yol izledi. Kamuoyuna

Ekonomik gelişmeler üst yapı kurumlarınca (hukuk, siyaset, sanat vb.) desteklendiğinde başarıların kalıcılığı da kolaylaşır. Çin'de yaşanan yeni anayasa tartışmaları da böyle bir ihtiyacı gözetiyordu. 10 Eylül 1954'te halka açık, isteyenin dahil olabildiği, birçok aşamasında toplantı, seminer vb. yollarla halkın dahil edildiği 8 binin üzerinde uzmanın çalışmalarına 5.900'ün üzerinde öneri de eklenerek belki de Sovyetler Birliği'nden sonra en kapsamlı anayasa tartışmaları yaşanmıştı. Yine bu anayasa ile kadın-erkek eşitliği güvenceye alındı. Bugün ülkemizde içeriği hakkında hiç kimsenin bilgisinin olmadığı ama aylardır üzerinde fırtınalar koparılan hayali anayasa bunun yanında nasıl da çüce kalıyor!

yaptığı açıklamaları ya da uluslararası ilişkileri Prezidyum üyeleri çoğu zaman basından öğreniyordu. 1955 Şubatı'nda yapılan Prezidyum toplantısında Kruşçev'in görev ve yetkilerinin kısıtlanması ya da görevden alınması oylandı. 7 üye (Malenkov, Kagonoviç, Molotov, Voroshilov, Bulganin, Pevvukhin ve Suborov) kararın lehinde, 2 üye (Mikoyan ve Kruşçev) ise aleyhinde oy kullandı. Prezidyum toplantısı sürerken Kruşçev GPU (istihbarat) ve savunma bakanlığı (Genel kurmay) aracılığıyla tüm merkez komite üyelerini uçaklara bindirerek zorla toplantı salonuna getirtti. Salonda bir yanına GPU başkanı Serov, diğer yanına ise Genel kurmay başkanı Zhukov'u alarak darbe yaptığını ilan etmiş oldu. Toplantı sonucunda Molotov, Kagonoviç ve Sepilov Prezidyum'dan atıldı. Kruşçev tüm parti organlarına kendi adamlarını getirtti.

SBKP XX. Kongresi sonrasında AEP (Arnavutluk Emek Partisi), ÇKP (Çin Komünist Partisi) dahil pek çok komünist partisi Stalin'i karalama kampanyalarına dahil oldu. İstenen çizgiye gelmeyen partilerde ise karışıklıklar çıkarıldı. 1956 Martı'nda Macaristan'da önce karşı devrimci bazı kişilerin itibarı geri verilip, Nisan ayında da 30 bin karşı devrimci serbest bırakıldı. Haziranda Rakosi

görevden alınıp Sibiryaya sürgüne gönderildi. Ekim'de patlak veren isyan Sovyet ordusunca bastırıldı. Kasımda ikinci bir isyan daha bastırıldı. Polonya'da ise Haziran ayında isyan çıkartılıp karşı devrimci Gomulka iktidara getirildi.

1957 yılına gelindiğinde ilk uzay mekiğinin atmosferin dışına fırlatılışının yarattığı heyecan, Kruşçev'in iktidarını pekiştirmesini kolaylaştırdı.

Stalin'in kusursuz olduğunu iddia etmek en başta ona hak-sızlık olur. Marksizm'in hiçbir önderi de böyle bir putlaştırmaya rıza göstermezdi. Ancak sorun ilkesel konular olduğunda, olaylar arasındaki ilişkiler doğru değerlendirilip objektif sonuçlar çıkarılmalıdır. Yüzeysel değerlendirmeler gerçeği değil gösterilmek isteneni görmemize yol açar.

Mao'nun Stalin konusundaki tavrı eleştiriye açıktır. Pek çok makalesinde tartışmaya açık, subjektivizm ağırlıklı yan öne çıkar. Çetele tutar gibi Mao'nun tüm eserlerini didikleme yerine ana hatlarıyla birkaç eleştirisini inceleyelim.

Mao, SBKP XX. Kongresi öncesinde Stalin konusunda değil eleştiri, imada bile bulunmamıştı. Aksine Marks, Engels, Lenin ve Stalin'i birçok eserinde öğretmen, kendilerini ise onların öğrencileri o-

arak görüyordu. Kongre'nin hemen sonrasında "...Merkez komitesinin görüşü, Stalin'in hatalarının, bütünü'nün yalnızca %30'unu, başarılarının ise %70'ini oluşturduğunu ve bir bütün olarak değerlendirildiğinde Stalin'in büyük bir Marksist olduğu yönündedir..." (Mao, 25 Nisan 1956) diyen Mao, makalenin devamında "hataları" incelemektedir.

Kitabi olmak, gerçeklerle değil varsayıldığı doğrularla hareket etmek öznelciliktir. "...Stalin niçin hata yaptı? çünkü onun bir çok meseledeki öznelci düşünceleri nesnel gerçeklere uymuyordu.." (Mao, 30 Ağustos 1956) Yapılan belirlemenin, tespitin somut karşılığı yoksa kişinin, eleştirdiği konuma düşmesi olağandır. Yine benzer bir makalesinde daha önce marksizmin eşsiz eserleri arasında saydığı SBKP/B Kısa ders kitabı için "*Stalin de önemli ölçüde metafizik vardı ve birçok kişiye metafiziği öğretti...*" (Mao, Ocak 1957) diyerek makalenin devamında Stalin'in savunduğu diyalektiğin 4 temel yasasını eleştirmiştir. **Yapılan eleştirilerde yer, zaman, olay vb. belirtilmediğinde belki ilginç şeyler söylemiş olursunuz, ancak söylenenlerin bilimsel karşılığı olmaz.**

Mao, Çin devrimini ele aldığı pek çok makalesinde yenilgi dönemlerinin faturasını Stalin'e çıkarma eğilimindedir. Eleştirilerini daha kapsamlı ifade ettiği makalesinde "...Çin'in devrim yapmasına izin vermediler; bu 1945'te oldu. Stalin, iç savaşa girişmememizi ve Çan Kay-şek'le işbirliği yapmamızı, aksi halde Çin milletinin yok olacağını söylüyordu, Çin'in devrim yapmasını önlemek istedi. Fakat biz onun söylediklerini yapmadık. Devrim zafer kazandı. Devrimin zafere sonradan ise Çin'in bir Yugoslavyaya olacağından, benim de ikinci bir Tito haline geleceğimden endişe etti. Daha sonra Çin-Sovyet ittifak ve karşılıklı yardımlaşma anlaşmasını imzalamak için Moskova'ya gittiğim zaman, başka bir mücadeleden daha geçmemiz gerekti. Bir anlaşma imzalamak istemiyordu. İki ay süren görüşmelerden sonra, en sonunda imzaladı. Stalin ne zaman bize güven duymaya başladı, 1950

kaşından itibaren ABD'ye karşı direnme ve Kore'ye yardım kampanyası sırasında. O zaman bizim Tito olmadığınıza, Yugoslavya olmadığınıza inanmaya başladık" (Mao, 24 Eylül 1962) Başka bir makaleden; *"Stalin...bizim devrimimize ve iktidarı ele geçirmemize karşı çıktı."* (Mao, 18 Ağustos 1964)

Parti içinde yaşanan hataları dahi Stalin'e bağlama yaklaşımı zorlama, mızrağı çuvala sığdırma çabası olarak görülmelidir. **Stalin, Çin Devrimi'nin her aşamasında eşsiz yardımlarda bulunmuştur. Hiç hata yapmadığını söylemiyoruz ancak başarıyı kendine başarısızlığı başkasına maletme anlayışının hiç de objektif olmadığını belirtmeliyiz.** İç savaş döneminde Sovyetlerin Japon'lardan kurtardığı bölgeleri Çin Kızıl Ordusu'na bırakması, silah, cephane vb. yardımları, Çin Kızıl Ordusu'nun zayıf olduğu yerlerde ise ekonomik tesislerin düşmanın eline geçmemesi için sökülüp götürülmesi vb. SSCB Kızıl Ordusu'nun başlıca yardımlarıdır. İç savaş döneminde ise Stalin'e atfedilen "suçlamaları" ÇKP bizzat uygulayarak devrime ulaşmıştı. Hatırlanacak olursa; Mao, 1949 başında (devrimin arifesinde) Guomindang'a barış önermiş, bu süreç devrime kadar da sürmüştür. Çin-SSCB ittifak ve karşılıklı yardımlaşma anlaşmasına gelince, devrimin ilanından kısa bir süre sonra imzalanması bu eleştirilerin de abartılı olduğunu gösteriyor. Kaldı ki Yugoslavya tecrübesi ve II. Dünya savaşının yıkıntıları arasında Stalin'in ihtiyatlı davranmasını anlamak zor olmasa gerek.

Mao'ya haksızlık etmemek için belirtelim; Stalin'e yapılan saldırıların şuursuzca sürdürüldüğü bir ortamda Kruşçev'i Stalin konusundaki eleştirmekle kalmayıp Tien Anmen meydanına Stalin'in resmi konulmuştur. **Mao, tüm eleştirilerine rağmen, Stalin'i hiçbir zaman marksizmin diğer ustalarından ayırmadı.**

Mao'nun dışında ÇKP kararlarında ve resmi yayın organlarında Stalin'e yönelik eleştiriler hakaret boyutuna varırıldı. Yazımızın kapsamına girmediği ve bir

tarihsel döneme ait olduğu için bu iddialara çok fazla değinmeyeceğiz ancak tarihin ironisini gözlemleyebilmek adına bazılarını yer veriyoruz: *"...Uluslar arası komünist hareket içinde bir dizi hatalar yaptı, özellikle Yugoslavya sorununda yanlış karar verdi"* (Halkın Gazetesi, 5 Nisan 1956) ayrıca *"Yugoslav yoldaşların Stalin'in hatalarına karşı özel bir kin duymaları anlaşılır bir şeydir."* (Halkın Gazetesi, 22 Aralık 1956) Aynı gazetede 1,5 yıl sonra tam tersi bir yaklaşım görüyoruz: *"...Marksist-Leninist prensiplere özenle saygı göstermeyecek olursanız, devrimci yoldan uzaklaşmak ve Yugoslavya misali bir düzensizlik ve oportünizme düşmek tehlikesiyle karşı karşıya kalırsınız."* (Halkın Gazetesi, 5 Mayıs 1958) ya da *"şimdi Moskova...Çin'e bütün Marksist-Leninist partilere karşı ABD emperyalizmi, Hindistan gericiği ve dönek Tito kliği ile ittifak kurmuştur."* (Halkın Gazetesi, 6 Eylül 1963) Görüldüğü gibi Stalin'i karalamak için seçilen yöntem, gelip kendini vuruyor.

Bir başka eleştiri noktası despotizmdir. *"...SBKP XX. Parti Kongresi Stalin'in hatalarının derinliğini ortaya koyar, Stalin etrafında yaratılan kişiye tapınmayı yıkar ve hataların etkilerini ortadan kaldırırken büyük bir cesaret ve kararlılık göstermiştir..."* (Halkın Gazetesi, 22 Aralık 1956)

Stalin eleştirilmez değildir, ancak olgulardan değil de "kişilik" üzerinden yapılan değerlendirmeler niyet ne olursa olsun çıkmaz sokaklara girildiğinin bir göstergesidir. Stalin, halka karşı son derece yumuşak, halk düşmanlarına karşı ise bağışlamaz bir insandı. Enver Hoca anılarında Stalin'le stadyumda koşu müsabakalarını izledikleri bir sırada şiddetini artıran yağmura rağmen sonuncu da olsa yarışı bitirmek için çabalayan koşucuyla şakalaşmasını şöyle anlatıyor: *"...Stalin, yüzünde bir baba duygusu sıcaklığıyla sonra sanki hiç düşünmedenmiş gibi bağırды: 'azizim, evine git, dinlen, kendine iyi bak, bir başka kez gelirsin, başka koşu mu kalmadı..'"* (Enver Hoca Stalin'i anlatıyor)

Stalin'e saldırmak adına ÇKP yayın organlarında girişilen karalama kampanyasına en iyi cevabı tarih veriyor *"...sabahları işe başlamadan önce Başkan Mao'dan alıntılar yüksek sesle okunur; mitinglerden önce ise Başkan Mao'ya uzun ömür ve sağlık dolu yıllar temenni edilir. Bilimsel buluşların, tıbbi ilerlemelerin, işçilerin, köylülerin ve askerlerin kahramanlıklarının hepsinin de Mao'nun doktrinine bağlı olduğu söylenir..."* (Çin Kültür Devrimi Tarihi, Jean Doubier-Umut yayıncılık) **Burjuva yazarların, devrimci önderlerin şiddetle karşı çıktığı eğilimleri tam tersi bir yöntemle çarpıtarak onlara mal etmeye çalıştıklarına sıkça tanık olmuşuzdur.** Bu durum Stalin için ne kadar gerçekse Mao veya bir başkası için de böyledir. **Karşıtlarının kalemini değil devrimin kalemini tutan insanlar bu durumu hiçbir zaman akıllarından çıkarmamalıdır.**

Son olarak sıkça Stalin'e atfedilen tek adamlık, diktatörlük suçlamasını ele alalım. *"...birçok namuslu komüniste ve SSCB vatandaşına karşı haksızlık etti ve bu ağır kayıplara yol açtı."* (Halkın Gazetesi, 22 Aralık 1956)

Bahsi geçen bu 'namuslu' kişilerin kim oldukları ve ne için 'haksızlığa' uğradıkları belirtilmeden Stalin'e saldırmak için boş sözler edildiği açıktır. Aynı mantıkla, Çin devriminin başkomutanı Çu Teh, Cumhurbaşkanı Liu Şao-çi, ÇKP MK başkanı Deng Siaoping, Çin'i uluslararası toplantılarda temsil eden Savunma Bakanı Peng Çeng, Kültür Devriminden sorumlu Cen Bo-da, Politbüro daimi üyesi Kang Çeng, Mao'nun varisi gözüyle bakılan Lin Biao... **Çin devrim tarihine çok büyük katkıları olan bu insanların siyasal kadavraya dönüşmesi nasıl açıklanır acaba?**

BÜYÜK KÜLTÜR DEVRİMİ

Mao bir yandan devlet ve parti içinde bürokrasiye, yozlaşmaya ve sağcılaşmaya karşı çıkarken diğer taraftan halkın siyasetten uzaklaşması, coşkunun azalmasına karşı tabandan gelen büyük bir kitle mücadelesi başlatıyordu. Kültür

devrimi sürecinde görülebileceği gibi kadro, bürokrat, asker veya sokaktaki herhangi biri aynı koşul ve imkanlara sahipti. Mao tepeden inme müdahaleler yerine insiyatifi kitlelere vererek, halkın pusulasının şaşmayacağını, devrime sahip çıkacağını biliyordu. Kültür devrimi insanların beğenmedikleri, karşı çıktıkları vb. kişi ve kurumları eleştirdikleri duvar yazıları/afişleri biçiminde ortaya çıkmıştır.

25 Mayıs 1966'da ilk duvar afişi Pekin Üniversitesine asıldı. 3 Haziran'da Pekin Üniversitesi başkanı Lu Ping kovuldu. Pekin il komitesindeki görevinden alındı. Çalışma grupları parti tarafından her tarafa gönderildi. Her çalışma grubu mahalli yetkililer tarafından seçiliyordu. Bunların yönetimi Cumhurbaşkanı Liu Şao-şi ile ÇKP Genel Sekreteri Deng Siaoping'e verildi. Çok sayıda insanın görevinden uzaklaştırılması ve oluşan örgütlülükleri dağıtarak Kültür Devrimini söndürmeye çalışmaları büyük hoşnutsuzluklara yol açtı. Mao 1 Ağustos'ta çalışma gruplarını dağıtıp öğrenci ve öğretmenlerin öncülüğünde Kızıl Muhafızları örgütledi. Aynı gün Mao kendi afişi olan "**Karar-gahı Bombalayın**" ile burjuva yöneticilerin hakimiyetine son vermeyi amaçlıyordu. ÇKP-MK'nın 16 maddelik kararının yayınlanmasıyla birlikte mücadele yeni bir ivme kazanmış oldu. Ekim ayında Liu Şao-şi ve Deng Siaoping'i hedefleyen duvar afişleri yayınlandı.

1967'de Kızıl Ordunun da dahil olmasıyla mücadele yaygınlaştı. Halk Çin'in her yanında sürece katılıyordu. 5 Şubatta Şanghay komünü kuruldu. Devrimci komiteler her yanda boy göstermeye başladı. Bu komiteler Mao'ya yakın parti kadroları, halkın seçtiği temsilciler ve Kızıl ordu temsilcilerinden oluşuyordu. 20 Temmuz'da Vuhan eyaletinde karşıt grupların çatışması ölümlere ve yaralanmalara varan mücadeleleri getiriyordu. 5 Ağustos'ta Liu Şao-şi parti önünde ve hoparlörlerden halka açık özeleştiri verdi. Sağ sapmayla mücadele sürerken bu kez sol sapma ortaya çıkıyordu. 20 Ağustos'ta Kanton'da şiddet olayları yaşandı. Pekin'de Çu En-lay'ı hedef

alan duvar afişleri boy göstermeye başladı. Buna Çu Teh'i hedef alan afişler de eklendi. 22 Ağustos'ta İngiliz Elçiliği yakıldı.

1968'de Vuhan devrimci komitesi kuruldu. 18 Mart'ta "sol" sapmanın askeri liderlerinden Yang Çong-ve, Yu Li-cin ve Fu Çunç-pi kovuldu. 8 Eylül'de Sinkiang ve Tibet'te devrimci komiteler kuruldu.

ÇİN, MAO'NUN ÖNDERLİĞİNDE ZORLUKLARA RAĞMEN YÜRÜMESİNİ BİLDİ.

1 Nisan 1969'da IX. Kongre toplandı. Merkez Komite'de büyük oranda Mao'nun siyasal ve ideolojik önderliği pekişmişti.

Çin ekonomisi zikzaklar çizmesine rağmen başarılıydı. "1952-78 arası GSMH (Gayri Safi Milli Hasıla) 5 kat artarken tarımın payı %45,7'den %25,4'e gerilemiş, sanayi ve ulaşım %27,4'ten %52,2'ye çıkmıştır".

Çalışan sayısı ise 1957'de 42 milyondan 100 milyona çıkmıştır.

"1952-78 arası elektrik üretimi 36 kat, kömür 9,5 kat, petrol 260 kat, çelik üretimi ise 32 kat artış gösteriyordu." (Samir Amin, Maoizmin Geleceği)

23 Ağustos 6 Eylül 1970'te Luşan'da yapılan IX. MK toplantısında hiç beklenmeyen bir şey oldu. Mao'nun ardılı gözüyle bakılan Lin Biao ve Kızıl Ordu içinde yüksek rütbeli subaylar parti politikalarında

anlaşmazlığa düştü. Lin Biao'nun dışındaki subayların hepsi de Siyasi Büro üyesiydi. Huang Yung-şang Genelkurmay başkanı; Vu Fa-sien Genelkurmay başkan yardımcısı; Li zo-peng Deniz kuvvetleri birinci siyasi komiseri; Çin Huy-zo genel kurmay başkan yardımcısı; Li Süeh-feng Pekin askeri bölgesinin siyasi komiseri; Çeng Vey-şen Pekin askeri bölge komutanı.

Lin Biao'nun ABD ile girilen ilişkilere karşı çıktığı iddialarının karşısında resmi açıklama darbe girişiminde bulunduğu biçimindeydi. 1971 yılında ise SSCB'ye kaçarken bir uçak kazasında öldüğü açıklandı.

1971 yılında Çen Bo-da uzun süredir Kültür Devrimi siyasi bürosunun başkanırken aşırı sol olduğu gerekçesiyle görevden alındı. Kang Çang ise gözden düştü.

ABD-Çin arasında başlayan sıkı diplomasi sonucu ABD Başkanı Nixon'un Çin'i ziyaretinde Mao'nun karşılmasıyla ilişkiler sıcaklaştı. Çin Birleşmiş Milletlere kabul edildi.

1975'te Çu En-lay başbakan oldu. Deng Siaoping Genel Kurmay başkanı ve partinin ikinci başkanı oldu.

1976 Çin için acı bir yıl oldu. Ocak'ta Çu En-lay öldü. Hua Gou-feng başbakanlığa getirildi. Temmuz ayında devrimin generali Çu Teh öldü. 9 Eylül'de Mao yaşama gözlerini yumdu.

Feodalizmin (ekonomik anlamda aşılrsa da) kültürel izlerinin devam ettiği ülkelerde insan ilişkileri çarpıktır. İnsanlar bir yandan geçmişe özlem duyarken diğer yandan bugünü yaşamakla yüzyüzedir. Gerçekle düş, iç içe olduğundan; birbirinden ayırmak, sağlam bir temele oturtmak zordur. Çin devrimini incelerken düşülen hata ya toptan reddetmek ya da her şeyin merkezine oturtmaktır. Mao incelenirken de bir sözünden yola çıkarak kitaplar yazmak kadar, marksizmin büyük ustalarından olduğu gerçeğini görmezden gelmek de yanlıştır. Sözün özü, bir şeyin aslı bilinmediğinde, onu baş tacı etmekle kulak arkası etmek arasında çok fark yoktur.

DEVRİMCİ HAREKET YURTDIŞI

YOLDAŞLARIMIZIN SIRTINDAKİ YÜKE OMUZ VERMEK BİR DEVRİMCİ YOLCULUK ÖZELLİĞİDİR

Yoldaşlar;

Genelde hareketimiz özelde biz, zor bir süreçten geçiyoruz. Sola dair her değer emperyalizmin boy hedefi yapıldığı, öldürülemeyenin sulandığı ve sosyalizm pratiklerinin de çözülmesiyle **yenilgi ikliminin** hemen tüm coğrafyalara yayıldığı koşullarda **değerlerini ayakta tutmak** direnmenin bugünkü adıdır.

Kapitalizmin renkli ışıklarına gözlerini kamaştırma fırsatı veren sosyalizm deneyimi yaşamış ülkeler veya devrimci pratiğin tadına varmış kadrolar emperyalizmin güç gösterisine en büyük dayanağı oluştururken, yaşanan değer erozyonu oranında hızla geleceğe dair iddialar irtifa kaybetmiş, çita düşmesine hemen her ortamda rastlanır olmuştur. Köşe dönmeçilik, kolay yoldan para kazanmak, bireysel hareket imkanlarını büyütme yükselen değer haline gelirken, sürece direnemeyen (veya direnmek istemeyen) eski devrimciler ya sisteme rücu etmiş ya da "mafıyavari" çıkar grupları içinde küçülmeyi kendine yakışık görmüştür. Dün devrimci bir yapının iddiaları dahilinde onurlu ve gerçekten güçlü bir duruş sergileyen ve **saygınlığı kimliğinden gelen devrimcilerin** bugün 35 kişilik çıkar gruplarıyla veya 12 belediye görevlisiyle kurduğu ilişkiyi güç ve say-

gınlık için yeterli görmesi tabii ki bir sorundur ve bu çözülmenin nedenleri üzerinde de durulmalıdır. Ne var ki tüm çözülme örneklerine ve bilinemezlik teorilerine rağmen bugün ayakta duran, değerlerini koruyan ve süreci doğru okuyarak gerçekleri görmek isteyenlere yol gösteren devrimcilerin olması, çözülmenin sadece dışsal nedenlerle açıklanamayacağına da göstergesidir.

İnsanlık adına taşınan her değer temsilcisi, bütün bir halkın

onuru olarak görülüp sahiplenilmesi gereken, **örgütlülükte ısrar eden devrimciler**, bugün tersine çok sınırlı sayıda **temiz yürek** dışında sahiplenilmemekte, hatta varlıkları sistemi yeniden keşfederek düşkünleşenlerin yüzünü açığa çıkaran bir işlev gördüğü için, onlardan rahatsız olunmakta, aldıkları polisiye darbeler bile itiraf edilmemiş bir iç rahatlama ile karşılanabilmektedir. Örneğin açıkken ilgilerini çekmeyen bir kurumun kapanması veya düzenli çıkarken takip etmedikleri

İnsanlık adına taşınan her değer temsilcisi, bütün bir halkın onuru olarak görülüp sahiplenilmesi gereken, örgütlülükte ısrar eden devrimciler, bugün tersine çok sınırlı sayıda temiz yürek dışında sahiplenilmemekte, hatta varlıkları sistemi yeniden keşfederek düşkünleşenlerin yüzünü açığa çıkaran bir işlev gördüğü için, onlardan rahatsız olunmakta, aldıkları polisiye darbeler bile itiraf edilmemiş bir iç rahatlama ile karşılanabilmektedir. Örneğin açıkken ilgilerini çekmeyen bir kurumun kapanması veya düzenli çıkarken takip etmedikleri bir yayının periyodundaki aksama hemen ilgilerini çekmekte, varlıklarındaki sıradanlaşmaya bir çeşit gerekçe gibi karşılanmaktadır.

bir yayının periyodundaki aksama hemen ilgilerini çekmekte, varlıklarındaki sıradanlaşmaya bir çeşit gerekçe gibi karşılanmaktadır.

Yaşadığımız coğrafyada da bahsettiğimiz türden kişilik çözülmesinin çeşitli örneklerine tanık oluyoruz. 12 Eylül sonrasında çeşitli biçim ve nedenlerle ülke dışına çıkan ve geldiği yeni ortamda devrimci kimliğini şu veya bu oranda koruyanların yanında **zıttına benzemeye** hızla rıza gösterip **başkalaşanlar** da olmuştur. Avrupa'da, bir dönem örgütlü yaşam sürse de "mülteci"lerin büyük çoğunluğunun şu veya bu nedenle örgütlü kalamadığı ve giderek günlük yaşam kaygılarıyla sınırlı bir noktaya çekildiği biliniyor. İşte devrimci kimlikleri öğüterek yok bu asimilasyon değirmeni karşısında direnç gösterip, dünyadaki genel boyutlu çözülmeye rağmen Avrupa'da da bir umut ışığı olmayı başaran hareketimiz, bu coğrafyada uzun süredir bir çeşit teslimiyet hali yaşamış kimi çevrelerden veya konspiratif ilişkiler içindeymiş görüntüsü verip yeteneksizliğini gizleyerek varlık sürdüren hastalıklı kişilerden gelen yıpratma amaçlı tüm hamlelere rağmen varlığını sürdürmekte, içi boş nicelik yerine niteliği tercih ederek yol almaktadır.

Sayımızın az imkanlarımızın sınırlı olduğunun bilincindeyiz yoldaşlar; ama biz Devrimci Yolcuyuz. Bu kimlik bir **onur** olduğu denli bir **güçtür** de. Belki mücadeleyi ülkedeki yoldaşlarımız kadar somut ve yakıcı yaşamıyoruz. Ne var ki bu, sorumluluklarımızı yerine getirmeye bir engel değildir. Aksine yoldaşlarımızı sahiplenerek solugumuzu soluklarına katabilir, avuç sıcaklıklarını da nabız atışlarını da hissedebiliriz. **Böylece hem mücadelenin sıcaklığını buraya taşımış, hem de onların etrafına örülmek istenen yalnızlaştırıcı çemberin kırılmasında rol almış oluruz.** Burada en zor koşullardaki yoldaşımız dahi, empati yapabildiğinde, ülkedeki yoldaşların sırtındaki yükün ayırırına vardığında, yapabileceği pek çok şeyin olduğuna kanaat getirecek ve geriye sadece **sorumluluk bilinciyle hareket etmek** kalacaktır.

YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ

Kürt sorunu çok uzun süreli bir tarihe sahiptir. Sorunun etkilediği coğrafyanın önemi onu bu bölgede kendi hesaplarıyla varolmaya çalışanların istismarına da uğratmıştır/uğratmaktadır doğal olarak. Yakın dönemde Amerika'nın Irak'ı işgal ederek bölgeye yerleşmesiyle birlikte Kürt Sorunu emperyalist çıkarların şekillendirdiği oyunda bir "joker"e dönüşmüş durumdadır neredeyse. Kürt tarafında bu oyunun verili bir aşamasındaki pozisyondan yarar elde etmeye çalışan yaklaşımlar da mevcuttur bilindiği gibi. Emperyalist çıkarlar arenasında hiçbir şeyin zarar hesabından muaf olmadığını unutan bu duruşun sorunun ezilen halkın lehine çözümünde önemli ayakbağlarından biri haline geldiği gün geçtikçe daha fazla açığa çıkmaktadır.

Bütün bu değerlendirmeler Kürt Sorunu'nun ana kaynağının, bir halkın temel hak ve özgürlüklerinin engellenmesi, onun inkar ve imha edilmeye çalışılmasıyla alakalı olduğunu unutmamıza sebep olmalıdır. Kürt halkı mazlum bir halktır. Bölgedeki faşist, gerici diktatörlükler eliyle zulme uğramış; dili, kültürü, tarihi yok edilmeye çalışılmış/çalışılmaktadır. İnsanlık düşmanı rejimlerin en aşağılık yöntemleri Kürt Halkının özgürlük mücadelesini boğmak için kullanılmış/kullanılmaktadır.

Öte yandan Kürt Halkı bölge gericiiliklerine karşı yürüttüğü özgürlük mücadelesinde en yiğit evlatlarını kaybetmiştir. İnkâr, asimilasyon, katliam, işkence her dönem Kürt halkının özgürlük mücadelesine dayatılmıştır bugün olduğu gibi. Kendi aralarında çekişen faşist, gerici bölge devletleri Kürtlerin ulusal varlığına, kültürüne, diline, kendi kaderini tayin hakkına karşıtlıkta tam bir mutabakat halindedir.

Bugün Türkiye'de Kürt halkının özgürlük mücadelesine karşı kullanılan yöntemler gerici bir iç savaş provasına dönüşmüştür. Doğal olarak bu gerici iç savaşın hedefi Kürt halkıyla sınırlı değildir. Devrimci demokrat bütün güçlere karşı bir faşist terör uygulanmaktadır. Geçmişte olduğu gibi "faşist tedbirler" yanında devlet beslemeli sivil faşist güçler arenaya sürülmüştür. Lümpen kitleleriyle terör estiren bu grup sokaklarda alçaklığı hakim kılmaya çalışmaktadır. Yeni Maraşlar, Çorumlar, Sivaslar yaratmanın hevesi ve planları içindedir.

Kürt sorununun gerçek niteliğinin faşist devletin varlığıyla olan ilişkisinin kitleler nezdinde teşhiri ve faşist zorbalığa karşı Kürt halkının yanında direniş mücadelemizin temel ayakları olmalıdır. Sokakları zaptetmeye çalışan faşist teröre karşı mücadele bugün en temel görev haline gelmiştir.

KAHROLSUN EMPERYALİZM!

KAHROLSUN FAŞİZM!

YAŞASIN HALKLARIN KARDEŞLİĞİ!

**TURKEY
INFORMATION**

ÜRETEN BİZİZ, YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ

SENDİKAL MÜCADELENİN KIRILMA NOKTALARI

Reel sosyalizmin dünya ölçeğinde yaşadığı dağılma sonrasında emperyalizm lehine oluşan denge özellikle örgütlü kesimleri zayıflattı. İşçi sınıfının binlerce yıllık kazanımları, uluslar arası tekellerin saldırısıyla geri alınmaya başlandı. Sendikalar, ilk örgütlendikleri yılların güçsüz ve deneyimsiz günlerini yaşar duruma geldi.

Emperyalist tekellerin pazar alanlarını genişletmeleri, üretim alanlarının esnekleştirilmesi, parçalı üretimi hayata geçirmeleri; emekçilerin yan yana gelişlerini ve örgütlenmelerini zorlaştırmıştır. Bütün bunlara ek olarak vaktinde sosyalizme yönelişi engelleyici bir dalga kıran olarak devreye sokulmuş olan sosyal devletin tasfiyesi, işçi sınıfının ve emekçilerin yaşama koşullarını daha da ağırlaştırmıştır. Her biri ayrı yazı konusu olabilecek yukarıdaki sebeplerin toplamı sendikaların zayıflamasının akla gelen ilk nedenlerini oluşturmaktadır. Ancak, yaşanan erimenin dışsal nedenleri kadar içsel ve siyasal öngörüsüzlük gibi iradi sebepleri de yakıcı bir öneme sahiptir. **Bütün olumsuzlukları küresel saldırıyla açıklamak kimi zaman eksikliğe neden olmakta, dolayısıyla bir yanlışa da ortak olmayı beraberinde getirmektedir.**

Türkiye'de 12 Eylül yenilgisinin (örgütsel dağınıklık) üstüne dünya solunun 90'lı yıllarda yaşadığı

yenilgi de eklenince ödenen bedeller daha da arttı. 90'lı yıllardaki genel yenilgi, örgütsüz, dağınık ve moralsiz karşılanmış, daha doğrusu karşılanamamıştır. Tam bir şaşkınlık hali yaşanırken işçi sınıfının kimi dönemsel çıkışları olsa da- kamu emekçilerinin örgütlenme, sendikalaşma çabası devreye girdi. Politik örgütlenmelerin ya yenildiği ya tasfiyeye uğradığı bu kritik süreçte, siyasal kadroların büyük bölümü sen-

dika, dernek ve vakıf çalışmalarına katılmaları demokratik kitle örgütlerine geçici bir ivme kazandırdı. Ancak bu kadro transferi tüm bu alan örgütlenmelerine ideolojik gıda taşıyacak, politik çizgiyi oluşturacak siyasal örgütlenmelerin içini boşaltmaya yol açtı. Bu durum başı olmayan kol ve bacakların şuarsuz hareketlerini andıran bir pratik oluşturdu. Olması gereken ise sendika ve diğer alan çalışmalarının birer o-

Emperyalist tekellerin pazar alanlarını genişletmeleri, üretim alanlarının esnekleştirilmesi, parçalı üretimi hayata geçirmeleri; emekçilerin yan yana gelişlerini ve örgütlenmelerini zorlaştırmıştır. Bütün bunlara ek olarak vaktinde sosyalizme yönelişi engelleyici bir dalga kıran olarak devreye sokulmuş olan sosyal devletin tasfiyesi, işçi sınıfının ve emekçilerin yaşama koşullarını daha da ağırlaştırmıştır. Her biri ayrı yazı konusu olabilecek yukarıdaki sebeplerin toplamı sendikaların zayıflamasının akla gelen ilk nedenlerini oluşturmaktadır. Ancak, yaşanan erimenin dışsal nedenleri kadar içsel ve siyasal öngörüsüzlük gibi iradi sebepleri de yakıcı bir öneme sahiptir. Bütün olumsuzlukları küresel saldırıyla açıklamak kimi zaman eksikliğe neden olmakta, dolayısıyla bir yanlışa da ortak olmayı beraberinde getirmektedir.

kul olarak siyasal zemine kadro yetiştirmesidir. (Bu durum sendikal kadroların alanlarını boşaltması biçiminde anlaşılmalıdır.)

SINIF MÜCADELESİ, SENDİKAL MÜCADELEYİ DE KAPSAYAN GENİŞ BİR CEPHEYİ İFADE EDER

Sendikal mücadeleyi, sınıf mücadelesiyle eşitleyen kimi "işçi-ci" anlayışlar, politik mücadelenin tüm sorunlarını sendikalar üzerinden çözüme alışkanlıklarıyla başka bir tıkanmanın sebebi olmuşlardır. Politik örgütlerin sendikalara da yol göstericiliği beklenmeliyken tam tersi bir durum alışkanlık haline gelmeye başladı. Politik öznenin üstlenmesi gereken ve çözümü siyasal olan sorunların tamamı, sendikalara havale edildiği, siyasal yapıların da tersinden bir duruş sergileyerek sendikaların gerisine düştüğü bir süreç yaşanmaktadır. Misyonu, hedef kitlesinin ekonomik demokratik taleplerini örgütleyerek politik mücadelenin aktif bir bileşeni olma biçiminde tarif edilebilecek sendikalar, devrimci yapılanmanın yerine geçirilerek her iki alanın da boşalmasına sebep olmuştur.

VAROLANA İTİRAZ ETMEK, ALTERNATİFİNİ YEŞERTMEKLE ANLAM KAZANIR

Burjuvazinin oluşturduğu demokrasi anlayışı ile devrimci demokrasinin temelden farklı bir işleyişe sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Burjuvazi, yönetilenlerin önüne belli periyotlarla koyduğu seçimlerle sistemini meşrulaştırır. Ancak her seçim sonrasında yöneten-yönetilen arasındaki mesafe yeni bir seçim periyoduna kadar korunur. Oysa devrimci demokratik işleyişte sosyalizmin temel ilkelerinden olan, **sürekli seçim ve sürekli denetim** esastır. Yönetilenler tüm karar süreçlerine katılarak yöneten konumuna yükselirler. Bu temel yaklaşım 12 Eylül öncesinde kısmen de olsa kimi işçi sendikalarında hayat bulmuş, iş yeri komite ve konseyleri biçiminde tarihsel birikim içerisinde yerini almıştır. Bugünse devletin yaratmak istediği **tabana yabancılaşmış bürokratik sendikal modele**, yukarı-

Burjuvazinin oluşturduğu demokrasi anlayışı ile devrimci demokrasinin temelden farklı bir işleyişe sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Burjuvazi, yönetilenlerin önüne belli periyotlarla koyduğu seçimlerle sistemini meşrulaştırır. Ancak her seçim sonrasında yöneten-yönetilen arasındaki mesafe yeni bir seçim periyoduna kadar korunur. Oysa devrimci demokratik işleyişte sosyalizmin temel ilkelerinden olan, sürekli seçim ve sürekli denetim esastır. Yönetilenler tüm karar süreçlerine katılarak yöneten konumuna yükselirler. Bu temel yaklaşım 12 Eylül öncesinde kısmen de olsa kimi işçi sendikalarında hayat bulmuş, iş yeri komite ve konseyleri biçiminde tarihsel birikim içerisinde yerini almıştır. Bugünse devletin yaratmak istediği tabana yabancılaşmış bürokratik sendikal modele, yukarıdaki temel ilkemiz terk edildiği için daha da yaklaşılmıştır. Burjuvaziden devşirilen seçim anlayışı sistemin hastalıklarını saflarımızda tekrar tekrar üretir.

daki temel ilkemiz terk edildiği için daha da yaklaşılmıştır. Burjuvaziden devşirilen seçim anlayışı sistemin hastalıklarını saflarımızda tekrar tekrar üretir.

Mevcut olan yönetim anlayışı ve örgüt modelinin yerine mutlaka alternatifi olan ve tabanı söz sahibi yapacak demokratik açılımlar geçirilmelidir. Bu açılımlar aynı zamanda devlet güdümlü sendikalarla aramızdaki çizgiyi kalınlaştıracak ve çekim merkezi olmamızın önünü açacaktır.

Yaşanan bu kan kaybında elbette ki devlet güdümlü sendikaların sistem tarafından beslenmesi de bir etkidir. Belediyelerde devrimci demokrat emekçilerin sık sık yasadışı baskılara, sürgünlere uğraması artık magazin haberi gibi televizyonlardan da verilmektedir. Kavşaklarda araba sayan işçilerden, mezarlıkta ot toplayan kadın çalışanlara kadar akıl dışı uygulamalara rastlanmaktadır. Bunlara karşı gerici faşist sendikalara üye olanlara yöneticilik gibi ödüllerin verilmesi çalışanların tercihini etkilemektedir. Örneğin, MHP'nin iktidar olduğu

süreçte Türkiye Kamu-Sen'de üye artışı gözlenmiş, AKP döneminde ise Memur Sen ve Hak İş'in nicelik yönünden büyüdüğü görülmüştür. Yine bu dönemlerde emekçilerin reel kayıpları en üst seviyede olmuştur. Böylece mücadele ikili bir boyut kazanmıştır. Hem işverene karşı hak mücadelesi yürütülmeli hem de devlet güdümlü sendikalarla mücadele esas alınmalıdır. Dolayısıyla iş yerindeki hedef kitleye seslenmek ve ikna etmek için "Biz daha iyiyiz" cümlesinin ötesinde bir **programa** ihtiyaç vardır. Örgütlenme modeli ve mücadele programı işvereni taviz vermeye zorlarken işbirlikçi sendikaların da maskesini düşürmeyi esas almalıdır.

Sendikal mücadeleyi, genel politik mücadeleden bağımsız ele alamayacağımız gerçeğinden hareketle, siyasal örgütlenme ihtiyacının yakıcılığı doğru kavranmalıdır. **Sendikaların siyasallaşması; politik öznenin rolünü üstlenmekle değil, politik özneye ideolojik bağ kurmak ve oraya güç vermekle mümkün olur.**

KÜRESEL SERMAYENİN İHTİYAÇLARI VE YENİ ANAYASA TARTIŞMALARI

Marksist kurama göre, alt yapı üst yapıyı belirler. Yani ekonomik egemenlik siyasal egemenliği de tayin edici bir role sahiptir. Hukuk kurallarını, hukuk kurumlarının işleyişini de yine ekonominin iktidarı şekillendirir. Ülkedeki toplumsal ilişkilerin genel çerçevesini çizen anayasalar, ekonominin temel ihtiyaçlarından hareketle topluma genel sınırlar çizer.

Tarihsel süreç içerisinde, anayasaların egemenlerce değiştirilmesi, “değişen toplumsal gelişmeler/ih-tiyaçlar” olarak gösterilse de bu aslında egemen sınıfların ekonomik işleyişteki ihtiyaçları olarak algılanmalıdır. Ülkemiz tarihinde de Osmanlı'dan beri çeşitli anayasalar yapılmış ve yine egemenlerce sonradan değiştirilmiştir. 1808'de Sened-i İttifak, 1839'da Tanzimat Fermanı, 1856'da Islahat Fermanı ve 1876'da Kanun-u Esasi adlarıyla ekonominin gidişatına uygun siyasal çerçeveler çizilmeye çalışılmıştır.

Kemalist kadroların 1921'de yaptıkları anayasa yetersiz ve teknik olarak ihtiyacı karşılamadığı için 1924'te kapsamlı bir anayasa hazırlandı ve kapitalist yolun tercih edildiği İzmir İktisat Kongresi'nden önce bir nevi ilan edildi. Elbette ki ekonomik ihtiyaçların veya egemen sınıfların siyasal ihtiyaçlarının her değişiminde anayasa değişimi yapılmamıştır. Daha çok bu ihtiyaçlar, yasa değişiklikleri yoluyla giderilmeye çalışılmış, kimi durumlarda kanun hükmünde kararnamelere bile başvurulmuştur. Esas olarak anayasa değişikliklerine kapsamlı ihtiyaçlar yol açmıştır. Söz gelimi 1961 Anayasası demokratik yanıyla anılır ve askerce yapılmış olması bir çelişki olarak durur. Oysa dönemin özellikleri incelendiğinde görülecektir ki DP'ye karşı oluşan toplumsal mu-

halefet, askeri darbe olmasa da zaten bu dönüşümü CHP aracılığıyla yapacak duruma gelmişti. Ayrıca, anımsanacak olursa anayasa kapitalizmin geliştirildiği 60'lı yılların öngününe denk geldi. Bu, söz konusu düzenlemenin sermayenin ihtiyaçları ile doğrudan ilintili olduğunun da göstergesidir. Toplumsal muhalefetin baskısıyla hazırlanan bu anayasa 12 Mart darbesiyle budanmış, örgütlenmenin önüne yeniden engeller getirilmiş ancak tümüyle ortadan kaldırılamamıştı. 24 Ocak 1980'de alınan ekonomik kararları uygulamak hala çok güçlü. İşte tam bu noktada 12 Eylül açık faşizmi devreye girer ve 1982 Anayasası hazırlanarak ekonominin tüm ihtiyaçları gözetilerek topluma tam bir teslimiyet dayatılır.

Aslında 82 Anayasası da büyük oranda değiştirilmiştir. Genel olarak 82 Anayasası'nın dörtte birinde yapılan bu değişiklikler son 10 yıldır yapılagelmektedir. Örneğin 57. Hükümet (DSP+MHP+ANAP) döneminde 4709 sayılı yasa ile anayasanın 34 temel maddesi değiştirilmiştir.(Hatırlanacağı gibi Tahkim Yasası bunlardan biriydi.) Bu değişiklikler 58.ve 59. Hükümetler döneminde de devam etmiştir. Bütün bunlar uluslar arası tekeller ve yerli işbirlikçileri gözetilerek gerçekleştirilmişti.

Bütün bunlara rağmen bugün yeni bir anayasa için bir ihtiyaç haline gelmiştir sorusunu açıklamak gerekiyor: Küresel sermayenin ülke içerisinde dolaşımının önünde hala yasal(!) ayak bağı bulunmaktadır. Özelleştirmelerin yasal engellere takılması, yabancılara mal ve toprak satışı gibi konuların Anayasa Mahkemesi'nin direnciyle karşılaşması bunlardan birkaçıdır. Uluslar arası sermayenin önündeki

bu engellerin temizlenmesi ve devlet güvencesiyle çalışabilecekleri bir ortamın yaratılması, anayasa değişikliğini bir ihtiyaç haline getirmiştir.

ANAYASA'NIN YAPILIŞ BİÇİMİ İÇERİĞİNİ ELEVERİR

22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri'nden sonra, ortaya atılan anayasa taslağı, halktan ve örgütlerinden gizlenmiş ancak bu anayasanın renksiz ve sivil anayasa olacağı demagogisi ile halk taslağı kabule hazırlanmıştır. Hiçbir hukuksal metin, sınıflardan bağımsız ve tarafsız olamaz. Ülkemiz tarihinde bütün anayasaların askerler tarafından yapılmış olması nedeniyle “sivil anayasa” kavramı birçok liberal sol aydını şimdiden etkilemiş benziyor. Oysaki bir anayasal metnin sivil olması tek başına bir anlam taşımaz. Aslolan anayasanın emekçilerden yana ve toplumsal özgürlükleri temel alan demokratik bir hukuksal normu ifade etmesidir. Bunun ön koşulu ise anayasa hazırlığının bütün bir halkın örgütleri aracılığıyla tartışılarak oluşturulmasıdır. Bunun örnekleri dünya sosyalizm tarihinde mevcuttur. SSCB tarihinde yapılan iki anayasa da halkla birlikte yapılmıştır. 1918 Anayasası işçi sınıfının ve emekçilerin toplumsal özgürlüklerini garanti altına almış, bir devrim anayasası niteliği taşımaktaydı. 1936 Anayasası ise, daha kapsamlı ve daha özenli yöntemlerle hazırlanmıştır. Yaklaşık 2 yıl süren bu anayasa hazırlığı, tartışmalarına üniversitelerden fabrikalara kadar toplumun tamamını katmıştır. Gelen öneriler taslak haline getirilip tekrar halka sunulurken yeni eleştiri ve öneriler toplanmış ve birkaç kez taslak değişime uğramıştır. Böylelikle salt çalışma yaşamı, örgütlenme hakkı,

grev ve gösteri gibi haklar değil, aynı zamanda ulusların eşitliği ve inançların özgürlüğü toplumsal bir sözleşme haline getirilmiştir.

Toplumsal bir sözleşme metni olarak kutsallık yüklenen anayasalar ancak emekçilerle birlikte hazırlanırsa demokratik bir içeriğe kavuşur. Aksi takdirde emekçilerin devre dışı bırakıldığı bugünkü gibi durumlarda halk, teba olarak görülecek ve onaylayıcı konuma itilecektir.

TASLAK ANAYASA EMEKÇİLERE KÖLELİK KOŞULLARINI, SERMAYEYE SINIRSIZ ÖZGÜRLÜĞÜ

VAAD EDİYOR

Hazırlanmakta olan anayasa taslağı basına sızdığı kadarıyla özgürlükleri sınırlayıcı hükümlerle halka örgütsüzlüğü ve itaati dayatıyor. Daha önceki anayasalarda olduğu gibi genellikle hakları sıralayıp önemli engellemeleri de ayrıntılara saklama kurnazlığı hemen göze çarpıyor. Örgütlenme özgürlüğü, gösteri hakkı gibi tanımların hemen arkasına "kamu düzeni, milli güvenlik ve genel ahlak" gibi kavramlar sıkıştırılarak bu özgürlüklerin rafa kaldırılması için gerekçeler oluşturulmuştur. Bu gerekçeler, sendikal mücadelede sık sık zaten kullanılmaktadır. Taslak anayasa bununla da yetinmeyip, "lokavtı" anayasal güvence altına almıştır. Şimdiye kadar kamu emekçilerine "grev ve toplu sözleşme hakkı anayasada yok" diye mazeret bildiren AKP hükümeti kendi hazırlığında da kamu emekçilerine dernek tipi sendika önermiş ve toplu iş sözleşmesi yerine toplu iş görüşmesini uygun görmüştür. Elbette ki bunun arka planında daha büyük hesaplar yatmaktadır: Mevcut taslakta 126 ve 128. madde oldukça önemlidir. Kamu hizmetlerinin ticarileştirilmesinin kapıları sonuna kadar açılıyor. Özelleşme anayasal bir kurum haline getiriliyor ve ilk kez "piyasa" kavramlaştırılarak anayasal bir metne dahil ediliyor. Sermayenin güncel talepleri bu maddelerle de sınırlı tutulmamışa benziyor.

Sözgelimi eski anayasalarda mülkiyet ve miras hakkı tanımlanırken "*Herkesin mülk edinme ve mi-*

Sözgelimi eski anayasalarda mülkiyet ve miras hakkı tanımlanırken "Herkesin mülk edinme ve miras hakkı vardır. Ancak mülkiyet toplum yararına aykırı olarak kullanılamaz." biçiminde idi. Şimdiki taslakta ise "Herkesin mülk edinme ve miras hakkı vardır. Toplum yararına aykırı kullanıldığında sınırlama getirilir."denmektedir. Bu değişikliği şöyle okumak mümkündür: Özel bir mülkte siyanürle altın aramak en fazla sınırlanabilir. Ya da fabrikaların zehirli atıklarına, kapatma yerine üretimi düşürme gibi sınırlama getirilebilir.

ras hakkı vardır. Ancak mülkiyet toplum yararına aykırı olarak kullanılamaz." biçiminde idi. Şimdiki taslakta ise "Herkesin mülk edinme ve miras hakkı vardır. Toplum yararına aykırı kullanıldığında sınırlama getirilir."denmektedir. Bu değişikliği şöyle okumak mümkündür: Özel bir mülkte siyanürle altın aramak en fazla sınırlanabilir. Ya da fabrikaların zehirli atıklarına, kapatma yerine üretimi düşürme gibi sınırlama getirilebilir.

MÜCADELE GELİŞTİRİR, GELİŞİM YENİ UFUKLAR AÇAR

Anayasa tartışmaları, akademik bir konu olmaktan çıkartılıp, işçi sınıfının ve emekçilerin ortak taleplerinin dile getirildiği sokak platformları aracılığıyla gerçekleştirildiği sürece bir anlam taşır. Devrimciler açısından anayasanın içeriğine bir müdahale çabası, devrimci mücadelenin bir kaldırıcı olarak algılanmalı ve buna uygun araç ve yöntemler geliştirilmelidir. Anayasaya dair akademik tartışmalar ise, devrimciler için demokratik halk iktidarının hazırlık metinleri anlamına gelir ki, bu da gelecek kurgusunun somutlanması olarak önem arz eder.

Bugün için işçi sınıfının öndeki örgütlenme engellerinin kaldırılması, çalışma yaşamındaki güvencesizliğin bertaraf edilmesi, tarımın çökertilmesinin önüne geçilmesi acil bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar ile toplumsal talepler (Kürt ulusunun kimlik ve eşitlik sorunu, inanç özgürlükleri, vb) iç içe geçirilerek demokratik bir program ve si-

yasal organizasyonun yaratılması için bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

Bizim gibi ülkelerde demokrasi sorunu bir devrim sorunudur. Ancak bu, tüm demokratik taleplerin devrim sonrasına erteleneceği anlamını taşımaz. Demokrasi talep eden tüm sınıf ve katmanların yan yana getirilerek siyasal iktidarın krizlerini arttırmak devrimci ustalık meselesidir. İşçi sınıfının ve emekçilerin ekonomik ve demokratik talepleri için seferber olmaları kısmi kazanımları da beraberinde getirebilir. Bu mevzi kazanımları mücadeleyi sıçratma potansiyeline sahiptir. Sözgelimi 1961 Anayasası'nda grev hakkı yer almıyordu. Saraçhane Meydanı'nda 200 bin işçinin mitingi sonucu grev hakkının anayasal güvenceye alındığı düşünülünce söylemek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır.

Eğer bugün işçi sınıfının ekonomik ve örgütlenme talepleriyle Kürt halkının özgürleşme talebini, kamu emekçilerinin güvenceli iş talebiyle tarımın güvenceye alınması ihtiyacını, gençliğin akademik-demokratik talepleriyle aleviler üzerindeki inanç baskılanmasının kaldırılması ihtiyacını yan yana ve aynı programda ifade etmek istiyorsak; anayasa tartışmaları bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. İşçi sınıfı ve emekçilerin ekonomik demokratik ve toplumsal talepleri ortaklaştırılarak, tartışmalara iş yerlerinden ve sokaktan taraf olmak, uğruna kavga verilecek inanılır bir projenin de çerçevesini de oluşturacaktır.

BİZE DEVRİMCİ YOLCULUK YAKIŞIR

DEVRİMCİ HAREKET Tarafından 8 Ekim 2007'de Yapılan Açıklamadır

Geçtiğimiz günlerde Küba'nın Bolivya'ya bağışladığı hastanelerde çalışan yüzlerce Kübalı doktorun, çatışmada yaralanıp yakalandıktan sonra 9 Ekim günü CHE'ye onu öldürmek üzere ateş eden emekli astsubay Mario Teran'ı, yeniden görmesini sağlamak amacıyla ameliyat ettiklerine ilişkin haberler yayımlandı. Evet diğer bir ifadeyle CHE'yi öldüren astsubay, Kübalı doktorların eline düşmüş ve onlar da emekli astsubayı iyileştirmek için elinden geleni yapmış. **İşte devrimcilik böyle bir kimliktir.** Halka yönelik hiçbir kötülüğün kötülük sahiplerinin yanına kar kalmayacağı bilinç ve inancıyla hareket etmekle bağışlayıcılık aynı kimlikte bir arada bulunur. Hesap sorma bilinci intikamcı güdülerle değil, sınıf bilincinin toplam değerleriyle büyütülür. Bu nedenle devrimciler öfkelenir ama kin tutmaz. Sevgi yüklü olarak dövüşmek, sevgi için dövüşmek belki zordur, ama tüm kavgalardan daha anlamlıdır.

Hemen herkesin değersizlikten, hiçlikten bahsettiği, geleceksizlik ve çözümsüzlük halinin günübirlik hesapları öne çıkardığı dolaşısıyla da devrimci zeminlerde dahi kapitalizmin ağırlığını hissettirdiği günümüz koşullarında, **tek yolun devrim olduğunu bilenlerin dahi** bu yolda ısrarlı olamadıkları görülüyor. Ruh ve beden yorgunluğuna iç acıtıcı türden teslimiyet örnekleri eklenince; eski yol arkadaşlarının dün itibar etmedikleri **varlıklılık**

Evet yoldaşlar, zor bir süreçten geçiyoruz. Sebepi içsel veya dışsal olsun yaşadığımız her kayıp, bize yönelen yıpratıcı her hamle, omuzlarımızdaki yükleri çoğaltmaktadır. Ancak birer hareket emekçisi olarak bizlere zoru başarmak ve zebanilerin hevesini kursağında bırakmak yakışıır.

halini bugün bir üstünlük gibi kullandıklarına ve "bir yaraya merhem olmayı" dahi reddettiklerine tanık olunca, bugünün devrimcilikte ısrarlı öznelere **bir çınar gibi dik durmak** gerektiğini bildikleri halde zorlanabiliyor.

Bilinir ki devrimcilik aynı zamanda duygu işidir; ama duygusallık devrimciyi zayıf düşürür. Yaşanan sayı ve nitelik düşmesi giderek çıta düşmesine de sebep olur. Genele uymak (sıradanlaşmak) yaygınlaşır. Devrimciliğe yakışık düşecek nitelikler değil, bireysel çıkar çerçevesi etkili olmaya başlar. İnsanlar örgütlü olsa da örgütsüzmüş gibi davranır. Bu aynı zamanda sistemin **zor kullanmadan kaleyi içten fethetme** başarısıdır.

Sistemin sıradanlaştırdığı (hizaya soktuğu) insan, öğretildiği ve alıştırıldığı üzere sevgisizdir; hırslı aklını gemleyecek denli öndedir; bencildir; bu nedenle ilişkileri de uğraşı da çıkar değişmesine bağlı olarak hızla değişebilir; hafızasızdır; dün değer verdiğini bugün kolaylıkla tekmeler; "ya ben ya hiç" diye düşünüp yapıcılıktan yıkıcılığa geçiş yapmaya eğilimlidir. Bugünün devrimcisi eğer kalıcı ve istikrarlı bir duruş açısından kendini otokontrol altında tutmak veya bir çeşit **iç sınav** yapmak istiyorsa, öncelikle bu saydığımız nitelikler açısından kendini mercek altına almalıdır. Aksi takdirde ne bütün halinde devrimcilerin ne de görüş mesafemizdeki tek tek devrimcilerin yaşamakta ol-

dukları **geri düşünüş** anlaşılabilir; çözüm üretilemez.

Evet bugün belki emperyalizm, sahip olduğu konjonktürel üstünlükleri başarılı şekilde değerlendirip sonuç alabiliyor. Toplumsal dinamiklere temel oluşturan çelişmeler yumuşatılarak veya örtülerek **algılara** müdahale edilebiliyor. Ama tüm bunlara rağmen kim kapitalistle işçinin, ağayla köylünün, sömürgeciyle sömürgecinin, kadınla erkeğin, ezen ulusla ezilen ulusun, azınlıkla ezen halindeki devletin; kısacası ezenle ezilen arasındaki çelişmenin çözüldüğünü, ortadan kalktığını söyleyebilir?

Eğer günde 2 dolardan az parayla geçinen 2,8 milyar insanın yani dünya nüfusunun %45'inin açlığını, önümüze atılan sus payı kırıntılar karşılığında yok sayıp tok insan oyunu oynamayacaksak; bugüne kadar öğrendiklerimizin toplamı olan doğruları öznel hesaplarla çalınmayıp kendimizi kandırmayacaksak; sevgi üzerine bina edilmiş, insanı insan yapan gerçek aşklar/işkiler yerine **huzursuz, mutsuz ve aşksız** yaşamayı, risk almaya değişmeyeceksek; "**yaşamda azla yetinmek boyun eğmektir**" diyerek başkaldırıcı insanlaşma koşulu göreceğsek; bize, bugüne kadarki toplam teorik ve pratik referansların gösterdiği gibi devrimcilik yakışıır; **Devrimci Yolculuk** yakışıır.

Bizleri devrimcilik dışı bir yaşama/tercihe çekmek üzere elbirliği etmiş tüm ilişkilere, ayakbağı ve engellere rağmen devrimcilikte ısrar ettiğimizde; ayağı tökezleyen yoldaşlarımızın yerini hiçbir sızlanma belirtisi göstermeden ve yeterlilik tartışmasına girmeden doldurmaya aday olduğumuzda; tersi tüm söylemlere rağmen, devrimciliğin içerdiği potansiyel çözümleri açığa çıkarmış, güzelliğin dokuyucusu el-

lerde nöbet değişimine örnek teşkil etmiş oluruz. Çünkü **Devrimci Yolculuk**, hata çetelesi tutmak yerine gelişmelerden ders çıkarıp yola devam etmeyi gerektirir.

Bugün eğer bedel ödeme sırası kendine geldiğinde kaçak güreşmeyi veya sahayı terk etmeyi seçen örneklerle daha sık rastlıyorsak; devrimcilik yerine küresel sermayenin ihtiyaçları dahilinde **ehlileşmiş sol** için çaba harcayanların sayısında günden güne bir artış gözleniyorsa; tüm solu toparlamak iddiasıyla 11 yıl önce kurulan partinin dünkü kurucu yoldaşları bugün şahsileşmiş hesaplar çerçevesinde kongreye adeta kılıç kuşanarak hazırlanıyor; bu, ekilenin biçildiğinin ve **tasfiyeciliğin bir bumerang gibi gelip sahibini vurduğunun** göstergesidir. **Devrimci Yolculuk**, 11 yıl önce nasıl o planlı tasfiye sürecine peşinen tavır koyarak tükenmenin mimarları arasında yer almamayı gerektirdiyse, bugün de tükenişin son perdesinin dışı vurduklarına aldırmadan dün-bugün diyalektiği içinde yola devam etmeyi gerektirir.

Evet yoldaşlar, zor bir süreçten geçiyoruz. Sebebi içsel veya dışsal olsun yaşadığımız her kayıp, bize yönelen yıpratıcı her hamle, omuzlarımızdaki yükleri çoğaltmaktadır. Ancak birer **hareket emekçisi** olarak bizlere zoru başarmak ve zebanilerin hevesini kursağında bırakmak yakışıır.

Bulgaristanlı yoldaşlarımız, 1944 Eylülü'nde zafere ulaştıklarında, 1923 yılında almış oldukları yenilgiyi anımsayarak, "*Eğer 1923 Eylülü olmasaydı ikinci Eylül 1944'ün Eylül'ü olamazdı. Tarihi olarak bu mümkün değildi.*" Derler.

Bizler biliyoruz ki;

Gökyüzünün yıldızlarını erken gönderdiği mavi bir günde türkülerini yer ile göğün kardeşliği için yakanlar yıldızsız kalmazlar Işık gereken yerde ateşböcekleri Yıldızlaşarak çoğalırlar...

ÜLKEMDE ENGELLİ DEVRİMCİ OLMAK

Ozan

Yaşadığımız coğrafyada, egemen niteliklerin dışında kalan farklılıkların önyargılarla karşılandığı bir sistem mevcuttur. Irk farklılığı, mezhep farklılığı, cinsiyet farklılıkları, ideolojik farklılıklar akla ilk gelenlerdir. Yani yaşadığımız coğrafyada, Kürt olmak, alevi olmak, kadın olmak ezilmek için yeterli bir nedendir. Bütün bunların yanı sıra, muhalif bir ideolojiyi savunmak, bu ideoloji için savaşmak, mevcut sistemde **potansiyel suçlu** olarak görülme için yeterli bir nedendir.

Bütün bunlar, aslında yıllardır alışık olduğumuz durumlardır. Fakat kendi adıma, alışık olunmayan bir durum yaşamaktayım. Benim farklılık niteliğim; ırk, mezhep ve ideolojik farklılığın yanı sıra, fiziksel olarak da bir farklılık nedeniyle üzerimdeki önyargıları arttırıyor. **Yani benim Kürt asıllı olmam, alevi olmam ve devrimci olmamın yanı sıra engelli olmam da çeşitli önyargıların, acıma, üzüme ve kınama duygularıyla üzerimde yoğunlaşmasına neden oluyor.** "*Devrimci olmak senin neyine?*", "*Sen önce kendini kurtar.*", "*Senin neden böyle engelli- olduğun belli.*" gibi ifadelerle bilincim, gülmekten başka, bir savunma yapmama izin vermiyor. Böyle bir bencilliği, önyargı ve kaderciliği savunan bir zihniyete ne gibi bir savunma yapılabilir ki? Ben onlara en güzel cevabı Nazım'ın şu sözleriyle vermek istiyorum: "*Ben yanmasam, sen yanmasan, biz yanmasak; nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?*"

Engelli olmak bana mücadele etmeme gibi lüks sunmuyor. Kaldı ki benim, her anlamda diğer insanlardan daha fazla mücadele etmem gerekmektedir. Engelli bireyin, siyasi görüşü olmaz diye bir kural da yok. Evet, belki kavgada fiziksel olarak bir varlık gösteremem. Fakat unutulmamalıdır ki dünyanın sayılı bilim adamlarından biri olan Stefan Hawking de engellidir. Düşünceler, duygular, hayata bakış bütün engelleri kaldırabilir. **Ben de kavgaya; düşüncelerimle, duygularım, inancım ve felsefemle omuz veriyorum.**

Engelli bir insanın, hayata tutunacak çok az nedeni vardır. Fakat bunu, kendi bilincinde genişletmelidir. Küskünlük, kadercilik gibi olgular, çevresel faktörlerin de yardımıyla, bir engelli bireyi zayıflatır ve bir yaprak gibi hayattan kopmasına neden olur. Hâlbuki biraz inanç ve biraz da mücadele her şeyi değiştirebilir. Yani; bir şeye inanmak ve bunun paralelinde onun için mücadele etmek, engelli bireyin hayattaki rolünü değiştirecek, ona farklı anlamlar yükleyecek ve hayata bakışını birden değiştirecektir. Sol felsefe, tam da bunun karşılığıdır.

Ben kişisel olarak, sol felsefeyi tanımadan önce; arabesk kültürle beslenen, buna bağlı olarak, kadercili ve hayatı sorgulamaktan korkan bir engelli idim. Fakat sol felsefe bana, öncelikle yaşamak için çok neden olduğunu öğretti. Bunlar için mücadele eden insanlar vardı. Artık bilincim kendini yeniliyordu adeta. Bu nedenler için mücadele eden onca insan varken, benim sadece kendi "kaderim" için üzülmem hem yanlış, hem de bencillikti bu felsefeye göre.

"*Ne yapabilirim?*" diye düşündüm. Yapabileceğim en basit ama en gereksimim olan iki şeyi yapmaya başladım: okudum ve yazdım. Bütün bu süreçte, gerçekten çok şey kazandım. **Şimdi güneş benim için, devrimin ve umudun simgesidir.**

MİNE BADEMCI KÜLTÜR MERKEZİ

22 EYLÜL 2007'DE AÇILDI

Dostlar, yoldaşlar;

Hepimizin boğazında düğümü, aklında soruları, yüreğinde tamiri eksik kalmış kırıklıkları vardır. Farklı nedenlerle de olsa hepimiz şu veya bu oranda içten içe kanarız. İçimizde yol yapmış, silinmesi olanaksız acılar vardır. Bu acıları, ozanın dediği gibi belki bal da eğleyemiyoruz; ama kavgamızın kamçılayıcı sebebi, devrimcilikte ısrarın nedeni, onurluluk ölçütü kılabiliriz. Kavgada şehit düşen yoldaşlarımıza karşı görevlerimizin eksiksiz yerine getirilmesi, bu konudaki sorumluluklarımızın en öncelikli olanıdır.

Önder Babat Kültür Merkezi'nden sonra bugün Mine Bademci Kültür Merkezi'ni açmak, şehit yüzlerce yoldaşımıza karşı yükümlülüklerimizin yerine getirilmesinde sadece bir adımdır. Ve bu adım, mücadelenin diğer alanlarındaki adımlarla birleştirilebildiği; Mine'nin Özenç, Önder'in Hıdır, İlyas, vb olduğu kavratılabildiği oranda anlamlı olacaktır.

Dostlar, yoldaşlar; tarihin sonu, ideolojilerin sonu safsatalarına ve sınıf uzlaşması zemininde devrimci değerleri tüketme yarışına girmiş eski yol arkadaşlarımızın yıkıcı tüm gayretlerine rağmen sınıflar mücadelesinin üzerini örtmek, gerçekliği yok saymak mümkün olmuyor. Yaşam da kavga da devam ediyor. Karanlığını kürselleştiren sermaye canavarları, ancak karanlık sevicilerle anlaşabiliyor. Bunun dışında ya teslimiyet ya direniş tercihi kalıyor. Sola ehlileşme mayası çalarak kendi siyasal tükenişlerine uygun zemin hazırlamak isteyenlerin hedefine devrimcilikte ısrar eden kişi ve yapıları koymuş olması bir tesadüf değildir. Gerçekte bu bir yenilik de değildir. Yenilenme adı altında yapılanların toplamına bakıldığında bunun sınıf uzlaşmacılığının en eski versiyonundan farksız olduğu görülecektir.

Bu durum işimizi güçleştirdiği kadar anlamlı da kılıyor. Devrimcilik bugün her zamankinden daha zor; zor olduğu kadar da onurlu bir duruştur.

Geçmişin anlamını yitirdiği zeminlerden bugüne dair çıkışlar beklenmemelidir. Aynı şekilde; gelecek, öznel hesaplara kurban edilmişse, an da yitirilmiş demektir. Geçmiş mücadele süreçleri doğru okunmadan bugünün ihtiyaçları doğru okunmaz. Mine'nin 12 Eylül karşısında direniş kararı alması ve yoldaşlarıyla beraber kuşatıldığı Urla'daki bağ evinden, çemberi yarıp çıkmak için dışarıya ilk fırlayan ve vurulan olması, Mine'ce kavranamadığı sürece bugün onu yaşatmak ve giderek hesap sormak mümkün değildir.

Yoldaşlarımızı sahiplenmenin sadece alternatif kültür üretmekten geçmediğinin bilincindeyiz. Ne var ki insanın güzelliğe dair üretiminin yok edilmek istenmesi, aklın çelmelenmesi, bilinçaltının dahi yönlendirilmesi, günümüz koşullarında devrimci kültür alanındaki üretimleri özellikle anlamlı kılıyor.

Mine Bademci Kültür Merkezi, hayata geçireceği atölyelerle, geliştireceği kolektif üretimle bu ihtiyaca cevap olurken; aynı zamanda kavganın bütünselliğini gözetten bir kapsayıcılıkta olacaktır.

Dostlar, yoldaşlar; hafızasızlığa mahkûm edildiğimiz, ama unutmamak için direndiğimiz bir dünyada; zorla unutturulmak istenen bize ait bir dünyanın seçilmiş güzelliklerini; bir dost sıcaklığıyla, bir sevgili vericiliğiyle size taşımak, sizi sizin değerlerinizle akan bir şelalenin altında buluşturmak bizlerin mücadele sebebidir. Bu mücadelede ellerimiz ellerinizle fikirlerimiz fikirlerinizle birleştiği oranda en uzak hedefler bile ulaşılmaz olmaktan çıkacaktır.

MiNE k ü l t ü r
m e r k e z i
B A D E M C İ

(...)

"Mine Bademci Öldürülmüştür"

Urla'da bir bağ evinde

**Yüzünde dünyanın en güzel
gülüşü**

İsmi bize,

Yirmi küsür

kurşunla parçalanıp

Sevdasını dağlara

Bırakmıştır...

MİNE BADEMCI KÜLTÜR MERKEZİ

Şehit Fethi Bey Cad. No:13 K:12 (Eski Eshot İşhanı)

Konak / İzmir Teli: 0232 441 98 19